



## HAKİKAT'te Bu Ay:

---

### TAKDİM

---

### **BAŞYAZI**

"Çok Büyük Olan Rabb'inin İsmi Tesbih Et." (Vâkıa: 74 ve 96)

"Ey İman Edenler! Allah'ı Çok Çok Zikredin." (Ahzâb: 41)

"Zikrullah Elbette En Büyük (İbadet)tir." (Ankebût: 45)

"Âlemlerin Rabb'i Olan Allah, Noksansız Sıfatlardan Münezzehtir." (Neml: 8)

"Sabah Akşam Rabb'inin İsmi Zikret!" (İnsan: 25)

**ALLAH-U TEÂLÂ'YI NOKSAN SIFATLARDAN TENZİH ETMEK, İLÂHÎ BİR EMİR OLAN ZIKRULLAH ve TEHLİL İle TEKBİR GETİRMEK**

[Tesbih Eden Varlıklar](#)  
[İlâhî Emir](#)  
[En Ağır Kelimeler](#)  
[Dilde Hafif, Mizan'da Ağır İki Kelime](#)  
[Tesbihin Yücesi](#)  
[Kolay ve Faziletli Tesbih](#)  
[Hizmetçiden Hayırlı Zikirler](#)  
[Namaz Sonundaki Tesbihlerin Fazileti](#)  
[Cennete Ekilen Tohum](#)  
[Allah-u Teâlâ'ya En Makbul Söz](#)  
[Tesbihin Fazileti](#)  
[Cennet Definesi](#)  
[Tesbih Namazı](#)

**İlâhî Bir Emir: ZIKRULLAH**

[“Ey iman edenler! Allah’ı çok çok zikredin.” \(Ahzâb 41\)](#)

[Mânâ ve Önemi](#)

[İlâhî Emir](#)

[Âyet-i Kerime’ler](#)

[Ayırılanlar](#)

[Zikrullah ve Şükür](#)

[Kâlpilerin Şifâsı](#)

[Kâlp İtminanı](#)

[Allah-u Teâlâ’nın Kulunu Anması](#)

[Zikrullah’ı Teşvik](#)

[Musa Aleyhisselâm’a Zikrullah Emri](#)

[Zekeriya Aleyhisselâm’a Zikrullah Emri](#)

[Zikrullah’tan Kaçanlar ve Karşı Çıkanlar](#)

[Sıkıntılı Hayat](#)

[Muhabbetullah’ın Alâmeti](#)

[Münâfıklar ve Zikrullah](#)

[Hadis-i Şerif’ler](#)

[Zikrullah İçin Teşkil Edilen Halkalar](#)

**TEHLİL VE TEKBİR**

[“Bil ki Allah’tan başka ilâh yoktur.” \(Muhammed: 19\)](#)

[Tevhid](#)

[Âyet-i Kerime’ler](#)

[Hadis-i Şerif’ler](#)

/ İsmail Yavuz

---

## Asr Sûre-i Şerif’inin Tefsiri (3)

[Hüsrandan Kurtulanlar](#)

---

## Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm



[Bedir Savaşı \(9\)](#)

**“Eğer Allah size yardım ederse, artık sizi mağlup edecek yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakırsa, O’ndan başka size yardım edecek kimdir? Müminler yalnız Allah’a güvensinler.” (Âl-i İmrân: 160)**

Bedir savaşı müşriklerin câhiliye düzenlerine ölüm getirmiş, İslâm’a ise hayat vermiştir.

---

**Muhterem Ömer Öngüt -kuddise sirruh- Efendi  
Hazretleri’nin Hayat-ı Saadetlerinden İnciler (9)**

["Nuh'un Gemisi"](#)



---

**EVLIYÂ-İ KİRAM -kaddesallahu Esrârehüm-  
Hazerâtı’nın "Hâtemü'l-Evliyâ" Hakkındaki Beyan ve  
İfşaatları (132)**

["Hâtemü'r-Rusûl ve Hâtemü'l-Evliyâ" İsimli Eserdeki Sırlar \(2\)](#)



---

## Allah-u Teâlâ'nın Sevgililerinin İfşaatlarına İzah ve Açıklamalar (67)



### [Hakîm et-Tirmizî -kuddise sırruh- \(7\)](#)

Şeyh Şerâfeddîn ed-Dağıştânî -kuddise sırruh- Hazretleri onun "**Âlem-i Lâhût, Âlem-i Ceberût, Melei'-alâ , Sidre-i Müntehâ isimli dört âlem ve makâmât-ı mübâreke**" Allah'a "**sır ve rûh ile ibâdete devam eden zât**" olduğunu söylüyor; hattâ hakkında: "**dâr-ı dünyâya teşriften itibâren o makâmât-ı mübârekeyi ruh ve cesedle otuz üç kerre ziyâret buyurmuştur. Bu zât dahî, Cibrîl tarafından Efendimiz'e gösterilen zevâtın içindedir!**" diyerek, onun kim olduğunu halka açık bir dille müjdeliyordu.

---

## Tasavvuf'un Aslı Hakikat ve Marifetullah İncileri

### [Tevhid Tohumu](#)

Allah-u Teâlâ bir kulunun hayrını dilerse, onu dilediği bir rehberine ulaştırır. O vasıta ile kalbine Tevhid tohumu düşürür ve ruhu kendisine çağırır. Çok sevdiği o kararmış nefse uymamasını ona duyurur.



---

## İSLÂM İLMİHALİ



### [Namazın Sünnetleri ve Müstehabları](#)

Namazda Allah'ın huzurunda bulunduğunu düşünmek, zâhirî ve bâtinî olarak huzur ve haşyet içinde bulunmak namazın âdâplarından (müstehablarından)dir.

---

## GÜNDEM

### ["Tarih"ten Ders Almayan Çok Hata Yapar!](#) / Uğur Kara

İnsan beyni teorik şablonlar kurmaya meyyaldır. Ancak mesele kağıt üzerinde teoriyi kurmak değildir. Esas önemli olan "İnsan unsuru"dur. İnsan gibi bir insanla muhatap olursanız yapacağınız uygulama başkadır, terör fitnesine düşmüş bir insanla muhatap olursanız yapacağınız uygulama başkadır.

---

## TARİHTEN SAYFALAR



### [Murâd Hüdâvendigâr'ın Gâzî Evrenos Beg'e Gönderdiği Mektubun Târihi Önemli](#) / Hakan Yılmaz

Kuruluş devri Osmanlı Tarihine ışık tutan belgelerden bir tânesi de, Murâd Hüdâvendigâr'ın Gâzî Evrenos Beg'e gönderdiği, Gâzî Sultân'ın siyâsî, dinî ve sosyal hayâta ilişkin bâzı mühim izlenim, tecrübe ve deneyimlerini yansıtan 788/1386 târihli mektubudur.

---

### [Korku](#) / Canan Büşra Kara

---

### [Berat Kandili](#)

Şaban-ı şerif'in on beşinci Berat gecesinde, o sene cereyan edecek bütün hâdiseler Levh-i mahfuz'dan

dünya semâsına indirilip, vazifeli meleklerle teslim ediliyor. Şöyle ki; kâtip melekler bu geceden gelecek senenin aynı gecesine kadar olacak hâdiseleri birer birer defterlere yazarlar. Kimlerin zengin veya fakir, aziz veya zelil olacakları, başa gelecek ibtilâlar, rızıklar, ölümler, doğumlar, hülâsa bütün işler ilm-i ilâhi'den topluca meleklerle yazdırılır ve hükme bağlanır. Kadir gecesinde ise vazifeli meleklerle teslim edilir.

## Şiir

[Efendim](#) / H. Demir

**Sözünüz dermandır derde  
Gözünüz deliyor perde  
Utanmamak için mahşerde  
Eli uzattım efendim.**

| [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

### **Bismillahirrahmanirrahim**

*"Allah-u zül-celâl vel-kemâl Hazretleri'ne; O'nun sevdiği ve beğendiği şekilde bitmez-tükenmez hamd-ü senâlar olsun.*

*Peygamberimiz Efendimiz'e, onun diğer peygamber kardeşlerine, hepsinin Âl ve Ashâb-ı kiram'ına, etbâna, ihsan duygusuyla kıyamete kadar onlara tâbi olup izinden gidenlere; sonsuzların sonsuzuna kadar salât-ü selâmlar olsun."*

Muhterem Okuyucularımız;

Kur'an-ı kerim'de bir çok Âyet-i kerime'lerde; yerdeki ve gökteki, canlı cansız her şeyin Allah-u Teâlâ'yı tesbih ettiği haber verilmektedir:

**"Yedi gök ve yer, bir de bunların içinde bulunanlar Allah'ı tesbih ve tenzih ederler. Hiçbir şey yoktur ki, O'nu hamd ile tesbih etmesin. Fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O halim olandır, çok bağışlayandır."** (İsrâ: 44)

Tesbih; kulun îlahî buyruklara baş eğerek, Allah-u Teâlâ'yı her türlü noksanlıklardan, beşeri sıfatlardan tenzih etmesi ve kemal sıfatlarıyla O'nu övüp tâzimde bulunmasıdır.

Tesbih, tevbenin anahtarıdır, hatta özüdür. Allah-u Teâlâ'yı tesbih etmek günahların bağışlanmasına vesiledir.

Âyet-i kerime'lerde tesbih, sarîh olarak emredilmektedir:

**"Çok büyük olan Rabb'inin ismini tesbih et."** (Vâkıa: 74 ve 96)

**"O çok yüce Rabb'inin ismini tesbih et!"** (A'lâ: 1)

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz bu Âyet-i kerime'ler nazil olunca rükuda **"Sübhone Rabbiyel Azîm"**, secdelerde ise **"Sübhone Rabbiyel A'lâ"** denilmesini beyan buyurmuşlardır. (Ahmed bin Hanbel)

Tesbih nasıl ki İlâhî bir emirse, zikrullahta öyle ilâhî bir emirdir.

Hakk Celle ve Alâ Hazretleri:

**"Benim zikrim için namaz kıl!"** (Tâhâ: 14)

Âyet-i kerime'si ile namazı emretmiş olduğu gibi:

**"Ey iman edenler! Allah'ı çok çok zikredin."** (Ahzâb: 41)

Âyet-i kerime'si ile de kendisini zikretmeyi emretmiştir. Namaz da ilâhî bir emirdir, zikrullah da ilâhî bir emirdir.

Kur'an-ı kerim'de diğer ibadetler için **"Çok çok namaz kılınız!"**, **"Çok çok oruç tutunuz!"** gibi ifadeler olmamasına karşılık **"Allah'ı çok çok zikrediniz!"** gibi ifadelerin bulunması, zikrullahın ne kadar önemli bir ibadet olduğunu göstermeye yeterlidir.

Âyet-i kerime'de:

**"Zikrullah elbette en büyük (ibadet)tir."** buyuruluyor. (Ankebût: 45)

Zikrullahtan daha büyük bir şey yoktur.

Zikrin mânâsı, Allah-u Teâlâ'nın yüceliğini meth-ü senâ etmek maksadı ile dilden ve gönülden gelen güzel kelimelerle anmak demektir.

Zikrullah; mârifetullah yolunun esası, kâlbın ve ruhun kavuşturucusu, imanın alâmeti, ibadetlerin özüdür.

Zikrullah; kâplerin nûru, ruhların huzurudur. Gözlerin cilâsı, her derdin devâsıdır.

Zikrullah; kâlbe itminandır, enistir, en iyi arkadaştır.

Zikrullahla meşgul olmak, kâlbın düzelmesinin aslıdır. Geceleri zikrullahla ihyâ etmek, amellerin üstünü, hallerin en güzelidir.

Zikrullah ile gönül mâsivâdan, her türlü pisliklerden temizlenir. Zikrullahla kâlbî mâmur olanın iş ve ahlâkı güzel olur.

Zikri Allah olanın fikri de Allah olur. Zikrullahla devam Allah dostlarının âdetidir, Allah-u Teâlâ'nın bir nimetidir. Hakk'ı zikredeni Hakk da zikreder.

Allah-u Teâlâ Mâide sûre-i şerifinin 91. Âyet-i kerime'sinde **zikrullah** ile **namazı** ayrı ayrı beyan etmiştir:

**"Şeytan, içki ve kumar yüzünden aranıza düşmanlık ve kin sokmak, sizi zikrullahtan ve namazdan alıkoymak ister."**

Bir Âyet-i kerime'sinde de şöyle buyuruyor:

**"Namazı bitirdiğiniz zaman, ayakta iken, otururken ve yanlarınız üzerinde yatarken de Allah'ı zikredin."** (Nisâ: 103)

Bu emre uyan ve gereğini icrâ edenler Hakk'ın sevgisini kazanırlar.

Diğer bir Âyet-i kerime'de ise şöyle buyuruluyor:

**"Sabah akşam Rabb'inin ismini zikret!"** (İnsan: 25)

İslâm dininin tevhid akidesini hülâsa eden **"Lâ ilâhe illâllah"** zikr-i şerif'ini söylemeye tehlil, **"Allah-u Ekber"** lâfzâ-i celîlîni söylemeye de tekbir denir.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur."** (Muhammed: 19)

Tapılacak, ibadet yapılacak, kulluk edilecek, mabud tanınacak başka hiçbir mabud yoktur, yalnız ilâhlık kendisinin hakkı olan Allah vardır.

•

Bu ay içerisinde idrak edilecek olan mübarek **"Berat Kandili"**nizi tebrik eder, Cenâb-ı Hakk'tan tüm İslâm âlemine hayırlara vesile olmasını niyaz ederiz.

Bâki esselamü aleyküm ve rahmetullah...

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

**"Çok Büyük Olan Rabb'inin İsmi Tesbih Et."** (Vâkıa: 74 ve 96)

**"Ey İman Edenler! Allah'ı Çok Çok Zikredin."** (Ahzâb: 41)

**"Zikrullah Elbette En Büyük (İbadet)tir."** (Ankebût: 45)

**"Âlemlerin Rabb'i Olan Allah, Noksan Sıfatlardan Münezzehtir."** (Neml: 8)

**"Sabah Akşam Rabb'inin İsmi Zikret!"** (İnsan: 25)

**ALLAH-U TEÂLÂ'YI NOKSAN  
SIFATLARDAN TENZİH ETMEK,  
İLÂHİ BİR EMİR OLAN ZIKRULLAH ve  
TEHLİL İLE TEKBİR GETİRMEK**

Zikrullah ilâhî bir emir gereğidir. Hakk Celle ve Alâ Hazretleri:  
**"Benim zikrim için namaz kıl!"** (Tâhâ: 14)  
Âyet-i kerime'si ile namazı emretmiş olduğu gibi;  
**"Ey iman edenler! Allah'ı çok çok zikredin."** (Ahzâb: 41)  
Âyet-i kerime'si ile de kendisini zikretmeyi emretmiştir.  
Namaz da ilâhî bir emirdir, zikrullah da ilâhî bir emirdir.  
Kur'an-ı kerim'de diğer ibadetler için **"Çok çok namaz kılınız!"**, **"Çok çok oruç tutunuz!"** gibi ifadeler olmamasına karşılık **"Allah'ı çok çok zikrediniz!"** gibi ifadelerin bulunması, zikrullahın ne kadar önemli bir ibadet olduğunu göstermeye yeterlidir.  
Hazret-i Ali -radiyallahu anh- Efendimiz Ashâb-ı kiram -radiyallahu anhüm- Hazerâtını vafederken: **"Onlar Allah-u Teâlâ'yı zikrederken, rüzgârlı bir günde sallanan ağaç gibi sallanırlardı. Gözleri yaşardı, gözyaşları elbiseleri üzerine sel gibi akardı."** buyuruyor. (Ebu Nuaym. Hilye)

Tesbih; kulun îlahî buyruklara baş eğerek, Allah-u Teâlâ'yı her türlü noksanlıklardan, beşeri sıfatlardan tenzih etmesi ve kemal sıfatlarıyla O'nu övüp tâzimde bulunmasıdır.

O Allah ki, ortağı ve benzeri olmayan bir Allah'tır. Hiçbir varlığa benzemez, hiçbir varlık da kendisine benzemez ve benzetilemez. Zerreden küreye kadar ne varsa O'nun varlığı ile var olmuştur.

O'nun zâtı yarattığı varlıklara benzemediği gibi, sıfatları da mahlûkatın vasıflarına benzemez. Her cihetten tektir.

Âyet-i kerime'lerde şöyle buyurulmaktadır:

**"Rabb'in dilediğini yaratır ve seçer. Onların seçim hakkı yoktur. Allah onların ortak koştuklarından münezzehtir, yücedir."** (Kasas: 68)

Tercih ve irade sadece O'nundur. Yarattıklarından hiçbirinin O'na karşı tercih hakkı yoktur. O'nun verdiği hükme hiç kimse itiraz edemez.

**"Göklerin ve yerin Rabb'i, arşın da Rabb'i olan Allah, onların vasıflandırdıkları noksan sıfatlardan münezzehtir."** (Zuhruf: 82)

Bütün bu mükevvenâtın yaratıcısı O'dur. O tektir, birdir, O'nun benzeri ve dengi yoktur.

**"Âlemlerin Rabb'i olan Allah, noksan sıfatlardan münezzehtir."** (Neml: 8)

Allah-u Teâlâ kendi zâtını, kendisine lâyük olmayan teşbih ve benzeri şeylerden tenzih etmektedir.

**"Her şeyin hükümrânlığı elinde olan ve sizin de kendisine döneceğiniz Allah, noksan sıfatlardan münezzehtir."** (Yâsin: 83)

Her şeye sahip olmak Allah-u Teâlâ'ya mahsustur. İnsanların bir şeye sahip olmaları hakiki değil, geçicidir.

Göklerin ve yerin anahtarları O'nun yed-i kudretindedir. Yaratmak da emretmek de yalnız O'na mahsustur.

**"Senin çok üstün çok güçlü olan Rabb'in, onların isnâd etmekte oldukları vasıflardan münezzehdir."** (Sâffât: 180)

Kuvvet ve kudretine karşı gelinmesine ihtimal bulunmayan Zât-ı kibriyâ, o müşriklerin kâfirlerin isnad ettikleri eksik sıfatlardan münezzehdir, pek çok yücedir.

### **Tesbih Eden Varlıklar:**

Kur'an-ı kerim'de bir çok Âyet-i kerime'lerde; yerdeki ve gökteki, canlı cansız her şeyin Allah-u Teâlâ'yı tesbih ettiği haber verilmektedir:

**"Yedi gök ve yer, bir de bunların içinde bulunanlar Allah'ı tesbih ve tenzih ederler. Hiçbir şey yoktur ki, O'nu hamd ile tesbih etmesin. Fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. O halim olandır, çok bağışlayandır."** (İsrâ: 44)

Varlıklar; akıl sahibi olanlar ve akıldan mahrum olanlar olmak üzere ikiye ayrılır. Akıl taşıyan varlıklar söz ve dil ile, akıldan mahrum bulunan şeyler de rivayete nazaran yalnız hâl lisanıyla Hakk Teâlâ Hazretleri'nin vahdâniyet ve samedâniyetini, her türlü kusur ve noksandan münezzeh oluşunu ikrar ve itiraf etmektedir.

Zira yoktan meydana gelen bir âlemin mâhir bir sanatkâra ve büyük bir yaratıcıya, vahdaniyet ve samedâniyet gibi kemal sıfatlarını kendinde toplamış ibadet ve tâzime lâıyk bir zâta her cihetten ihtiyacı kati delillerle sabit ve apaşıkârdır.

**"Yerde ve gökte eğer Allah'tan başka ilâh bulunmuş olsaydı, ikisi de bozulup giderdi."** (Enbiyâ: 22)

Âyet-i kerimesinden anlaşılacağı gibi, varlıkların ister yıldızlar gibi yüksekte, ister hayvanlar ve bitkiler gibi yeryüzünde bulunsun; binlerce seneden beri değişmez ve sarsılmaz bir kaide ve hikmet üzere devam edebilmesi Cenâb-ı Allah'tan başka bir ilâh olmadığına kati surette delâlet etmektedir.

Diğer Âyet-i kerime'lerde şöyle buyurulmaktadır:

**"Göklerde ve yerde olanların hepsi; mülkün sahibi, mukaddes, aziz, hakim olan Allah'ı tesbih ederler."** (Cum'a: 1)

Bu tesbih yaratılışta mevcuttur. Bütün varlıklar O'nun kudretine, azametine işâret ve şehâdet eder durur.

Buradaki **"Yüsebbihu"** kelimesi devamlılık ifade etmektedir. Yani her an, sürekli devam eden bir tesbihtir.

**"Göklerde ve yerde bulunanların hepsi Allah'ı tesbih ederler. Mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur. O her şeye kadirdir."** (Teğabün: 1)

O'nun her şeye gücü yeter. Bir şeyin olmasını istediğinde ona sadece **"Ol!"** der, o da derhal oluverir.

Bugün fakir ve güçsüz gibi görünenleri yarın kuvvetlendirip büyük gâlibiyetlere erdirmeye, zengin veya güçlü zannedilenleri zelil ve perişan etmeye kadirdir. Dilemediği hiçbir şey de olmaz.

**"Göklerde ve yerde olan kimselerle, sıra sıra uçan kuşların Allah'ı tesbih ettiklerini görmez misin? Her biri kendi duâsını ve tesbihini bilir. Allah onların yaptıklarını bilmektedir."** (Nûr: 41)



İnsanlar, melekler, cinler, bitkiler ve cansızlar, havada kanat çırpan kuşlar O'nu tesbih etmektedirler. Bütün yaratıklar, hareketleri ve durmaları ile Allah-u Teâlâ'nın varlığına, birliğine, eksiklik şüphesinden münezzehe oluşuna fiilen delâlet edip durmaktadırlar. Hepsi O'ndan dilek diler, hepsi O'nu kendine göre takdis eder.

**"Melekleri görürsün ki, Rabb'lerini hamd ile tesbih ederek arşın etrafını kuşatmışlardır."** (Zümer: 75)

Allah-u Teâlâ'nın azamet ve kudretini zikir ile pek çok ruhânî lezzetlere dalmış olurlar.

Bu ilâhî beyanlar müminleri Allah-u Teâlâ'yı tesbih ve takdis etmeye teşvik etmektedir.

Bir Âyet-i kerime'sinde de şöyle buyurur:

**"Eğer onlar büyüklük tasarlarsa (bilsinler ki), Rabb'inin nezdinde bulunanlar gece gündüz O'nu tesbih ederler ve hiç usanmazlar."** (Fussilet: 38)

İbadet vazifelerini huzurla rûhânî bir zevkle yerine getirirler.

### **İlâhî Emir:**

Tesbih, tevbenin anahtarıdır, hatta özüdür. Allah-u Teâlâ'yı tesbih etmek günahların bağışlanmasına vesiledir.

Âyet-i kerime'lerde tesbih, sarîh olarak emredilmektedir:

**"Çok büyük olan Rabb'inin ismini tesbih et."** (Vâkıa: 74 ve 96)

**"O çok yüce Rabb'inin ismini tesbih et!"** (A'lâ: 1)

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz bu Âyet-i kerime'ler nazil olunca rükuda **"Sübhane Rabbiyel Azîm"**, secdeelerde ise **"Sübhane Rabbiyel A'lâ"** denilmesini beyan buyurmuşlardır. (Ahmed bin Hanbel)

•

Abdullah bin Ömer -radiyallahu anhümâ- der ki:

*"Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ve askerleri (sefer sırasında) tepeleri tırmandıkça Tekbir getirirler, inişe geçince de Tesbih'te bulunurlardı."*

*Namaz dahi buna göre vâzedildi."* (Ahmed bin Hanbel)

Yamaçlarda **"Allah-u Ekber"** diye tekbir getirirler, inişlerde **"Sübhânellâh"** diye tesbihte bulunurlardı.

Rivâyet ayrıca namazdaki tekbir ve tesbihlerin de buna benzetilerek namazda yer aldığını belirtmektedir. Yani rüku ve secde hallerinde tesbih, rüku ve secdeden doğrulurken tekbir getirilmektedir.

•

Diğer Âyet-i kerime'lerde ise şöyle buyurulmaktadır:

**"Rabb'ini hamd ile tesbih et ve secde edenlerden ol!"** (Hicr: 98)

Çünkü insan bu sayede ruhen inşirah bulur, içi nûrlanır, ilâhî lütuflara ve yardımlara mazhar olur.

•

**"Güneşin doğmasından önce de batmasından önce de Rabb'ini hamd ile tesbih et.**

**Gece saatleri ve gündüzleri de tesbih et ki Rabb'inin rızâsına eresin."** (Tâhâ: 130)

Allah-u Teâlâ'yı hamd ile tesbih etmek, müslümanın dünya saâdeti ahiret selâmeti elde etmesinin de vesilesidir.

•

**"Günahının bağışlanmasını iste! Rabb'ini akşam sabah hamd ile tesbih et!"** (Mümin: 55)

Gideremediğin eksiklikleri örtmesi için Rabb'inin mağfiretini iste. İbadet ve taatların, hamd ve övgülerin devamlı olsun.

•

**"Gecenin bir kısmında ve secdelerin ardından O'nu tesbih et!"** (Kaf: 40)

Her namazı müteâkip Allah-u Teâlâ'yı tesbihte, hamd ve senâda bulun.

•

**"Kalkarken Rabb'ini hamd ile tesbih et! Gecenin bir kısmında ve yıldızlar kaybolurken de O'nu tesbih et!"** (Tûr: 48-49)

Sabaha yakın seher vakitlerinde uykuyu istirahati terk ederek uyanmak, ibadet ve taat için hazır bulunmak din-i mübine bağlılığın nişanesidir.

•

**"Gecenin bir kısmında O'na secde et ve O'nu geceleri uzun uzun tesbih et!"** (İnsan: 26)

Gece karanlığında insanlar uyurken Rabb'ine münâcaata dalıp namaz kıl, geceyi çokça ibadetle geçir.

•

**"O'nu hamd ile tesbih et. Kullarının günahlarından haberdar olarak O yeter."** (Furkân: 58)

Hiç kimse bilmesede O'nun bilmesi yeterlidir. Başka hiçbir ceza vermeyecek olsa bile, yalnız bilmesi bir ceza olarak kâfidir.

•

**"Şüphesiz gece kalkıp ibadet etmek daha tesirli ve o zaman okumak daha elverişlidir. Çünkü gündüz seni uzun uzun alıkoyacak işler vardır."** (Müzzemmil: 6-7)

Allah-u Teâlâ'yı tesbih edip şanına lâyük olmayan vasıflardan tenzih eden, O'nu kemâl ve cemâl sıfatları ile tavsif eden bir müslümanı; umulur ki Allah-u Teâlâ ahlâk-ı zemimelerden, hayvanî sıfatlardan temizler.

Nitekim Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"İhsanın karşılığı ancak ihsan değil midir?"** (Rahman: 60)

Güzelliğin karşılığı güzellik, güzel iş yapanın mükâfâtı güzel sevaptır.

### **En Ağır Kelimeler:**

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz bir gün sabah namazını kılmıştı. Cüveyriye - radiyallahu anhâ- Vâlidemiz henüz namaz kıldığı yerde otururken, onun yanından dışarı çıktı, kuşluk vakti olunca geri döndü. O hâlâ oturmakta idi.

**"Senden ayrıldığı hâl üzere misin?"** diye sordu. "Evet" deyince buyurdu ki:

**"Ben senden sonra dört kelimeyi üç defa söyledim. Eğer bu kelimeler, senin gün başladığından beri söylemiş olduğun kelimelerle tartılsaydı, onların ağırlığını tartardı:**

*(Sübhânellâhi vebihamdihî adede halkihî ve rızâ nefsihî ve zinete arşihî ve midâde kelimâtihî)*

**"Allah'a hamdederek O'nu mahlûkatın sayısı, nefsinin hoşnudluğu, arşın ağırlığı ve kelimeler çokluğu kadar tesbih eylerim."** (Müslim: 2726)

### **Dilde Hafif, Mizan'da Ağır İki Kelime:**

Ebu Hüreyre -radiyallahu anh-den; Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

**"İki kelime vardır ki, dilde hafif, mizanda ağır, Rahman'a sevimli gelirler. Bunlar 'Süphanellahi ve bi-hamdihî, Süphanellahil-azîm = Allah'ı hamd ile tesbih ederim, yüce Allah'ı tenzih ederim.' kelimeleridir."** (Müslim)

### **Tesbihin Yücesi:**

Safiye -radiyallahu anhâ- Vâlidemiz buyurur ki:

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yanıma geldi, önümde tesbih çektiğim dört bin çekirdek bulunuyordu. **"Bunlarla muhakkak tesbih çekmişsindir. Sana tesbih çektiğin şeylerden daha fazlasını öğreteyim mi?"** Buyurdu. "Evet öğret!" dedim.

*(Sübhânellâhi adede halkihî)*

**"Yarattıklarının sayısınca Allah'ı tesbih ve tenzih ederim."** diye söyle buyurdu. (Tirmizî)

### **Kolay ve Faziletli Tesbih:**

Sâ'd bin Ebî Vakkas -radiyallahu anh-den rivayete göre, Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz bir kadın gördü, önünde tesbih çekmek için kullandığı çekirdek veya çakıl taşları vardı.

**"Sana bundan daha kolay ve daha faziletli olanını bildireyim mi?"** buyurdu:

(Sübhânellâhi adede mâ halaka fis-semâi ve sübhânellahi adede mâ halaka fil-ardi. Sübhânellahi adede mâ beyne zâlike. Sübhânellâhi adede mâ hüve hâlikun, vallahu ekberu misle zâlike vel-hamdü lillâhi misle zâlike velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi misle zâlike)

**"Gökte yarattıklarının sayısınca 'Süphanellah.'**

**Yeryüzünde yarattıklarının sayısınca 'Süphanellah.'**

**Gök ile yer arasındakilerin sayısınca 'Süphanellah.'**

**Yaratacağı mahlûkat sayısınca 'Süphanellah.'**

**Bütün bunlar kadar 'Allah-u Ekber'. Bütün bunlar kadar 'Elhamdülillâh' ve bütün bunlar kadar 'Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh.'" (Tirmizî)**

### **Hizmetçiden Hayırlı Zikirler:**

Hazret-i Ali -radiyallahu anh-den rivâyete göre, eşi Hazret-i Fâtıma -radiyallahu anhâ-nın bir ara evdeki el değirmenini çevirmekten eli kabarmıştı. Bir hizmetçi istemek üzere Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-e gelmiş fakat onu bulamamıştı. Âişe -radiyallahu anhâ-ya dileğini söyledi.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- gelince, Âişe -radiyallahu anhâ-, Fâtıma -radiyallahu anhâ-nın geldiğini haber verdi ve isteğini anlattı.

Bunun üzerine Peygamber Aleyhisselâm bize geldi. Yatağımıza yatmıştık. Kalkmaya davranırken bize **"Kalkmayınız!"** buyurdu ve ikimizin arasına oturdu. Hatta ben göğsüme değen mübarek ayaklarının serinliğini duydum.

Sonra Resulullah Aleyhisselâm şöyle buyurdu:

**"İyi dinleyiniz! Sizin benden istediğiniz esir hizmetçiden daha hayırlı bir şey öğreteyim mi?"**

**Yatağınıza girince otuz dört defa "Allahu Ekber", otuz üç defa "Sübhânellah", otuz üç defa "Elhamdülillâh", dersiniz. İşte bu zikirler size hizmetçiden hayırlıdır." (Buhârî. Tecrîd-i sarîh: 1498)**

### **Namaz Sonundaki Tesbihlerin Fazileti:**

Ebû Hüreyre -radiyallahu anh- buyururlar ki:

Muhacirlerin fakirleri Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem-e gelip dediler ki *"Yâ Resulellah! Servet sahipleri en yüksek dereceleri kazanıp gittiler. Çünkü onlar da bizim gibi namaz kılıyorlar, bizim gibi oruç tutuyorlar. Onların fazla malları var haccediyorlar, umre yapıyorlar, cihad ediyorlar, sadaka veriyorlar."*

Bunun üzerine Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz buyurdu ki:

**"Size bir şeyi haber vereyim mi? Siz onu yaptığınız takdirde sizi geçmiş olanlara yetişesiniz, sizden sonraya kalanları da geçesiniz. Hiç kimse sizden üstün olmasın. Meğer ki size tavsiye ettiğim amelin mislini yapan buluna."**

**Her namazın arkasından otuz üçer defa 'Sübhanellah', 'Elhamdülillah', 'Allahu Ekber' dersiniz."**  
(Buhârî. Tecrîd-i sarîh: 466)

Müslim'in rivayetinde şöyle bir ilâve vardır:

Bir süre sonra muhacirlerin fakirleri dönüp Resulullah Aleyhisselâm'a geldiler ve: "Yâ Resulellah! Zengin kardeşlerimiz bizim yaptıklarımızı duymuşlar, onlar da aynısını yapıp söylüyorlar." dediler.

Resulu-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz buyurdu ki:

**"Bu Allah'ın fazl-u ikramıdır, onu dilediklerine verir."**

### **Cennete Ekilen Tohum:**

Abdullah bin Mesud -radiyallahu anh-den rivayete göre, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

**"Miraca çıkarıldığım gece (Beyt-i mâmur'da) İbrahim Aleyhisselâm ile karşılaştım. Bana "Yâ Muhammed! Ümmetine benden selâm söyle ve onlara haber ver ki; cennetin toprağı iyi, suyu tatlı, yeri geniş ve dümdüzdür.**

**Oraya ekilecek tohum:**

*(Sübhânellâhi vel-hamdülillâhi velâ ilâhe illâllahu vallâhu ekber)*

**'Allah'ı tesbih ederim, Allah'a hamdolsun. Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah en büyüktür.' tehlilidir."** (Tirmizî)

### **Allah-u Teâlâ'ya En Makbul Söz:**

Ebu Hüreyre -radiyallahu anh-den rivayete göre, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyurmuştur:

**"Bir kimse akşama ve sabaha erdiği zaman yüz defa:**

*(Sübhânellâhi ve bihamdihi)*

**"Allah'a hamdederek O'nu tesbih eylerim."**

**Derse, kıyamet gününde hiç kimse onun getirdiğinden daha faziletli bir şey getiremez. Meğer ki, bir kimse onu söylediği kadar veya fazlasını getirmiş olsun."** (Müslim)

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Ebu Zerr -radiyallahu anh-e **"Allah'a en makbul olan sözü sana haber vereyim mi?"** buyurdu. **"Yâ Resullellah! Allah'a en makbul olan sözü bana haber ver!"** dediğinde buyurdu ki:

**"Şüphesiz ki Allah'a en makbul söz 'Sübhanellahi vebi hamdihi = Allah'a hamdederek O'nu tesbih eylerim.' sözüdür."** (Müslim: 2731)

### **Tesbihin Fazileti:**

Ebu Bekir bin Ebî Şeybe -radiyallahu anh-den rivayete göre Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz **"Sizden biriniz her gün bin sevap kazanmaktan âciz midir?"** diye sordu. Orada bulunanlardan birisi *"Bir kimse bin sevabı nasıl kazanır?"* diye sorduğunda:

**"Yüz defa tesbih çeker, kendisine bin sevap yazılır veya üzerinden bin günah indirilir."** buyurdular. (Müslim)

### Cennet Definesi:

Ebu Musa el-Eş'arî -radiyallahu anh- der ki:

Hayber seferine giderken ben Resulullah Aleyhisselâm'ın binitinin arkasında idim. **"Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh."** demeye başladım. Resulullah Aleyhisselâm böyle söylediğimi işitti ve: **"Yâ Abdullah bin Kays!"** diye seslendi. *"Buyur yâ Resulellah! Emrinize âmâdeyim."* dedim.

**"Sana cennet hazinelerinden büyük bir hazine değerinde bir kelimeyi söyleyeyim mi?"** diye sordu.

*"Söyle yâ Resulellah! Babam, anam sana fedâ olsun!"* dedim.

*(Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh)*

**"Güç ve kuvvet ancak Allah'ındır."** buyurdu. (Buhârî. Tecrîd-i sarîh: 1608)

### Tesbih Namazı:

Dört rekâtlı nâfile bir namazdır. Her rekâtında 75 defa **"Sübhânellahi velhamdülillâhi velâ ilâhe illâllâhü vallâhü ekber"** diye tesbih tekbiri okunur. Kılınışı şöyledir:

Niyet edilir, **Allahü Ekber** diyerek namaza başlanır. **Sübhâneke'den** sonra 15 kere **Sübhânellahi...** okunur. Euzü besmele çekilir. Fâtiha sûresi ve bir sûre okunduktan sonra 10 kere **Sübhânellahi...** okunur. Rukûya gidilir. 3 kere **Sübhâne Rabbiyel aziym** dedikten sonra 10 kere **Sübhânellahi...** okunur. **Semiallâhü Limen Hamideh** denilerek kalkılır. Kıyamda 10 kere **Sübhânellahi...** okunur. Secdeye varılıp 3 kere **Sübhâne Rabbiyel âlâ** dedikten sonra 10 defa **Sübhânellahi...** okunur. Secdeden tekbir ile kalkılıp oturunca 10 defa **Sübhânellahi...** okunur. İkinci secdeye de tekbir ile varılıp 3 defa **Sübhâne Rabbiyel âlâ**'dan sonra 10 kere **Sübhânellahi...** okunur. Böylece bu tesbih 75 kere okunmuş olur.

Sonra ikinci rekâta kalkılır. İlk önce 15 defa **Sübhânellahi...** okunur. **Besmele-i şerif Fâtiha ve bir sûre**'den sonra 10 defa **Sübhânellahi...** okunur. Birinci rekâta kılınışı gibi bir rekât daha kalkılır ve oturulur. **Tahiyat Salli-Bârik** duâları okunur, üçüncü rekâta kalkılır. Üçüncü ve dördüncü rekâtlar da birinci rekâtlar gibi kılınarak selâm verilir. Bu suretle de dört rekâta üç yüz tesbih okunmuş olur. Gündüz kılınırsa bir selâmda, gece kılınırsa iki selâmda tamamlamak daha iyidir.

Tesbih namazının fazileti çok büyüktür. Cenâb-ı Fahr-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz amcası Abbas -radiyallahu anh- Hazretleri'ne **"Ey amcam Abbas! Sana bir ihsanda bulunayım mı?"** buyurdular ve Tesbih namazının kılınışını tarif ettiler. Bu namazı kıldığı takdirde günahlarının evvelini ve âhirini, eskisini ve yenisini, bilerek yaptığını bilmeyerek yaptığını, büyüğünü ve küçüğünü, gizlisini ve açığını, Hazret-i Allah'ın affedeceğini söylediler. Hatta Âlic bölgesinin kumları kadar da çok olsa bile...

Daha sonra buyurdular ki:

"Gücün yetiyorsa bu namazı hergün bir kere kıl. Hergün kılamazsan, her cuma bir kere kıl. Her cuma kılmaya gücün yetmezse her ay bir kere kıl. Her ay kılamazsan hiç değilse senede bir kere kıl. Onu da yapamazsan ömründe bir kez olsun bu namazı kıl." (Tirmizî - Ebû Davud)

## İlâhi Bir Emir; ZIKRULLAH

**"Ey iman edenler! Allah'ı çok çok zikredin."** (Ahzâb: 41)

### Mânâ ve Önemi:

Zikrin mânâsı, Allah-u Teâlâ'nın yüceliğini meth-ü senâ etmek maksadı ile dilden ve gönülden gelen güzel kelimelerle anmak demektir.

Zikrullah; mârifetullah yolunun esası, kâlbın ve ruhun kavuşturucusu, imanın alâmeti, ibadetlerin özüdür.

Zikrullah; kâplerin nûru, ruhların huzurudur. Gözlerin cilâsı, her derdin devâsıdır.

Zikrullah; kâlbe itminandır, enistir, en iyi arkadaştır.

Zikrullahla meşgul olmak, kâlbın düzelmesinin aslıdır. Geceleri zikrullahla ihyâ etmek, amellerin üstünü, hallerin en güzelidir.

Zikrullah ile gönül mâsivâdan, her türlü pisliklerden temizlenir. Zikrullahla kâlbi mâmur olanın iş ve ahlâkı güzel olur.

Zikri Allah olanın fikri de Allah olur. Zikrullahla devam Allah dostlarının âdetidir, Allah-u Teâlâ'nın bir nimetidir. Hakk'ı zikredeni Hakk da zikreder.

### İlâhî Emir:

Zikrullah ilâhî bir emir gereğidir.

Hakk Celle ve Alâ Hazretleri:

**"Benim zikrim için namaz kıl!"** (Tâhâ: 14)

Âyet-i kerime'si ile namazı emretmiş olduğu gibi:

**"Ey iman edenler! Allah'ı çok çok zikredin."** (Ahzâb: 41)

Âyet-i kerime'si ile de kendisini zikretmeyi emretmiştir. Namaz da ilâhî bir emirdir, zikrullah da ilâhî bir emirdir.

Kur'an-ı kerim'de diğler ibadetler için "**Çok çok namaz kılınız!**", "**Çok çok oruç tutunuz!**" gibi ifadeler olmamasına karşılık "**Allah'ı çok çok zikrediniz!**" gibi ifadelerin bulunması, zikrullahın ne kadar önemli bir ibadet olduğunu göstermeye yeterlidir.

Âyet-i kerime'de:

**"Zikrullah elbette en büyük (ibadet)tir."** buyuruluyor. (Ankebût: 45)

Zikrullahtan daha büyük bir şey yoktur.

Allah-u Teâlâ Mâide sûre-i şerifinin 91. Âyet-i kerime'sinde **zikrullah** ile **namazı** ayrı ayrı beyan etmiştir:

**"Şeytan, içki ve kumar yüzünden aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi zikrullahtan ve namazdan alıkoymak ister."**

Bir Âyet-i kerime'sinde de şöyle buyuruyor:

**"Namazı bitirdiğiniz zaman, ayakta iken, otururken ve yanlarınız üzerinde yatarken de Allah'ı zikredin."** (Nisâ: 103)

Bu emre uyan ve gereğini icrâ edenler Hakk'ın sevgisini kazanırlar.

Namaz ibadetlerin büyüğüdür, fakat her zaman kılınmaz. Zikrullah ise ayakta iken, otururken, yatarken... her zaman yapılabilir.

Diğler bir Âyet-i kerime'de ise şöyle buyuruluyor:

**"Sabah akşam Rabb'inin ismini zikret!"** (İnsan: 25)

### **Âyet-i Kerime'ler:**

Allah-u Teâlâ Hazretleri:

**"İman edenlerin zikrullah için kalplerinin saygı ile yumuşaması zamanı hâlâ gelmedi mi?"** (Hadîd: 16)

Âyet-i kerime'si ile müminlerin kalplerini Allah'ın zikrine vermelerini emir buyurmaktadır. Kalplerin Hazret-i Allah'tan gafil olma tehlikesinden korunması, ancak zikrullah ile mümkündür.

.

Diğler Âyet-i kerime'lerde şöyle buyuruluyor:

**"Allah'ı çok çok zikredin. Tâ ki umduğunuza kavuşabilesiniz."** (Enfâl: 45 ve Cum'a: 10)

Dünyada da ahirette de muvaffakiyetlere, saâdet ve selâmete eresiniz.

Allah-u Teâlâ mümin kullarına zâtını çokça zikretmelerini bildirerek, mal ve evlâtlara aldanma hususunda münafıklara benzemekten onları sakındırmaktadır:

**"Ey iman edenler! Ne mallarınız ne evlâtlarınız sizi zikrullahtan alıkoymasın."**



**Kim bunu yaparsa işte onlar ziyana uğrayanlardır." (Münâfikûn: 9)**

Zikrullahı bırakıp da dünya hayatının geçici zevklerine aldananların, ahirette çok büyük kayba uğrayacakları şüphesizdir.

**"Rabb'ini gönülden, yalvararak, boynu bükük ve ürpererek hafif bir sesle sabah-akşam zikret! Sakın gafillerden olma!" (A'râf: 205)**

Kalbin daima uyanık olsun ve Allah-u Teâlâ'yı zikretmeye devam et.

**"Hacc ibadetlerinizi bitirdiğinizde, atalarınızı andığınız gibi, hatta daha kuvvetli bir şekilde Allah'ı zikrediniz." (Bakara: 200)**

Hacc'ın tamamı zikrullahtan ibarettir. Her yerde zikrullah ile emredilmiştir. Telbiye, Tekbir, İstiğfar, Salâvat... hepsi zikrullahtır.

**"Arafat'tan ayrılıp akın ettiğinizde Meş'ar-i haram'ın yanında Allah'ı zikredin." (Bakara: 198)**

Kulun bu zikirleri Rabb'ine lâıyk olan saygı ile ve en güzel bir şekilde yapması gerekir.

**"Rabb'inin adını zikret ve her şeyi bırakıp yalnız O'na yönel." (Müzzemmil: 8)**

İşlerini bitirince kendini her şeyden çekerek Rabb'ine çekil, samimi bir şekilde O'na ibadet için vakit ayır, dünya alâkaları gönlünü meşgul etmesin.

### **Ayrılanlar:**

Allah-u Teâlâ iman edip amel-i salih işleyenleri ve çok çok zikredenleri ayırmaktadır:

**"Ancak iman edip amel-i salih işleyenler ve Allah'ı çok çok zikredenler müstesnâdır." (Şuarâ: 227)**

### **Zikrullah ve Şükür:**

Zikrullah, hidayete ermenin bir şükran ifadesidir:

**"O size nasıl hidayet ettiyse, siz de O'nu öylece zikredin." (Bakara: 198)**

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Hadis-i şerif'lerinde:

**"Zikre muvaffakiyet Allah tarafından bir nimettir. O nimetin şükrünü yerine getiriniz." (Münâvî)**

İnanan bir mümin için hidayete ererek dünya saâdetine ve âhîret selâmetine nâil olmaktan daha büyük bir lütuf tasavvur edilemez.

Kudsî Hadis-i şerif'lerde şöyle buyuruluyor:

**"Ey Âdemoğlu! Beni zikrettikçe şükrümü ifa etmiş ve beni unuttukça hakkımı unutmuş olursun." (C. Sağır)**

**"Ben kulumun zannına göreyim, beni zikrettiği yerde ben onunlayım. Kulum beni kendi içinde zikrederse, ben de onu kendi nefsimde zikrederim. Beni toplulukta zikrederse, ben de onu daha hayırlı bir toplulukta zikrederim."** (Buhârî)

Bir kul için bundan daha sevindirici bir müjde olamaz.

### **Kâlpilerin Şifâsı:**

Zikrullah; dinimizin emri, imanın alâmeti, ibâdetlerin beyni, aklın nûru, kalbin cilâsı, ruhun hayatı, gönülümüzün miracı ve her derdin ilâcudur.

Hadis-i şerif'te:

**"Zikrullah kalplerin şifâsıdır."** buyuruluyor. (Münâvî)

Zikir nûrdur, zikrullahla meşgul olanın içi nûrlanır. İç nûrlanınca hikmet husule gelir.

Zikrullah, kulu gafletten koruyan mânevî bir zırhtır.

Rızâullah'a, Likâullah'a vâsıl olmak isteyenler zikrullahla devam etsinler.

**"İnsan bir şeyi severse, daima onu yâdeder."** (C. Sağır)

Hadis-i şerifi mucibince, bir şeyi seven onu hiç dilinden düşürmez.

Allah-u Teâlâ da o kulunu şu ilâhî iltifatlarla taltif buyurur:

**"Kulum beni zikredip dudaklarını benim için kıpırdattığı müddetçe ben kulumla beraberim."** (İbn-i Mâce)

Zikrullah hayata hayat katar, kabre aydınlık, ahirete azık hazırlar.

**"Bir kul benim zikrimle meşgul olmasından dolayı kendi ihtiyaçlarının talebini unutursa ben o kuluma kendisi istemezden önce in'am ve ihsan ederim."** (Tirmizî)

Allah-u Teâlâ'nın rahmet hazinelerinin sonu yoktur. Sadece ahirette değil, dünyada da huzurlu bir hayat bahşeder.

### **Kâlp İtminanı:**

Zikrullah Allah sevgisini tahrik ederek sonsuz bir şevk verir, zikrullahla kalpler arınır ve sükun bulur:

**"Onlar o kimselerdir ki iman etmişlerdir ve kalpleri zikrullahla mutmain olmuş, sükun bulmuştur."** (Ra'd: 28)

İtminan; yerleşip sabitleşme demektir. Hiçbir şek ve şüphe bulunmayacak şekilde Allah-u Teâlâ'ya yakinen inanma zevkine ermektir. Her türlü korku ve hüzünden sarsılmayacak şekilde emniyet elde etmektir.

Bu kâlp huzuru ancak ve ancak zikrullahla husule gelir.

**"Çok iyi bilin ki kâpler ancak zikrullahla itminana kavuşur, huzur bulur." (Ra'd: 28)**

Çünkü akıl kuvveti her neyi tasavvur edip düşünse, onun üstünde başka bir şeyin tasavvuruna intikal eder. Sebep ve neticeler silsilesinde her şeyden daha üstün olanına geçer. Bu ilerleme bütün ihtiyaçların kesilip sona erdiği öyle bir an gelir ki, Hakk'ta karar kılar. O noktada ihtiyaç durduğu için akıl da durur ve onunla yatıştır. Azamet-i ilâhî karşısında her şeyin O'nun ve O'ndan olduğunu bildiği zaman, artık O'ndan başkasına geçmesi imkânsızdır. O'nun fevkinde bir şey talebine imkân olmadığından, kâpler zikrullahla mutmain olur, sükuna erer.

Bu gibi kimseler taraf-ı ilâhîden şu hitapla taltif edilirler:

**"Ey mutmain olan nefis! Sen O'ndan râzı, O senden râzı olarak dön Rabb'ine! Gir salih kullarımın içine, gir cennetime!" (Fecr: 27-30)**

Bu hitap ona hem vefat ânında hem de kıyamet gününde söylenir.

Allah-u Teâlâ onların nail olacakları mükâfatlara işaret ederek Âyet-i kerime'sinde şöyle buyurmaktadır:

**Onlar ki iman etmişler ve salih ameller işlemişlerdir, ne mutlu onlara, varacakları yer de ne güzeldir!" (R'ad: 29)**

#### **Allah-u Teâlâ'nın Kulunu Anması:**

Zikrullah taatlerin efdalidir. Çünkü zikrin sevabı Allah-u Teâlâ'nın kulunu zikretmesidir.

Âyet-i kerime'sinde:

**"Siz beni zikredin ki ben de sizi zikredeyim."** buyuruyor. (Bakara: 152)

Bu Âyet-i kerime'ye bir çok mânâlar verilmiştir.

Şöyle ki;

Bana itaat ederek siz beni zikrediniz, ben de sizi rahmetimle mağfiretimle zikredeyim.

Siz beni duâ ile zikrediniz, ben de isteklerinizi size vererek sizi zikredeyim.

Siz beni övgü ile zikrediniz, ben de sizi övgü ile nimetlerle zikredeyim.

Siz beni ihlâs ile zikrediniz, ben de sizi halâsla, kurutuluşla zikredeyim.

Siz beni dünyada zikrediniz, ben de sizi ahirette zikredeyim.

Siz beni refahınız rahatınız zamanında zikrediniz, ben de sizi belâ ve musibete uğradığınız zaman zikredeyim.

Siz beni ibadetle zikrediniz, ben de sizi yardımıyla, inayetimle zikredeyim.

Siz beni yolumda cihadla zikrediniz, ben de sizi hidayetimle zikredeyim.

Siz benim ulûhiyetimi kabul ederek zikrediniz, ben de sizi kulluğa kabul ile zikredeyim.

Her ibadetin belli bir şartı olduğu halde, zikrullah için hiçbir şart yoktur. Ayakta, oturarak, yatarak bile zikretmek câizdir. Abdestli olmak efdal olduğu halde, abdestsiz olarak da yapılabilir.

### **Zikrullah'ı Teşvik:**

Zikrullah ibâdetlerin en kolay ve fakat en faziletlisidir. Böylesine faziletli ve yüce olunca, elbetteki zikredenler de insanların en yücesi olur.

Hakk Celle ve Alâ Hazretleri diğer bir çok Âyet-i kerime'lerinde zikrullahı teşvik buyurarak, zikrullahla meşgul olanları meth-ü senâ etmiştir:

**"Öyle erler vardır ki, onları ne bir ticaret ne de bir alış-veriş zikrullahtan, namaz kılmaktan, zekât vermekten alıkoymaz.**

**Onlar gönüllerin ve gözlerin halden hâle döneceği günden korkarlar."** (Nûr: 37)

Şurası unutulmamalıdır ki, ahiret kazancı ve ahiret zenginliği dünyadan çok daha hayırlıdır. Dünya kazançlarının faydaları ömürle sona erer. Dünyada kazanıp ahirette iflâs etmek akıl kârı değildir.

**"Gerçek müminler o kimselerdir ki, Allah zikredilince kalpleri titrer."** (Enfâl: 2)

Gönüllerini rahmet ümidi ve muhabbet heyecanı kaplar, muhabbetle karışık bir korku sarar. Allah-u Teâlâ'nın izzet ve celâlinden, kahır ve galebesinden dolayı korkuya kapılarak ürperir.

**"Onlar ayakta iken, otururken, yanları üzerinde yatarken Allah'ı zikrederler."** (Âl-i imrân: 191)

Bu üç hal insanın bütün hallerini içine alır. Onlar her ne halde bulunurlarsa bulunsunlar, kâlpri zikrullahtan başka bir şey ile itminan zevkini bulamadığı için zikrullahtan gaflet etmezler.

**"Allah'ı çok zikreden erkek ve kadınlara, Allah mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır."** (Ahzâb: 35)

O mükâfatın dünyada iken tasavvuru mümkün değildir.

**"Takvâya erenler, şeytan tarafından bir vesveseye uğrayınca Allah'ı zikrederler. Bir de bakarsın ki onlar gerçeği görüp bilmişlerdir bile."** (A'râf: 201)

Kendi hatalarının nerede olduğunu ve şeytanın hilesinin nereden geldiğini görürler ve hemen yanlıştan sakınırlar. Böylelikle Allah-u Teâlâ tarafından kendisine ihsan edilen basiretleri daha da artmış olur.

**"Onlar bir kötülük yaptıklarında veya kendilerine zulmettiklerinde Allah'ı zikrederek hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler."** (Âl-i imrân: 135)

Allah-u Teâlâ'nın azametini ve kendisine isyan edenlere hazırladığı azabı hatırlar, günahahtan uzak dururlar. Yaptıklarına pişman olup, affedilmelerini dilerler, günahlarını kapatacak iyiliklere koşuşurlar.

### **Musa Aleyhisselâm'a Zikrullah Emri:**

Musa Aleyhisselâm Firavun'a Hakk ve hakikatı tebliğ etmek için Allah'u Teâlâ'dan emir aldığı zaman, kardeşi Harun Aleyhisselâm'ı kendisine yardımcı vermesini niyaz etmişti.

Daha sonra Musâ Aleyhisselâm'ın şöyle söylediği Âyet-i kerime'de beyan buyurulmaktadır:

**"Ki seni daha çok tesbih edelim ve seni daha çok zikredelim."** (Tâhâ: 33-34)

Allah-u Teâlâ duâsını kabul ederek şöyle buyurdu:

**"Sen ve kardeşin âyetlerimle gidin, beni zikrimde gevşek davranmayın."** (Tâhâ: 42)

Çünkü Allah-u Teâlâ'nın celâl ve azametini zikreden kimse her şeyi hafif görür, O'ndan başka hiçbir şeyden korkmaz.

### **Zekeriya Aleyhisselâm'a Zikrullah Emri:**

Yahya Aleyhisselâm'ın doğumu ile ilgili olarak Zekeriya Aleyhisselâm'ın istemiş olduğu işaret kendisine verilmiş, insanlarla konuşmaya muktedir olamamıştı.

Bu halde iken Allah-u Teâlâ zikrullahla meşgul olmasını, şükürünü ve tesbihini çoğaltmasını emrederek şöyle buyurdu:

**"Rabb'ini çok zikret, akşam sabah O'nu tesbih et!"** (Â-i imrân: 41)

Üç gün zarfında, işaretle olanın dışında hiç kimse ile görüşüp konuşmadan; devamlı zikrullahla, tesbih, tehlil ve ibadetle meşgul oldu. Her şeyden alâkasını keserek, huzur-u kâlp ile Allah-u Teâlâ'ya yöneldi.

### **Zikrullah'tan Kaçanlar ve Karşı Çıkanlar:**

Zikrullahla hayat bulanlar Kur'an-ı kerim'de övülürken, diğer taraftan **zikrullahı sevmeyenler** ve karşı çıkanlar Âyet-i kerime'lerde zemmedilmektedir:

**"Allah ortaksız olarak zikredildiği zaman ahirete inanmayanların kalpleri nefretle çarpar. O'ndan başkaları anıldığı zaman ise, hemen yüzleri güler."** (Zümer: 45)

Bu tiksinti ve nefretin sebebi, Allah-u Teâlâ'yı ve ahiret gününü inkâr etmelerinden dolayıdır.

Onların kalbi kâlp olmaktan çıkmıştır. Vicdanları da vicdan olma hususiyetini yitirmiş, çürümüş ve bozulmuştur.

**"Gönülleri ise bomboştur."** (İbrahim: 43)

Âyet-i kerime'sinde işaret buyurulduğu üzere, gönülleri boş hevâ ve heveslere kapılmış kalmış.

**"Şeytan onlara galebe çaldı ve zikrullahı onlara unutturdu. İşte onlar şeytandan yana olanlardır."** (Mücâdele: 19)

Şeytan onların kâlpplerini öyle bir istilâ etmiştir ki, onlara zikrullahı unutturmuştur. İşte şeytan, hâkimiyeti altına aldığı kimselere böyle yapar.

**"Kalpleri Allah'ı zikretmeye kaskatı olan kimselere ise yazıklar olsun! Onlar apaçık dalâlet içindedirler."** (Zümer: 22)

İşte o kâlppleri katılaştırmış kimseler, açık bir şekilde Hakk'tan uzaktırlar. Kâlppleri yumuşamaz, korkmazlar, anlamazlar farkına varmazlar.

**"Kim Rabb'inin zikrinden yüz çevirse, Rabb'i onu gittikçe artan bir azaba uğrattır." (Cin: 17)**

Öyle bir azapla muazzeb olunurlar ki, o azapla hiçbir zaman rahat görmezler. Şiddetli azapları artar durur.

**"Kalbini zikrimizden gâfil kıldığımız, hevâ ve hevesine uymuş, haddi aşmış kimselere boyun eğme." (Kehf: 28)**

Onlar iradelerini iyiye, doğruya ve güzele sarfetmedikleri için, Allah-u Teâlâ kâlpilerini zikrullahtan gafil kılmış, şeytanın vesveselerine terketmiştir.

**"Bizim zikrimize iltifat etmeyen ve dünya hayatından başka bir şey istemeyen kimseden yüz çevir." (Necm: 29)**

Ümmet-i Muhammed'e bu bir emirdir. Zikrullahtan kaçınan kimselerden kaçınmak lâzımdır. Onlar ezeli istidatlarını kaybetmişlerdir.

**"Sen Allah de, sonra bırak onları, daldıkları bataklıkta oynayadursunlar." (En'âm: 91)**

### **Sıkıntılı Hayat:**

Allah-u Teâlâ'nın zikrinden yüz çeviren, Rabb'i ile râbitasını koparan kimseler hakkında Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde şöyle buyurmaktadır:

**"Kim benim zikrimden yüz çevirse, onun hakkı da dar bir geçimdir." (Tâhâ: 124)**

Bu gibi kimseler her ne kadar bolluk içinde olsa da, müreffeh bir hayat yaşıyor görünse de, onun hayatı sıkıntılarla, şüphelerle ve darlıklarla doludur. Onun iç huzuru ve gönül ferahı yoktur. Kararsızlıklar ve dengesizlikler içinde bocalar durur.

### **Muhabbetullah'ın Alâmeti:**

Allah-u Teâlâ'nın bir kulunu sevmesi, muhakkak ki o kulun zikrullahı sevmesi ve iştigal etmesi ile kaimdir. Etmeyenlerin ise cezalandırılacakları vaad ve vaîdinin bir neticesidir.

**"Allah-u Teâlâ'ya muhabbetin alâmeti zikrullahı sevmek, buğzunun alâmeti zikrullahı sevmemektir." (C. Sağır)**

Hadis-i şerifi ile Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz zikrullahı sevmeyenleri Allah-u Teâlâ'nın sevmediğini ve buğzettiğini beyan buyuruyor.

Cenâb-ı Hakk Hazretleri ise Kur'an-ı kerim'inde:

**"Allah'ı unuttuklarından dolayı Allah'ın da kendilerine kendilerini unuttuğu kimseler gibi olmayın, onlar fâsıkların ta kendileridir." (Haşr: 19)**

Âyet-i kerime'si mucibince, zikir ve fikirden gafil olan müminleri fâsık kelimesi ile tabir buyuruyor.

Müminler bunlara benzememelidirler.

Musâ Aleyhisselâm Allah-u Teâlâ'ya hitaben **"Yâ Rabb'i! Ben istiyorum ki kullarından kimi sevdiğini bileyim de, ben de onu seveyim."** dedi.

Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

**"Beni çok zikreden kulumu gördüğün zaman bil ki ben onu severim. Beni zikretmeyenleri de gördüğün zaman anla ki ben ona buğzederim.** (Tirmizî)

### **Münâfıklar ve Zikrullah:**

Allah-u Teâlâ münâfıklar hakkında ise Âyet-i kerime'sinde:

**"Onlar Allah'ı pek az zikrederler."** buyurmuştur. (Nisâ: 142)

Allah-u Teâlâ:

**"Onlar Allah'ı unuttu, Allah da onları unuttu."** (Tevbe: 67)

Âyet-i kerime'si ile münâfıklar Allah'ın zikrinden gâfil oldukları için, onları lütuf ve ihsanlarından mahrum bıraktığını beyan buyurmaktadır.

Bir Hadis-i şerif'te ise şöyle buyuruluyor:

**"Bir kimse Allah'ı çok zikretmezse imandan uzaklaşır."**

### **Hadis-i Şerif'ler:**

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz insan hayatının her safhası için müstesnâ bir numunedir.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde:

**"Andolsun ki Resulullah sizin için, Allah'a ve âhiret gününe kavuşmayı arzu edenler ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir numunedir."** buyuruyor. (Ahzâb: 21)

Allah-u Teâlâ'yı çok çok zikreden müminler, böyle bir zikr-i kesirle Resulullah Aleyhisselâm'a uymuş ve onu kendilerine numune edinmiş olurlar.

O Resulullah Aleyhisselâm ki zikrullahın fazilet ve meziyetini Hadis-i şerif'lerinde şöyle beyan buyurmaktadır:

**"Amellerinizin en hayırlısını, Melik'inizin katında en temizini, derecelerinizde en yükseğini, altın ve gümüş infâk etmenizden daha hayırlı, düşmanlarınızla karşılaşıp boyunlarınızı vurmanız ve onların da sizin boynunuzu vurup şehit etmelerinden daha hayırlı olan bir işi haber vereyim mi?"**

*"Evet yâ Resulellah!"*

**"Allah-u Teâlâ'yı zikretmektir."** (Tirmizî)

"Yâ Resulellah! Kıyamet günü Allah katında derece bakımından kulların hangisi daha üstündür?"

**"Allah'ı çok zikredenler!"**

"Yâ Resulellah! Allah yolundaki gaziden de mi?"

**"Kırılıncaya ve kana boyanıncaya kadar kılıcını kâfirlere ve müşriklere çalsa da, Allah'ı çok zikredenler derece bakımından ondan daha üstündür."** (Tirmizî)

•

Bir kimse "Yâ Resulellah! Hangi cihadın ecri daha büyüktür?" diye sordu, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz **"Allah-u Teâlâ'yı en çok zikredenlerinki."** buyurdu.

Bundan sonra namaz kılanlar, zekât verenler, hacca gidenler ve sadaka verenler için de aynı soruyu sordu. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de hepsine aynı cevabı verdi.

Bunun üzerine Hazret-i Ebu Bekir -radiyallahu anh- Hazret-i Ömer -radiyallahu anh-e **"Hayırların hepsini Allah-u Teâlâ'yı zikredenler alıp gitti."** dedi. Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz de **"Evet"** buyurdu. (Ahmed bin Hanbel)

•

"Yâ Resulellah İslâmî hükümler çoğaldı. Bana sımsıkı sarılacağım bir şey haber ver!"

**"Dilin, Allah-u Teâlâ'nın zikriyle devamlı ıslak bulunsun."** (Tirmizî)

•

Ebu Hüreyre -radiyallahu anh-den rivayet edildiğine göre Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

**"Müferridler yarışı kazandılar!"**

"Müferridler kimlerdir yâ Resulellah?"

**"Onlar o kimselerdir ki, Allah-u Teâlâ'nın zikrine bütün benlikleri ile dalmışlardır, başka şeylerle uğraşmazlar.**

**Bu zikir onlardan yüklerini indirmiştir, kıyamete hafif olarak gelirler."** (Hâkim)

Dönüşü olmayan bir günde hafif olmak, hiç şüphesiz ki bahtiyarlıkların en büyüğüdür.

•

**"Kim ki sabah namazını cemaatle kıldıktan sonra oturup, güneş doğuncaya kadar Allah-u Teâlâ'yı zikrederse, sonra da iki rekât namaz kılsa, kendisi tam bir hacc, tam bir umre sevabı gibi sevap kazanır."** (Tirmizî)

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- sabah namazını kılınca namazgâhında güneş doğuncaya kadar oturdular.

•

**"Çok zikreden kimseyi Cenâb-ı Allah sever."** (C. Sağır)



Hâlik'in mahlûkunu sevmesinin fevkinde bir güzellik düşünülemez.

•

**"Kıyamet gününde Allah katında en faziletli kul, dünyada iken Allah-u Teâlâ'yı çok zikretmiş olandır."** (C. Sağır)

Allah-u Teâlâ her şey için bir sebep yaratmıştır. Muhabbetullah'ın husulüne sebep de zikrullah'tır. O'nun sevgisine nâil olmak isteyenler zikrullah'a devam etmelidirler.

•

**"Muhabbetin çokluğundan dolayı Cenâb-ı Allah'ı kalbinden çıkarmayan kimse nifaktan kurtulur."** (C. Sağır)

Tahkikî imana kavuşur, Allah-u Teâlâ'nın hoşnutluğunu kazanır.

•

**"Allah-u Teâlâ'yı çok zikretmekle o derece mest olunuz ki, münâfıklar sizi mecnun zannetsinler."** (C. Sağır)

Nitekim günümüzde bu gibi kimseler hor görülmektedirler.

•

**"Şüphesiz ki her şeye cilâ verecek bir âlet var, kalbin cilâsı ise zikrullah'tır.**

**Azaptan kurtulmak için zikrullah gibi birşey olamaz. Meğer ki kılıcın kırılıncaya kadar Allah yolunda muharebe etsen dahi."** (C. Sağır)

Savaşta ölen şehid olur, Allah katında büyük bir mertebeye erer. Nefsine mağlup olan bir kimse ise ahirette büyük azaplarla karşılaşır. Bunun içindir ki nefis terbiyesinde büyük bir âmil olan zikrullah'ın fazileti bu kadar büyüktür.

•

**"Zikir, farz olmayan oruçtan efdaldir."** (Münâvî)

Hâlik ile mahlûk arasında daimi bir irtibat sağlar, kalbi Mevlâ'ya döndürür.

•

**"Zikir sadakadan efdaldir."** (Münâvî)

Sadakaya riyâ karışırsa sevabını giderebilir. Zikrullah ise riyâdan uzaktır, hiç kimse bilmez.

•

**"Şeytan insanoğlunun kalbine nüfuz etmek için istilâ eder. Lâkin kalp, Cenâb-ı Allah'ı zikredince ümitsiz olarak geri çekilir. Unutursa istilâ eder."** (Nevadir-ül usûl)

Zikrullah şeytanı uzaklaştırır, Allah-u Teâlâ'nın hoşnutluğunu kazandırır.

•

**"Şeytan insanoğlunun kalbinin üzerinde tünemiş vaziyette bekler. Allah-u Teâlâ'yı zikredince çekilir, gaflet edince vesvese verir." (Buhârî)**

Kişinin ebedî hayatına kastetmiş olan şeytanın vesvesesinden kurtulmak ne büyük muvaffakiyettir.

•

**"Rabb'ini zikredenlerle etmeyenlerin misali, diri ve ölü gibidir." (Buhârî)**

Zikrullah ile mânevî gıdasını alan ruhlar dirilir, alamayan ruhlar ölür. Zikrullah, ruhun hayatı için, balığın suya duyduğu ihtiyaç gibidir.

•

**"İçerisinde Allah zikredilen ev ile zikredilmeyen evin misali, diri ile ölü gibidir." (Buhârî)**

İhlâsla zikrullaha devam edenler bütün bu faziletlere erdikleri gibi, zikrullah yapılan mahaller de bu faziletten nasiplerini almaktadırlar.

•

**"Zikrin ekmeleli hafi (gizli) ve rızkın efdali ise yetecek kadar olandır." (Münâvî)**

Kalp dile uyup, zikrullah dilden kalbe inerse kalbin zikri olur, el kârda gönül yarda olur.

•

**"Zikrin efdali 'Lâ ilâhe illâllah', duânın efdali ise 'Elhamdülillah'tır." (İbn-i Mâce)**

**"Lâ ilâhe illâllah"** Kelime-i ülyâ'dır, İslâm'ın mihridir, diğer rükünlerin üzerine oturduğu kaidedir.

### **Zikrullah İçin Teşkil Edilen Halkalar:**

İcrâ-yı zikrullah için teşkil edilen halkaların fazileti hakkında da bir çok Hadis-i şerifler mevcuttur.

Ebu Hüreyre -radiyallahu anh-den rivâyet edildiğine göre; Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem-Efendimiz şöyle buyurmuşlardır:

**"Allah-u Teâlâ'nın yollarda dolaşıp zikir ehlini arayan melekleri vardır. Onlar Azîz ve Celîl olan Allah'ı zikreden bir topluluğu bulunca 'Aradığınız buradadır.' diye birbirlerini çağırırlar. Hepsi orada toplanıp onları dünyâ semâsına kadar kanatları ile çepeçevre kuşatırlar. Cenâb-ı Hakk onların hallerini meleklerden daha iyi bildiği halde sorar:**

**–Kullarım ne söylüyor?**

–Seni tesbih edip zikrediyorlar. Tekbir getirip hamd ve senâ ediyorlar.

**–Onlar beni gördüler mi?**

–Hayır, vallahi seni görmediler!

**–Beni görececek olurlarsa ne yaparlar.**

–Sana daha çok ibadet eder, daha çok hamd ve senâda bulunurlar, daha çok tesbih ederler.

**–Kullarım benden ne diliyorlar.**

–Cenneti istiyorlar.

**–Onlar cenneti gördüler mi?**

–Hayır, vallahi görmediler!

**–Görecek olurlarsa ne yaparlar?**

–Cennete karşı daha düşkün, onu istekte daha kuvvetli ve ona rağbetleri daha büyük olurdu.

**–Peki neden korkup bana sığınıyorlar?**

–Cehennem ateşinden.

**–Onu gördüler mi?**

–Hayır, vallahi görmediler!

**–Ya görselerdi?**

–Ondan daha çok kaçır, daha çok korkarlardı.

**–O halde sizler şahid olun ki, ben bu zikir meclisinde bulunanları mağfiret ettim.**

Bunun üzerine meleklerden birisi der ki:

–Onların içindeki falan kimse onlardan değildir. O zikir için değil, şahsi bir iş için gelmişti.

Allah-u Teâlâ şöyle buyurur:

**–Onlar öyle kâmil kimselerdir ki; onların meclisinde bulunan şâki olmaz sevaptan mahrum kalmaz." (Buhârî. Tecrîd-i sarîh: 2161)**

Hadis-i şerif'ten anlaşıldığına göre;

Allah-u Teâlâ'yı zikretmek için bir araya gelmek çok faziletlidir. Zikrullah için toplanan sulehanın arasına katılan kimseler, aslında zikrullah için gelmemiş olsalar bile, aynen diğerleri gibi Allah-u Teâlâ'nın lütfedeceği her türlü lütuflardan istifade ederler.

Melekler zikrullah için toplanan kimseleri çok sevmekte, onlara yakından ilgi göstermektedirler.

•

**"Cennet bahçesine uğradığınız zaman meyvelerinden yiyiniz.**

– *Yâ Resulellah! Cennet bahçesinden murad nedir?*

**Zikrullah için teşkil edilen halkadır." (C. Sağir)**

Zikrullah için toplanmanın faziletine Hadis-i şerifte dikkat çekilmekte ve buna teşvik edilmektedir.

Zikrullah İslâm'ın ruhu olan uhuvvet ve kaynaşmayı temin eder.

•

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz, Ashâb'ından halka kurmuş bir cemaatin yanına geldi. **"Niçin oturuyorsunuz?"** diye sordu. Onlar da **'Bizi İslâm'a hidayet etmesinden ve bize bunu ihsân buyurmasından dolayı, Allah'ı zikir ve O'na hamd-ü senâ etmek için oturmuş bulunuyoruz.'** dediler.

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz **"Sırf bu sebeple mi oturdunuz?"** diye yemin verdi. **'Evet'** dediler, **'Vallahi biz ancak zikir için oturduk.'**

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyurdular:

**"Ben size inanmadığım için yemin vermedim. Lâkin bana Cebrail Aleyhisselâm geldi ve Allah'ın sizlerle meleklerine iftihar ettiğini haber verdiği için yemin vererek sordum."** (Müslim: 2701)

•

Ashâb-ı kiram'dan Şeddad bin Evs -radiyallahu anh- ile Ubâde bin Sâmit -radiyallahu anh- buyururlar ki:

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz ile beraber bulunuyorduk.

**"Aranızda garip yani ehl-i kitap var mı?"** diye sordu.

**"Hayır"** dedik. Bunun üzerine kapıların kapatılmasını emretti ve **"Lâ ilâhe illâllah deyiniz."** buyurdu.

Bir saat kadar birlikte **"Lâ ilâhe illâllah"** dedik.

Resulullah Aleyhisselâm sonra da:

**"Allah'a hamdolsun, sen beni kelime-i Tevhid'le gönderdin ve beni bununla memur kıldın. Cenneti de bana bunun üzerine vaad ettin, şüphesiz ki sen vâdinden dönmezsin."** diyerek duâ etti ve buyurdu ki:

**"Müjdeler olsun, Allah Azze ve Celle sizi mağfiret etti."** (Ahmed bin Hanbel)

•

**"Hiçbir topluluk zikrullah için toplanıp dağılmadı ki, zikirlerine sebep, Cenâb-ı Hakk tarafından af ve mağfiret ile müjdelensin."** (C. Sağır)

Zikrullah Allah-u Teâlâ'ya kurbiyeti sağlar, af ve mağfiret kapılarının en büyüğü o sayede açılır.

**"Sırf Allah'ı zikretmek için bir mecliste oturanları melekler halka çevirerek kuşatırlar, ilâhî rahmet onları kaplar, üzerlerine sekinet ve vekar iner."**

**Allah-u Teâlâ, katında bulunanlara onlardan bahseder."** (Müslim)

# TEHLİL VE TEKBİR

**"Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur." (Muhammed: 19)**

## Tevhid:

İslâm dininin tevhid akidesini hülâsa eden "**Lâ ilâhe illâllah**" zikr-i şerif'ini söylemeye tehlil, "**Allah-u Ekber**" lâfzâ-i celîlini söylemeye de tekbir denir.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur." (Muhammed: 19)**

Tapılacak, ibadet yapılacak, kulluk edilecek, mabud tanınacak başka hiçbir mabud yoktur, yalnız ilâhlık kendisinin hakkı olan Allah vardır.

.

Allah-u Teâlâ'yı her türlü noksan sıfatlardan tesbih etmenin, tehlil ve tekbir getirmenin çok büyük önemi vardır.

Yüseyre -radiyallahu anh-den rivayet edildiğine göre Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Hadis-i şerif'lerinde:

**"Size tesbih, tehlil, takdis ve tekbir çekmenizi tavsiye ederim." buyurmuşlardır. (Tirmizî)**

Diğer bir Hadis-i şerif'lerinde ise şöyle buyuruyorlar:

**"Zikrin efdali 'Lâ ilâhe illâllah', duânın efdali ise 'Elhamdülillah'tır." (İbn-i Mâce)**

**"Bir kimse hulûs-i kalp ile Lâ ilâhe illâllah derse cennete dahil olur." (Tirmizî)**

**"Sizinle Lâ ilâhe illâllah arasında perdeler gerilmezden (diliniz tutulmazdan) evvel bu mübarek kelimeyi çokça söyleyiniz.**

**Çünkü tevhid kelimesi budur, ihlâs kelimesi budur, takvâ kelimesi budur ve kelime-i tayyibe budur.**

**Hakk'ın davetidir bu kelime... Hakk'ın kopmaz kulpudur, yapışılacak en sağlam halkadır bu kelime... Ve aynı zamanda cennetin bedelidir bu kelime..." (Hâkim)**

.

Allah-u Teâlâ her cihetten tektir, vâhid sıfatı ile muttasıftır. İlâhlıkta tektir, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur.

Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Sizin ilâhınız bir tek ilâhtır." (Bakara: 163)**

Fakat insanların kendi uydurdukları bâtil ilâh çoktur. Bunun içindir ki bir mümin "**Lâ ilâhe illâllah**" dediği zaman; onların hak olmadıklarını, ancak hak mâbud olarak Allah'ın var olduğunu ispat ve tasdik etmiş oluyor.

Âyet-i kerime'de şöyle buyuruluyor:

**"Yoksa onların Allah'tan başka bir ilâhı mı var? Allah onların ortak koştukları şeylerden uzaktır."** (Tûr: 43)

Allah-u Teâlâ müşriklerin söylediklerinden, iftiralardan ve şirk koşmalarından kerim zâtını tenzih etmektedir.

•

Allah-u Teâlâ'nın birliğini "İhlâs" sûre-i şerifi en güzel ve en kâmil bir mânâda beyan etmektedir. **"Bir tek"** mânâsına gelen **"Ehad"** lâfzı, zât-ı ilâhîye ait has bir sıfat olup, başka hiç kimse hakkında kullanılmaz. Çünkü Allah-u Teâlâ zâtında birdir ve tektir.

Âyet-i kerime'de şöyle buyuruluyor:

**"Allah ile beraber başka bir ilâh edinip yalvarma! O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur, O'nun zatından başka her şey helâk olucudur. Hüküm O'nundur ve O'na döndürüleceksiniz."** (Kasas: 88)

Kimin haddinedir ki bu hükme boyun eğmesin!

•

Sıfatlarında da birdir, hiçbir sıfatının benzeri başkasında yoktur. Mahlûkta, bilhassa insanlarda O'nun sıfatlarının benzeri değil nişaneleri vardır. O nişanelerden Allah-u Teâlâ'nın ilâhî sıfatları sezilir ve iman edilir. Fiillerinde birdir, yaratmakta, yarattıklarını idare etmekte yardımcıya ihtiyacı yoktur. İsimlerinde birdir, Esmâ-i hüsnâ'sında hiçbir isimde hakikî mânâsıyla benzeri yoktur.

Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Allah o Allah'tır ki, kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur, en güzel isimler O'nundur."** (Tâhâ: 8)

Allah-u Teâlâ ezelf ve ebedîdir. Zâtının evveli ve âhiri, dengi ve benzeri olmadığı gibi, sıfatlarının da öncesi ve sonrası yoktur.

Âyet-i kerime'de:

**"En yüce vasıflar Allah'ındır."** buyuruluyor. (Nahl: 60)

İradesini yerleştirmek ve kudretini göstermek için her şeyi sonradan ve yoktan var etti, yoksa ihtiyacı için değil. O Samed'dir, hiç kimseye muhtaç değildir, herkes O'na muhtaçtır.

Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Allah öyle bir Allah'tır ki kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur. Müminler yalnız Allah'a dayanıp güvensinler."** (Teğabün: 13)

Allah-u Teâlâ şerefi en üstün olan Şerif'tir, azameti en yüce olan Azîm'dir, hilmi en mükemmel olan Halîm'dir, ilmi en mükemmel olan Âlim'dir. Her türlü şeref ve yücelikte mükemmelin kendisidir. O'ndan başkası için bu sıfatlar kullanılmaz.

•

Zaman kendisini hudutlandıramadığı gibi, mekân da kendisini ihata edemez. O'nun mekânı yoktur, bütün mekânlar O'nda mekândır. Her yerde hazır, kullarının her hâline nazırdır.

Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Sizin ilâhınız kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'tır. O, ilmiyle her şeyi kuşatmıştır."** (Tâhâ: 98)

Zaman ve mekânı yaratmadan önce O var idi. Onları yaratmadan önce nasıl idiye, yarattıktan sonra da aynıdır.

Âyet-i kerime'de şöyle buyuruluyor:

**"O evveldir, O âhirdir, O zâhirdir, O bâtıdır."** (Hadîd: 3)

•

Cemal ve Kemal sıfatlarında daim, noksan ve zeval vasıflarından münezzehtir.

Her kemâl kendisinden geldiği için, kemâlini artırmaya ihtiyacı yoktur. En güzel isimler O'nundur.

Âyet-i kerime'de şöyle buyuruluyor:

**"Resul'üm! De ki: İster Allah diye çağırın, ister Rahman diye çağırın, hangisi ile çağırırsanız çağırın, en güzel isimler O'nundur."** (İsrâ: 110)

O'nun bütün isimleri güzeldir, bütün güzel isimler yalnız O'na âittir.

•

İşlerinde hikmet, hükümlerinde adalet sahibidir. Her emrini yürütür, hükmünde galiptir. Mülkünde dilediği gibi tasarruf eder. Varlığına şahid yine kendi varlığıdır. Her varlık O'nun kudretinin eseridir. Var olan ne ki varsa, O'nunla var olmuştur. Bütün varlıklar O'nunla kaimdir.

Kuvvet ve kudret O'nundur. Ululuk ve azamet O'nundur. Kahr ve galebe O'nundur. Yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter.

Âyet-i kerime'sinde:

**"Resul'üm! Kullarım sana beni sorunca haber ver ki, ben onlara yakınam."** buyuruyor. (Bakara: 186)

O bize bizden yakın, fakat mahlûk olduğumuz için bizim O'nun "Ehadiyet" haline dair hiçbir bilgimiz yoktur. Kendisini ancak kendisi bilir.

### **Âyet-i Kerime'ler:**

Âyet-i kerime'lerde şöyle buyurulmaktadır:

**"Şüphesiz ki ben Allah'ım, benden başka ilâh yoktur, öyle ise bana kulluk et!"** (Tâhâ: 14)

Müslümanın ilk görevi, O'nun kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan, tek ve ortaksız Allah olduğunu bilmesidir.

•

**"Allah kendisinden başka ilâh olmadığına şahitlik etmiştir. Melekler ve adaleti yerine getiren ilim sahipleri de O'ndan başka ilâh olmadığına şahitlik ettiler. O Aziz'dir, hükmünde hikmet sahibidir." (Âl-i imrân: 18)**

Allah-u Teâlâ'nın kendisinden başka ilâh olmadığına şahitlik etmesi; Kuran-ı kerim'de çeşitli delillerle vahdaniyetini haber vermesidir. Zira şahitlerin en doğrusu ve en adaletlisi O'dur. O'nun şehadeti en büyük şehadettir. Önce zât-ı kibriyası ile başlıyor, sonra kendi şehâdetine melekleri ve üçüncü olarak da ilim sahiplerini katıyor.

Meleklerin şehâdeti ikrardır. İlim sahiplerinin şehâdeti ise tasdik etmek, teslim olmaktır.

•

**"Allah o Allah'tır ki, kendinden başka hiçbir ilâh yoktur. Ezelî ve ebedî hayat ile bakidir. Zât ve kemal sıfatları ile her şeye hâkim olup, bütün varlıklar O'nunla kâimdir." (Bakara: 255)**

Uluhiyet ve ubudiyet yalnız O'na mahsustur. Her cihetten tektir. Varlığına şahid yine kendi varlığıdır. Her varlık O'nun kudretinin eseridir. Var olan ne ki varsa O'nunla var olmuştur.

O zâtî ile hayattadır, yarattıkları ise O'nun hayat vermesi ile O'nun kudreti ile yaşamaktadırlar. Her şeye belirli bir zamana kadar ayakta durmak için sebepler ihsan buyurmuştur.

Her şey Hakk ile kaimdir.

•

**"O'ndan başka ilâh yoktur. O diriltir, O öldürür. Sizin de Rabb'iniz, önceki atalarınızın da Rabb'idir." (Duhan: 8)**

Dilediğini hayata erdirir dilediğini hayattan mahrum bırakır. Bu ise vahdâniyetinin en büyük delilidir.

•

**"O ezeli ve ebedî hayat ile bâkidir, O'ndan başka ilâh yoktur. O halde dinde ihlâs ve samimiyet erbabı olarak O'na duâ edin. Hamd âlemlerin Rabb'ine mahsustur." (Mümin: 65)**

Kulluk edilmeye lâyık olan sadece O'dur ve sadece O'na kulluk edilmesi gerekir. Kulların en mühim vazifesi Hâlik-ı Azîmüştan'a hamd ve senâda bulunmaktır.

•

**"İşte Rabb'iniz Allah budur. O her şeyin yaratıcısıdır. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O halde nasıl olup da döndürülüyorsunuz?" (Mümin: 62)**

Rubûbiyet, ulûhiyet ve mâbudiyet ancak O'na mahsustur. O'na ibadet ve taati terk ederek başkalarına tapınmaya, itaat göstermeye nasıl cür'et ediyorsunuz?

•

**"Allah öyle bir Allah'tır ki, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Geleceğinde asla şüphe olmayan kıyamet gününde sizi mutlaka bir araya toplayacaktır. Allah'tan daha doğru sözlü kim olabilir?" (Nisâ: 87)**

Vaadlerinde ve azab tehditlerinde O'ndan daha doğru sözlü hiç kimse yoktur.

O halde bütün ilâhî beyanları tasdik etmek, bütün akıl sahiplerine teveccüh eden bir vazifedir.



•

**"O doğunun da batının da Rabb'idir, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Öyleyse yalnız O'nu vekil tut, O'nun himayesine sığın."** (Müzzemmil: 9)

Her hususta O'nun irade ve gücü geçerlidir. Oysa O'nun hükmüne uymayan her fikir ve düşünce bâtıldır, geçersizdir.

•

**"İşte Rabb'iniz Allah budur. Hükümrânlık O'nundur. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Öyleyken nasıl oluyor da çevriliyorsunuz?"** (Zümer: 6)

Akıllarınız nerededir?

Nasıl oluyor da O'na kulluk yapmayı bırakıyor, başkasına ibadete yöneliyorsunuz?

•

**"Gerçek hükümdar olan Allah çok yücedir. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O, çok şerefli olan Arş'in Rabb'idir."** (Müminûn: 116)

Yaratmak, yok etmek, hayat vermek ve öldürmek suretiyle mülkünde tasarruf sahibidir. O'nun ne mukaddes zâtında ve ne de ulvî sıfatlarında ortağı ve benzeri bulunamaz.

•

**"O öyle Allah'tır ki, kendisinden başka bir ilâh yoktur. Önünde de sonunda da hamd O'nundur. Hüküm de O'nundur ve siz O'na döndürüleceksiniz?"** (Kasas: 70)

Kıyamet gününde bütün mahlûkat sadece O'na dönecek; iman edenler o âlemde ilâhî lütuflara nâil olacaklar, iman etmeyenler ise lâıyk oldukları cezâlara kavuşacaklardır.

•

**"O öyle bir Allah'tır ki, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Görülmeyeni de bilir, görüleni de bilir. O Rahman'dır, Rahim'dir."** (Haşr: 22)

Kâinatın bilgisi O'ndadır. Ne yeryüzünde ne gökyüzünde, ne büyük ne küçük hiçbir şey O'nun için gizli ve saklı değildir.

Dünya ve ahiretin Rahman ve Rahîm'i O'dur, bu iki isim ancak O'na lâıktır.

•

**"İşte Rabb'iniz Allah budur. O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O her şeyi yaratır. Öyleyse O'na ibadet edin. O her şeye vekildir."** (En'âm: 102)

Başkasının mabud olmaya, ibadet ve kulluk edilmeye hakkı yoktur, bu hak ancak O'nundur.

Her hususta ve her şeye karşı O'na tevekkül olunur. O her şey üzerine ve her şeye karşı vekildir.

•

**"De ki: O benim Rabb'imdir, O'ndan başka hiçbir ilâh yoktur. Yalnız O'na tevekkül ettim, dönüş de yalnız O'nadır."** (Ra'd: 30)

Çünkü böylesine O'ndan başkası lâıyk değildir.

### Hadis-i Şerif'ler:

Tehlil okumanın faziletlerini beyan eden bir çok Hadis-i şerif'ler mevcuttur:

Ebu Hüreyre -radiyallahu anh-den rivayet edilmiştir.

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz buyururlar ki:

Bir kimse günde yüz defa:

*(Lâ ilâhe illâllâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehül-mülkü velehül-hamdü vehüve alâ külli şey'in kadîr)*

**"Allah'tan başka ilâh yoktur, tektir, ortağı yoktur, mülk ve hamd O'na aittir. O her şeye kadirdir."**

Derse o kimse için on köle dengi sevap olur, kendisine yüz sevap yazılır, yüz günahı da silinir. Bu, onun için o gün akşama erişinceye kadar şeytandan muhafaza olur. Onun yaptığından daha faziletli bir iş kimse yapamaz, meğer ki onun yaptığından fazla yapsın.

Ve bir kimse günde yüz defa:

*(Sübhânellahi ve bihamdihi)*

**"Allah'a hamdederek O'nu tesbih eylerim."**

Derse, günahları deniz köpüğü kadar bile olsa bağışlanır." (Müslim)

•

Muğire bin Şûbe -radiyallahu anh-den rivayete göre, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz her farz namazdan sonra şöyle duâ buyururlardı:

*(Lâ ilâhe illâllâhu vahdehû lâ şerîke leh, lehül-mülkü velehül-hamdü vehüve alâ külli şey'in kadîr. Allahümme lâ mâniâ limâ e'tayte velâ mü'tiye limâ menâ'te velâ yenfeu zel ceddi minkel-ceddü)*

**"Allah'tan başka ilâh yoktur, tektir, ortağı yoktur, mülk ve hamd O'na âittir. O her şeye kâdirdir.**

**Ey Allah'ım! Senin verdiğini kimse alamaz, vermediğini de kimse veremez. Mal ve mülk sahibinin serveti, senin inâyetin olmadıkça ona fayda vermez."** (Buhârî. Tecrîd-i sarîh: 467)

•

Ebu Hüreyre -radiyallahu anh-den rivayete göre, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle duâ etmişlerdir:

*(Lâilâhe illâllâhu vahdehû. Eazze cündehû. Venasara abdehû. Veğalebel-ahzâbü vahdehû. Felâ şey'e ba'dehu)*

**"Allah'tan başka ilâh yoktur, tektir. Askerini aziz kılmış, kuluna yardım etmiş, hiziplere yalnız başına galebe çalmıştır.**

**O'ndan başka hiçbir şey yoktur."** (Müslim)

Sa'd bin Ebî Vakkas -radiyallahu anh-den rivâyete göre bir arabî Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'e gelerek *"Bana tekrar edip söyleyeceğim bir kelime öğret."* dedi. Buyurdu ki:

*(Lâilâhe illâllâhu vahdehû lâ şerîke leh, Allahu ekber kebîran vel-hamdü lillâhi kesîran, sübhânellâhi rabbil-âlemîne, velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil-azîzil-hakîm)*

**"Bir olan Allah'tan başka mabud-u bil'hakk yoktur, O'nun şeriki yoktur. Allah en büyüktür, Allah en büyüktür, Allah'a çok çok hamdolsun. Âlemlerin Rabb'i olan Allah'ı her türlü noksan sıfatlardan tenzih ederim.**

**Güç ve kuvvet ancak Aziz ve Hakîm olan Allah'a mahsustur."** diye söyle.

Arabî *"Bunlar Rabb'im içindir. Ya kendim için ne diyeceğim?"* diye sorması üzerine de:

*(Allahümmağfirlî verhamnî vehdinî verzuknî)*

**"Ey Allah'ım! Beni mağfiret et! Bana merhamet et, bana doğru yolu göster ve beni rızıklandır."** diye duâ etmesini tavsiye etti. (Müslim)

Enes -radiyallahu anh- buyurur ki:

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz mescide girdi. Birisi namaz kılmış duâ ediyordu ve şöyle diyordu:

*(Allahümme lâ ilâhe illâ entel-mennânu bedâs-semâvati vel-ardi zel-celâli vel-ikrâm)*

**"Ey Allah'ım! Allah'tan başka ilâh yoktur, ihsan ve ikramı bol olan sensin.**

**Ey göklerin ve yerin yaratıcısı, ey celâl ve ikrâm sahibi!"**

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz buyurdular ki:

**"Onun Allah'a ne ile duâ ettiğini biliyor musunuz? O Allah'a İsm-i âzam'ı ile duâ etti. Onunla duâ edildiği zaman Allah kabul buyurur, onunla istenildiği zaman şüphesiz ki verir."** (Tirmizî)

Abdullah bin Zübeyr -radiyallahu anhümâ-dan rivâyet edildiğine göre Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem-Efendimiz her namazın sonunda selâm verdiği vakit şöyle tehlil yapardı:

*(Lâ ilâhe illâllâhu vahdehu lâ şerîke leh, Lehül-mülkü velehül-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh. Velâ na'büdü illâ iyyah. Lehün-ni'metü ve lehül-fazlu. Ve lehüs-senâül-hasen. Lâilâhe illâllâhu muhlisine lehüd-dîne velev kerihel-kâfirûn.)*

**"Allah'tan başka ilâh yoktur, tektir, ortağı yoktur. Mülk de O'nundur, hamd de O'na âittir. O her şeye kadirdir.**

**Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur.**

**Allah'tan başka ilâh yoktur. Biz ancak ona ibadet ederiz.**

**Nimet O'nun, fazilet O'nun, güzel senâ da O'nundur.**

**Kâfirler istemese de dinde samimi olarak Allah'tan başka ilâh yoktur." (Müslim: 594)**

•

Abdullah bin Ömer -radiyallahu anhümâ- buyururlar ki:

*"Biz Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte namaz kılıyorduk. Cemaatten bir kimse âniden:*

*(Allahü ekber kebîran vel-hamdü lillâhi kesîran ve sübhânellâhi bükraten ve esiylen)*

**"Allah büyükte büyüktür, Allah'a hamdimiz çoktur, sabah akşam tesbihimiz Allah'adır." dedi.**

**"Bu sözleri söyleyen kimdi?" diye sorduğunda "Ben yâ Resulellah!" dedi.**

*Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz "O sözler hoşuma gitti. Semâ kapıları onlara açıldı." buyurdu. (Müslim)*

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## Asr Sûre-i Şerif'i (3)

### Hüsrandan Kurtulanlar:

Hüsrandan kurtulanlara gelince;

**"Ancak iman edip amel-i sâlih işleyenler, birbirlerine Hakk'ı tavsiye edenler ve birbirlerine sabrı tavsiye edenler müstesnâdır." (Asr: 3)**

Onlar gerçek imana erenlerdir. Yaptıkları hayırlı amellerin karşılığını ahirette alabilmek için sabırla ömür sürerler, sonsuz olanı geçici olana tercih ederler. Bunun içindir ki haram yollarla elde edebilecekleri her türlü kazancı reddederler. Ömür sermayesini iyiye kullanarak kârlı çıkanlar bunlardır.

Bu gibi kimseler bol bir rızka erişirlerse şükrederler, ahiret mükâfatlarına namzet olurlar. Dar bir rızıkla rızıklanırlarsa kanaat ederler, kısmetlerine râzı olurlar.

Allah-u Teâlâ sadece ahirette değil, dünyada da huzurlu bir hayat bahşeder. Bu, iman edip sâlih ameller işleyenlere bir vaad-i Sübhânî'dir.

Diğer taraftan onlar aldıkları her nefeste huzuru muhafaza ederler. Zamanın kadir ve kıymetini çok iyi takdir ederek, nefeslerin vücuda gafletle girip gafletle çıkmamasına azami gayret sarfederler. Ömrünün içinde bulunduğu her saniyesini fırsat bilerek, bu ruhsatı değerlendirmeye çalışırlar.

Huzurla alınan her nefes, Allah-u Teâlâ'nın Hayy ism-i şerifinin bir tecellisidir. Bir nefes huzurla alınıp veriliyorsa, o nefes diridir. Gaflet ile çıkan nefes ise ölüdür.

## 1. İman Edenler:

Allah-u Teâlâ'nın varlığına birliğine, Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'ın O'nun kulu ve peygamberi olduğuna ve onun Allah-u Teâlâ tarafından getirip tebliğ ettiği esas ve hükümlerin doğru ve gerçek olduğuna tereddüt etmeden kesin olarak inanmışlardır.

Allah-u Teâlâ diğer bir Âyet-i kerime'sinde kâmil imanın alâmetini ve hakiki müminlerin vasıflarını şöyle beyan buyurmaktadır:

**"Müminler o kimselerdir ki, Allah'a ve Resul'üne iman etmişlerdir. Sonra şüpheye düşmemişler, Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihad etmişlerdir. İşte onlar imanlarında sâdik olanlardır."** (Hucurât: 15)

Mümin olmak için, imanın kalbe nüfuz etmesi ve o kimsenin takvâya bürünmesi lâzımdır.

Yapılan her türlü iyiliklerden, hayırlı ve yararlı işlerden, sâlih amellerden ahirette karşılık görebilmenin şartı imandır. İman olmadan yapılan hiçbir amel ve ibadetin faydası yoktur, geçersizdir.

Kâfirler inkârları sebebiyle amellerini boşa çıkardıkları için, dünyada yapmış oldukları iyiliklerin ahirette karşılıklarını alamazlar. Amelleri, rüzgârın önündeki kül gibi yok olur gider.

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

# HAZRET-İ MUHAMMED Aleyhisselâm

## Hicretin İkinci Yılı

### Bedir Savaşı (9)

#### İblis'in Telbisi:

Kureyş'in ileri gelenleri savaş meydanında yüzüstü düşmüşlerdi. Ebu Cehil'den sonra azılı müşrik Ümeyye bin Halef de öldürülünce, Kureyş ordusu tamamen bozuldu, müthiş bir bozguna uğradılar, kaçanlar kurtuldu, yakalananlar esir alındılar. Böylece ikindiye doğru savaş sona erdi.

Ve:

**"Arkalarını dönüp kaçacaklar."** Âyet-i kerime'sinin sırrı tezahür etmiş oldu. (Kamer: 45)

Koca şirk ordusu bir avuç kahramana bir gün bile dayanamamış, ölülerini toplayamadan meydanda bırakıp kaçmışlardı.

Şeytan savaşın başından beri müşrikleri teşvik ediyordu. Savaşın en şiddetli yerinde meleklerin yardımını görünce uzaklaştı.

Âyet-i kerime'de şöyle buyuruluyor:

**"Hani şeytan onlara yaptıklarını güzel gösterdi de: 'Bugün insanlardan size galip gelecek kimse yoktur. Ben de sizin yardımcınızım.' dedi."** (Enfâl: 48)

Şeytan o gün kendi içlerinde veya karşılarında tevessül ederek onlara bu kuruntuyu yaldızlayıp gönüllerine bırakmış ve hayallerine güzel göstermişti ki; bu sayıca üstünlük, bu hazırlık ve bu kuvvet kendilerinde mevcut iken karşılarında kimse tutunamazdı.

Şımarık müşrikleri böylece kandıran şeytan, iki ordu karşılaşmış da göğüs göğüse çarpışmaya başlayınca; meleklerin indiğini, ilâhî yardım ve inayetin tecellî ettiğini gördü, taraftarları ile birlikte arkasını dönüp kaçtı.

**"Fakat iki ordu birbirini görünce gerisin geri dönerek: 'Ben sizden uzağım, ben sizin göremediğinizi görüyorum, ben Allah'tan korkarım, çünkü Allah'ın azabı çok şiddetlidir.' dedi."** (Enfâl: 48)

Allah'ın düşmanı bu sözleriyle yalan söylemişti. Çünkü onun içinde Allah korkusu yoktur.

### **Hakk'ın Zaferi:**

Bütün şiddetiyle devam eden savaş, İslâm'ın parlak zaferi ile neticelendi. Müslümanlar on dört şehit vermişler, müşriklerden ise yetmiş kişi öldürülmüş, bir o kadarı da esir alınmıştı.

Âyet-i kerime bütün açıklığı ile tecelli etmişti:

**"Eğer Allah size yardım ederse, artık sizi mağlup edecek yoktur. Eğer sizi yardımsız bırakırsa, O'ndan başka size yardım edecek kimdir? Müminler yalnız Allah'a güvensinler."** (Â-i imrân: 160)

Bedir savaşı müşriklerin câhiliye düzenlerine ölüm getirmiş, İslâm'a ise hayat vermiştir.

Allah-u Teâlâ başlangıçta zayıf olan bir avuç müslümanı, daha sonraları kuvvet ve şevkete erıştirdiğini Âyet-i kerime'sinde beyan buyurmaktadır:

**"Hatırlayın ki, bir zamanlar sayınız az idi, yeryüzünde âciz tanınıyordunuz. İnsanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz. Allah sizi barındırdı, yardımı ile destekledi ve temiz şeylerden rızıklandırdı."**

**Tâ ki şükredesiniz."** (Enfâl: 26)

İslâm'ın ilk günlerinde zayıf bir azınlık idiniz, bütün insanlar size düşman idiler. Müşriklerin sizi bir anda öldüreceklerinden endişe ederek yaşıyordunuz. O sizi düşmanlarınızdan korunacağınız barınak verdi, Bedir savaşında büyük yardımlarıyla destekledi de azılı müşrikleri mağlup ettiniz.

## Kör Kuyu:

Katledilen müşriklerden yirmi dördü, Mekke'de iken müslümanlara her türlü işkenceyi yapan zındıklardı. Resulullah Aleyhisselâm onların cesetlerini pis kuyulardan kör bir kuyuya atılmasını emir buyurdu.

İlk olarak Utbe bin Rebia'nın ölüsü çekip atıldı. Atılırken Resulullah Aleyhisselâm Utbe'nin oğlu Ebu Huzeyfe -radiyallahu anh-in yüzüne baktı, üzüntüsünden benzini değişmiş gördü. **"Yâ Ebâ Huzeyfe! Babana üzuldün mü yoksa?"** buyurdu. *"Hayır, vallahi yâ Resulellah! Zaten vurulup düşeceğinden şüphem yoktu. Ancak babam ileri görüşlü, dirayetli, güzel huylu biri idi. Bu faziletlerinin eninde sonunda onu İslâmiyet'e yönelteceğini umuyordum. Buna rağmen küfür üzere ölüp gittiği için üzüntü duydum."* cevabını verdi. Resulullah Aleyhisselâm kendisine hayırlı duâda bulundu.

Resulullah Aleyhisselâm savaş alanında dolaşüyor, müşrik elebaşlarının vurulup düştükleri yerleri dolaşıyor, kim olduklarını öğrendikçe de: **"Allah'a hamd olsun ki, bana olan vaadini yerine getirdi."** diyerek Allah-u Teâlâ'ya şükrediyordu. Yirmi dört müşrikin ölüsünü birer birer sürükleyip kuyuya attılar.

.

Resulullah Aleyhisselâm Bedir'den ayrılacağı sırada ölülerin atıldığı kuyunun yanına gelerek: **"Ey kuyuya atılanlar!"** diye seslendikten sonra bir bir isimlerini saydı, sonra şöyle buyurdu:

**"Siz Allah'a ve Resulullah'a itaat etmiş olsaydınız sevinirdiniz. Biz Rabb'imizin bize vâdettiği nusret ve zaferi gerçek bulduk, siz de Rabb'inizin vâdettiği nusret ve zaferi gerçek buldunuz mu?"**

Onun bu veciz hitabı, eşi görülmemiş ilâhi bir intikam idi.

Bunun üzerine Ömer -radiyallahu anh-: **"Yâ Resulellah! Kendilerinde hayat eseri bulunmayan şu cesedlere mi sesleniyorsun?"** dedi.

Resulullah Aleyhisselâm buyurdu ki:

**"Muhammed'in hayatı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, benim söylediğim sözleri siz onlardan daha iyi işitir değılsiniz."** (Buhârî)

Âkıbetleri işte böyle oldu. Kendilerinden önceki inkârcıların âkıbetleri gibi oldu.

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'lerinde şöyle buyurdu:

**"Firavun hânedânı ve onlardan öncekilerin gidişi gibi, onlar da Allah'ın âyetlerini inkâr ettiler. Bu yüzden Allah onları günahları sebebiyle yakalamıştı. Çünkü Allah çok güçlüdür, cezalandırması çok şiddetlidir."** (Enfâl: 52)

Dünyada cezaya çarptırdığı gibi, haklarındaki uhrevî cezalar daha şiddetli olacaktır.

**"Bunun sebebi, bir kavim kendilerini değıştirmedikçe, Allah'ın onlara verdiği nimetini değıştirmeyeceğinden dolaydır."**

**Gerçekten de Allah işitendir, bilendir."** (Enfâl: 53)

Herkesin içyüzünü bilir, ne söylediğini de işitir, ona göre hesaba çeker. İnsanlar O'nun verdiği nimeti inkâr ve isyanla değıştirmedikçe, nimeti azapla değıştirmez.

Birçok nimetlerin yanında Allah-u Teâlâ'nın Kureyş'e verdiği en büyük nimet Muhammed Aleyhisselâm idi. Fakat onlar onu yalanladılar, inkâr ettiler. Allah-u Teâlâ da onu Medine-i münevvere'ye nakletti, üzerlerine de azap indirdi.

Allah-u Teâlâ müşriklerin başına gelen bu belâ ile Firavun ve ordusunun başına gelen felâketin birbirine benzediğini Âyet-i kerime'sinde haber vermektedir:

**"Bunların hâli Firavun hânedânı ile daha evvelkilerin hâli gibidir. Onlar Rabb'lerinin âyetlerini yalanlayıp inkâr etmişlerdi, biz de onları günahları ile helâk ettik. Firavun kavmini denizde boğduk. Onların hepsi zâlim idiler."** (Enfâl: 54)

---

[| Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## ***Muhterem Ömer Öngüt -kuddise sırruh- Efendi Hazretleri'nin Hayat-ı Saadetlerinden İnciler (9)***

Zât-ı âlileri Halil Fevzi -kuddise sırruh- Hazretlerimiz'den bahsederlerken bir sohbetlerinde şu mevzuyu anlatmışlardı:

"Bir gün Sabri Kaptan Düzce'ye Efendi Hazretleri'ni ziyarete gelmiş, kendisini tanımadım. Vâlide çağırılmış gittim. Efendi Hazretleri şurada oturuyor, Sabri Kaptan böyle, Vâlide böyle, bende burada oturuyorum.

Vâlide Hanım İstanbul'daki köşke birçok şeyler hazırlamış, onları benimle gönderecek. Daha evvel söylemişti. Fakat; "Ben emirsiz bir adım atmam!" demiştim. Efendi Hazretleri'ne hitaben; "*Efendi! Ben Ömer'i köşke göndereceğim, gitsin gitsin değil mi?*" dedi. Hiç sesini çıkarmadı. Sonra; "*Bak izin aldım!*" dedi. "Hayır Vâlide Hanım, ben bu izinle bir adım atmam" dedim. O zaman tekrar döndü; "*Efendi! Ömer köşke gitsin gitsin, değil mi?*" diye bastırarak söyledi. Yine hiç sesini çıkarmadı. "Vâlide hanım ben bu hareketle bir adım atmam" dedim.

Onlar dışarıya çıktı, Efendi Hazretleri'yle karşı karşıya kaldık. "***Oğlum gitsen iyi olur!***" buyurdular. Amma Vâlide Hanım'a gitsin demedi. Efendi Hazretleri'nden emir çıkınca Vâlide Hanım'dan çıkmış gibi oldu. Meğer ne hadiseler çıkacakmış, ne hadiseler çıkacakmış!

Anneme söyledim, o da; "***Oğlum sana üç gün izin!***" dedi. Çünkü annem de rahatsız, işim de çok, "Peki anneciğim!" dedim.

Vâlide hanım da lüzumlu lüzumsuz birçok şeyler çuvala yüklemiş.



Giderken iki günü Hendek'te geçirdik, bir günüm kaldı. Adapazarı'na geldik, beni bir gülme aldı. Öyle gülüyorum ki, durmak tutmak mümkün değil! Kimbilir ne hikmet vardı o gülmede, hem gülüyorum, hem de o çuvalı da taşıyorum. Tâ ki istasyona geldik, trene bindik, Pendik'e geldik. Oradan Erenköy trenine bineceğimiz yerde başka bir trene binmişiz. Sabri Kaptan; *"Yalnız trene bindik, inelim"* dedi. Tam ineceğimiz sırada tren de yürüdü. Sabri Kaptan'ın bir torunu vardı, onu yere indireyim derken aşağıya düştüm, tam trenin altında kalıyordum. Her bakan; *"Bu gitti!.."* diyordu, o anda tren durdu ve çıktık.

Fakat bu arada gizli mânevî filmler de dönüyordu, bunu hissediyordum.

Erenköy'e indiğimizde vakit biraz gecikmişti. Bir zâtın kapısını çaldılar. Evdekiler yattıkları halde, onu tanıdıkları için kalktılar, hemen bir çorba pişirdiler, önümüze koydular. Yemeğimizi yedik ve yattık.

O gece bir rüyâ zuhur etti, fakat kimseye bir şey demedim. Sabahleyin oturuyoruz, sohbet ediyoruz. O zât-ı muhterem; *"Sabri! Bu kim?"* diye sordu, o da; *"Düzce'de bir ayakkabıcı!"* diye cevap verdi. Ona; *"Sen onu tanımıyorsun!"* dedi ve Sabri Kaptan'la hiç görüşmedi, bizimle sohbet açtı. Şeyh Es'ad Efendi -kuddise sırruh- Hazretlerimiz'den mevzu etti, bu evi ona nasıl hediye ettiğini uzun uzun anlattı.

Çıkışımızdan dönünceye kadar o hayâtî hikmetler devam etti. Baştan aşağı gizli hikmetler vardı."

•

Efendi Hazretlerimiz bir mevzuyu da şöyle anlatmışlardı:

Bir defasında rahmetli Celal Efendi dedi ki;

*"Hicazdayım, bir rüyâ gördüm. Bana 'Senin iki sene ömrün var!' dediler."*

Geldi bunu bana söyledi. **"Peki!"** dedim. O uzun odada oturuyorum, seccade üzerindeyim. Galiba ikindiye kılmış olsam gerek, **"Ey âlemlerin Rabb'i! Bu kardeş bunu bir maksatla, sığınmak maksadıyla söyledi. Buna lütfundan ömür ihsan et!"** dedim.

**"Hayvanın bol olduğu iki yerde su akıtsın!"** dediler.

Ben de söyledim. **"Peki!"** dedi, köylerde iki yerde su çıkardı. Ondan sonra belki on veya yirmi sene daha yaşadı. Hayret ettim. **"Hayvanın bol olduğu yerde iki su akıtsın!"** dediler.

•

Adapazarı'ndan bir kardeşimizin kız kardeşi vefat ediyor. Kardeşimiz vakit buldukça kabristana ziyarete gidiyor. Bir müddet sonra Efendi Hazretlerimiz'in ihvanlarından Hüsamettin Efendi rahmetli oluyor ve aynı kabristana defin ediliyor. Kardeşimiz bu sefer Hüsamettin Efendi'yi ziyarete geliyor bu ziyaretler peyder pey devam ediyor fakat kardeşine uğramıyor ve bu günlerde kardeşimiz bir rüyâ görüyor:

Rahmetli olan kız kardeşi; *"Abi iyi insanı gördün bizi unuttun amma biz güzeller güzeli Hâtem-i Veli'yi bekliyoruz!"* diyor.

Aradan geçen iki ay gibi bir süre sonra Muhterem Ömer Öngüt -kuddise sırruh- Hazretlerimiz irtihâl-i dar-i bekâ etmişlerdi.

Efendi Hazretlerimiz'in vefatlarından önce görülen bir rüyâ ve Allah'u-âlem Zât-ı âlileri'nin geleceklerinin kabir ehline duyurulduğunun bir işareti...

•

Efendi Hazretlerimiz'in vefatlarından sonraki aylarda kabr-i şerif'te çalışmalar yapılmaya başlanmıştı, bu günlerde bir bayan gelir ve kapıdan içeri girerek çalışan kardeşlerimizle görüşür.

Daha temel inşaatı yapıldığı günlerde ilk defa gelen bu bayan; *"Burada bir türbe olması lâzım, büyük ve çok güzel bir türbe, daha bitirmediniz mi?"* diyerek rüyâda gördüğü türbeden bahsederler ve yer olarak da işte tam burası diyerek çalışmaların yapıldığı yeri gösterirler.

*"Sakar Baba Hazretleri'nden yukarı doğru çıkıyorum, büyük ve güzel bir türbe vardı ve bana: **"Kızım buraya gel!"** diyorlardı. Aynı zamanda Nuh'un gemisini de gösteriyorlardı."* diyerek akşam çok etkisinde kaldığı rüyâsını anlatır ve bu yüzden de sabah hemen buraya geldiğini söyler.

Kardeşlerimiz de Efendi Hazretlerimiz'den bahsederler, bayan ziyaretini yaparak oradan ayrılır.

Efendi Hazretlerimiz zaman zaman yaptıkları sohbetlerinde; **"Burası Nuh'un gemisi, binen kurtulur!"** buyururlardı.

Daha önce Zât-ı âlileri'ni hiç görmemiş ve böyle bir beyanını duymamış birisine bu rüyânın gösterilmesi bir hikmete binaendir.

Efendi Hazretlerimiz bu konuya misal olarak eserlerinde şöyle buyuruyorlar:

Mevlânâ Celaleddin-i Rûmi -kuddise sırruh- Hazretleri Mesnevî'nin beşinci cildinde bizatihi bu hususu isim zikrederek açıklıyor ve akıllardaki vehimleri ve kuruntuları otomatikman izale ediyor.

**"Dağ gibi akıllar bile vehim denizine ve hayal girdabına gark olup batmıştır. Bu kötülük tufanı, dağları bile aşarken Nuh'un gemisine binenlerden başka kim aman bulur, kurtulur?"**

***Yakîn yolunu kesen bu hayal yüzünden din ehli (müslümanlar), tam yetmiş iki fırka oldu. Yalnız yakîn eri, vehim ve hayalden kurtulur. Kaşının kılını hilâl (yeni ay) sanmaz. Fakat bir kimseye Ömer'in nuru (ışığı) dayanak olmadıkça, yolunu kaşının eğri kılı keser. Yüz binlerce büyük ve dehşetli gemi, vehim denizinde paramparça olmuştur.***" (Mesnevî, c. 5 s. 156 - 2655. beyit)

Bundan murad, Allah-u Teâlâ ezelden iki nuru halketmiş, o bir nuru gittiyse diğeri mevcuttur. O ikinci mevcuda merbut olmayan birincisine de olmamış oluyor.

Herkes kaşındaki tüyü ay zannedecek, kendisini öyle görecektir. Ama Ömer'in yolu öyle değil. Kılı kırk yarar. İsim ile zikrediyor. Cenâb-ı Hakk'a şükürler olsun, ezelden seçmiş, Mevlânâ -kuddise sırruh- Hazretleri ismimi ve yolunu tarif ediyor. Ömer'in yolu öyle değil diyor, diğer evliyaullah ismimi zikretmiyor, Mevlânâ Hazretleri ismimizi zikrediyor. Ümmet-i Muhammed'in yetmiş üç fırkaya ayrıldığını, yetmiş ikisinin dalâlette, ancak onun yolunun doğru olduğunu ifade ediyor.

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Hadis-i şerif'lerinde şöyle buyuruyorlar:

**"Ümmetim benden sonra yetmiş üç fırkaya ayrılacak, bir fırka müstesna diğerleri hep ateştedir."**

**– Onlar kimlerdir ya Resulellah!**

**"Benim ve ashabımın yolunda olanlardır."** (Ebu Dâvud)

Bütün beyanlarımız Âyet-i kerime ve Hadis-i şerif'ler iledir. Resulullah'ın ve ashâbının yolundan, onların izinden basa basa gidiliyor.

İşte size bu yol tarif ediliyor. Allah ve Resul'ünün yolu!...

Yine Efendi Hazretlerimiz'in vefatlarından sonra bir kardeşimize, kabristana ziyarete gelen bir kişi şöyle anlatmışlardı:

*"Ömer Efendi, bana çevrem tarafından hiç iyi anlatılmamıştı, hatta kitaplarının dahi okunmaması gerektiğini söylemişlerdi. Tabi bu duruma üzüliyordum. Bir gün bir kitabı elime geçti ve kitabı okudum. Gördüm ki bana söylenenler ile hiç alâkası yok ve kitap bambaşka."*

Çünkü hep Âyet-i kerime ve Hadis-i şerifler ile yazılmış, açıklanmış ve desteklenmiş bir kitap.

*"Bu kitabı okuduktan sonra içimde o Zât-ı muhterem'e karşı bir muhabbet başladı, aradan birkaç gün geçtikten sonra şöyle bir rüyâ gördüm;*

*Ömer Efendi'nin kabrini ziyaret ediyordum. Kapısında duruyordum, o mübarek zât içerde ve etrafında ihvanları vardı. Elinde bir liste ve bana bakarak; **"Gel kızım, senin de listenin altında ismin yazılı"** dediler ve beni içeriye aldılar. Biz orada dururken kendisi bir yıldız oldu ve gökyüzüne doğru yükseldi. Oradakiler **"Onun yeri orasıydı, o bir kutuptu ve yerine gitti"** dediler."*

Zevât-ı kiram'dan İmâm-ı Rabbanî -kuddise sırruh- Hazretleri ve İmâm-ı Gazalî -rahmetullahi aleyh- Hazretleri'nin eserlerini okumayı yasaklayan güruhlar olduğu gibi Efendi Hazretlerimiz'in eserlerini de anlayamayan, okunmasına karşı çıkanlar olacaktır.

Zira bu kitaplar Âyet-i kerime ve Hadis-i şeriflerle yazılmış, **"Has İlmullah"** olduğu için naehli anlayamaz.

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## **EVLIYÂ-İ KİRAM -Kaddesallahu Esrârehüm- HAZERÂTI'NIN "HÂTEMÜ'L-EVLIYÂ" HAKKINDAKİ BEYAN ve İFŞAATLARI (132)**

### **"Hâtemü'r-Rusûl ve Hâtemü'l-Evliyâ" İsimli Eserdeki Sırlar (2)**

Konya İl Halk Kütüphânesi'nden Bölge Yazma Eserler Kütüphânesi'ne nakledilen mecmûalardan birinde yerleşik bulunan **"Hâtemü'r-Rusûl ve Hâtemü'l-Evliyâ"** adlı risâlenin meçhul müellifinin "Hâtemü'n-nübüvve" ve "Hâtemü'l-velâye" mertebeleri hakkındaki beyan ve ifşaatlarına kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Azamet-i İllâhî'nin tecellî ettiği hazîrelerin ve beş hazîrenin mâhiyeti üzerinde durarak, bunların hangileri olduğunu beyân eden **"Hâtemü'r-Rusûl ve Hâtemü'l-Evliyâ"** risâlesi müellifi; daha sonra

"Hatm" kelimesinin ıstılâhî mânâsı üzerinde durarak "Hâtemü'l-enbiyâ" ve "Hâtemü'l-evliyâ"nın kimler olduğunu ifşâ etmiş; Şer'î nübüvveti sona erdiren Hâtemü'l-enbiyâ Aleyhis-selâm'dan sonra, onun Velâyet'i ile zuhûr eden Hâtemü'l-evliyâ'nın da tıpkı Peygamber Aleyhisselâm gibi olduğunu ifâde ederek, Allah'ın ilk yarattığı şey olan "Hakikat-i Muhammediye" hakkındaki farklı Hadîs'lerin ne mânâyâ geldiğini haber vermiştir:

**"Hâtemü'l-evliyâ, insânî kemâlin 'Ehadiyyet-i cemiyyet'inin (çoklukta birliğin) bâtinî rûhunda, Ehadiyyet âleminin 'Ehadiyyet-i cem-i cem'ine (toplayıp birleştirici Ehadiyyet'ine) mazhar olur."**

**"Malûm ola ki, 'Azamet-i Zâtiyye-i İlâhiyye (Zâtî İlâhî Azamet) birtakım hazîrelerdir ve hazîreler de beştir: 'Zât hazîreleri', 'Sıfât hazîreleri', 'Esmâ hazîreleri', 'Ef'âl (Fiiller) hazîreleri' ve 'Ahkâm hazîreleri'dir. Bunların hepsi Zât-ı Muhammedî ile zâhir olur. Esmâ hazîreleri İnsânî hakikat, Sıfat hazîreleri Hakikat-i Muhammediyye, Ef'al ve Ahkâm (Fiiller ve hükümler) hazîreleri ise Âdem'in hakikatidir. Bu hakikatleri Zât-ı Muhammedî -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz kendisinde toplamıştır.**

**'Hazerât-ı hamse (Beş hazîre); Lâhût: Ehadiyyet, Ceberût: Vâhidiyyet, Ta'ayyün-i evvel (İlk görünen şey): Hakikat-i Muhammediyye, Melekût: Ervâh (ruhlar) ve sıfat, Nâsût: Şehâdet âlemdir.**

**Hâtem'e gelince; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- bütün peygamberlerin mazhariyyet ve özlərini kendinde topladığı ve hâiz olduğu için Hâtemü'l-enbiyâ'dır. Ma'a-mâ-fih kendisinden sonra Şer'at'la ilgili nübüvvet yönünden peygamber gelmez.**

**Hâtemü'l-evliyâ da velâyet mertebelerini kendinde toplayan kimsedir ki, bu da aynen Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- gibidir, fakat ona edeben 'Peygamber' denmez. Esâsen peygamberlik de bildiğimiz peygamberliktir.**

**Abdürrezzâk, Câbir bin Abdullâh el-Ensârî'den rivâyet eder ki; Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:**

**'Allah'ın ilk yarattığı şey benim Nûr'umdur.'**

**Diğer rivâyete göre;**

**'Allah'ın ilk yarattığı şey benim Rûh'umdur.'**

**Diğer rivâyete göre;**

**'Allah'ın ilk yarattığı şey akıldır.'**

**Diğer rivâyete göre;**

**'Allah'ın ilk yarattığı şey kalemdir.'**

**Diğer rivâyete göre;**

**'Allah'ın ilk yarattığı şey Arş'tır.'**

**Bunların hakikatleri budur.**

**'Nûr' diye isimlendirilmesi Zât'a mazhar ve gayrısına mazhar olduğundandır.**

**'Rûh' diye isimlendirilişi hayâtın menbaı (kaynağı) olduğundan;**

'Kalem' diye isimlendiriliŒi 'İlmullah'ta (Allah'ın ilminde) özetleyici olan Âyet-i kerime'yi açıklaması ve ayırmasından;

'Akıl' diye isimlendiriliŒi, hakîkati idrâk üzere bulunuşundan;

'Arş' diye isimlendiriliŒi ise muhît (kuşatıcı) oluşundandır.

Allah'ın lâıyıklık ve hüviyet âleminde, Zât-ı bahş'ının diğer âlemlere göre başka bir emirle zuhûruna geçiŒi, zamanla değil, Zât'ı ile ilgilidir.

Allah:

'Allah var idi ve O'nunla birlikte hiçbir Œey mevcut değildi. O Œimdi de aynen öyledir.'

Hadîs'i mûcibince, evvelce de, Œimdi de Ehadiyyet'inde Yaratıcı'nın bütün esmâ ve sıfât ve Ehadiyyet'inde toplayıcı, mertebelerinde nüfûz edicidir."

"Hazret-i Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- gayb hüviyetiyle esmâ (isimler) ve sıfat âlemi arasında bir berzah'tır. Cemu'l-cem'in (toplayıp birleŒtiriciliđin) Ehadiyyet'i mazharı, vâcip (lüzumlu) olan hakîkatler ve İlâhî neseptir. Bu toplayıcılık ve Hâtem'lik için ruh, manâ ve sûrete lüzum vardır. Sûret rûh ile manânın arasını toplayıp birleŒtirmiŒtir. Mânevî ve rûhî sûretin birleŒmesinde gerekli olan ve tahsis kılınan Ehadiyyet'tir.

Hakîkatler ve manâlarla birlikte çokluk biraraya gelince, İlâhî tevbe sûreti onlar üzerinde zâhir olur ve o sûrete Rahmânî nefesiyle kemâlî toplayıcı Ehadiyyet rûhunu nefheder. Zikrolunan Muhammedî sûret, bu İlâhî, Ehadî, toplayıcı kemâlî sûret ile, toplama ve rûhîlik arasında, hakîkî mânevî toplama arasında ve beŒerî varlıkları toplama arasında Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- olur ve Hazret-i Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-in zâhirî toplayıcılığına rehnolunur." ("Hâtemü'r-Rusûl ve Hâtemü'l-Evliyâ", Konya Bölge Yazma Eserler Ktp. Konya İ.H.K., nr.: 1779/12, s. 225-231)

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## Allah-u Teâlâ'nın Sevgilileri'nin İfŒaatlarına İzah ve Açıklamalar (67)

Hakîm et-Tirmizî -kuddise sırruh- (7)

Makâm-ı İlâhî:

Hususiyyetle Hâtemü'l-velî'yi bildirmek ve tanıtmakla vazifeli kılınan ve bu hususta **"Hatmü'l-Evliyâ"** adı ile bir kitap dahi yazmış olan Hakîm et-Tirmizî -kuddise sirruh- Hazretleri, Hâtem-i velî'nin terakkiyât ve tecelliyâtını, ilmini vâsıtasız olarak Hakk'tan aldığını ve diğer velîlere nispetle ayrı bir ferdf üstünlük taşıdığını beyan etmek üzere şöyle buyurmuşlardır:

**"Öyle velî vardır ki, makamını aşar, ikinci mülkten üçüncü, oradan da dördüncü mülke erişir; bütün bunları aşarak, bu ismin verildiği mülke ulaşır. Hatta bütün bunları da aşıp, Vahdâniyyetü'l-ferdiyyet (teklikte birlik) mülkünde O'na ulaşan, isimlerden hazlarını alan kişi olur. Hazlarını Rabb'inden alan odur.**

**İşte o, velîlerin Seyyid'i (efendisi)dir, Rabb'inden verilen 'Hâtemü'l-velâye' onundur."** ("Hatmü'l-Evliyâ")

En gizli sır budur. Ferdiyyet makâmı, kulluk makâmı burada olur. Hakk'a yakınlık makâmı, Resulullah Aleyhisselâm'a komşuluk makâmı da burada olur. Gizlinin gizlisi bir sırdır bu. Bu yolun en gizli kısmı budur. Mahlûka ait değildir, ancak Allah-u Teâlâ'nın dilemesiyle olur.

Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'e tam vâris, işte bu **"Ferd-i kâmil"**dir.

Allah-u Teâlâ velîleri arasından sevip seçtiği, Huzûr-ı İlâhî'sine çektiği ve **"Siddîkiyyet"** makâmına kadar yükselttiği kullarını Âyet-i kerime'sinde şöyle vasfetmiştir:

**"Onlar sıdk makamında, kuvvet ve kudret sâhibi Hükümdâr'ın huzurundadırlar."** (Kamer: 55)

Kimi sevmişse onu seçmiş, kimi de seçmişse onu kendisine çekmiştir. Huzur-u İlâhî'sine ancak sevdiğini, seçtiğini alır.

Nitekim diğer bir Âyet-i kerime'de şöyle buyurulmaktadır.

**"Sana Rabb'in sen râzı oluncaya kadar verecek..."** (Duhâ: 5)

Sana öyle lütuflarda bulunacak, ikram ve ihsânından öyle verecek ki, huzur ve ebediyyet âleminde hoşnut olacaksın.

Bu öyle bir verilmedir ki, lütuf üzerine lütuftur, rızâ ve hoşnut olma makâmıdır. Ona âit övülen bir makamdır.

Bu İlâhî lütuf Hâtemü'l-enbiyâ olan Resulullah Aleyhisselâm'da tecellî ettiği gibi; onun velâyet makâmına vâris olan Hâtemü'l-evliyâ'da da aynen tecellî etmiştir.

Hakîm et-Tirmizî -kuddise sirruh- Hazretleri **"Hatmü'l-Evliyâ"** kitabının **"Hâtemü'l-Evliyâ'nın velâyet reisliği, imamlığı ve peygamberliğe çok yakın olan makâmı"** adlı bölümünde şöyle buyurmaktadır:

**"Dedi ki: Makâmı nerededir?"**

**Buyurdu ki: Velîlerin menzillerinin üstünde, kendisini O'nun Vahdâniyyet'i husûsunda tek ve benzersiz kılan 'Ferdâniyyet mülkü'ndedir. Onun münâcaatı mülk meclislerinde O'nunla yüz yüzedir, hediyeleri ise önderlik hazinelerindedir.**

**Dedi ki: Önderlik hazineleri de nedir?"**

**Buyurdu ki: İşte şu üç hazinedir:**

**Velîlerin İlâhî minnetleri,**

**İdâreyi elinde bulunduran bu imamın önderlik hazineleri,**

**Ve Enbiyâ Aleyhmüselâm'a yakınlık hazîneleri.**

**Bu velînin makâmı İlâhî minnetlerle ilgili hazînelerdendir. Onu yakınlık hazînelerinden temin eder ve dağıtır. O önderlik hususunda ebedîdir. Buradaki mertebesini de Enbiyâ Aleyhmüselâm'dan temin edip dağıtır. Peygamberlerin makam, mertebe, İlâhî vergi ve armağanlarından onun perdesi kaldırılır.**" ("Hatmü'l-Evliyâ", 8. Bölüm)

Hazret bu makamın peygamberlikle velîlik arasında yer aldığını beyan buyurmaktadır.

Zîrâ "**Hatmü'l-velâye**" velâyetin erişebildiği en uç noktadır, bu makâmın üzerinde ancak nübüvvet makâmı vardır.

### **Resulullah Aleyhisselâm "Hâtemü'l-Evliyâ" Olan Zât'la Niçin Yetinir?**

Hakîm et-Tirmizî -kuddise sırruh- Hazretleri "**Nevâdirü'l-Usûl**" kitabında Hâtemü'l-enbiyâ olan Resulullah Aleyhisselâm'ın bu zâtla yetindiğine ve kendisinden sonra onun varlığını kâfi gördüğüne işâret ederek şöyle buyurmuştur:

**"Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu yerde onunla iftihar eder, Allah da bu makamda onun ismini yüceltir. Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onunla yetinip gözü aydınlık olur."** ("Nevâdirü'l-Usûl fî Ma'rifeti Ehâdisü'r-Resûl", c. 1, s. 619-620)

Peki Resulullah-sallallahu aleyhi ve sellem-in onunla yetinip karar kılması nasıl olur?

Bu öyle büyük bir sırdır ki, pek çok evliyâullâh bu sırrı gizlemiş, yalnız bu ifşaatlarında Hakîm et-Tirmizî -kuddise sırruh- ve Şerâfedîn ed-Dağîstânî -kuddise sırruh-, Muhyiddîn İbnü'l-Arâbî -kuddise sırruh- Hazretleri gibi zevât-ı kirâm ifşâ etmişlerdir.

Şerâfedîn ed-Dağîstânî -kuddise sırruh- Hazretleri'nin "**Menâkıb-ı Şerefiyye**" adlı eserinde bildirdiğine göre, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz hicret edeceği gece Cebrâil Aleyhisselâm'dan, müşriklerin ve cinlerin kendisine saldırmayı plânladıklarını haber almış, bu yüzden kendisine "**üzüntü ve keder ârız olmuş**"tu. Hazret-i Cebrâil ona üzüntüsünün sebebini sormuş, o da:

**"Efrâd-ı ümmetinden çok kimseler bunların adâvetinden (düşmanlığından) çobansız kalan davar gibi mahv olur ve helâk olur diye düşünüyorum!"** buyurmuştu.

Bunun üzerine "**emr-i Hakk üzere**" Cebrâil Aleyhisselâm "**ekâbir ricâlullâh (Allah erlerinin en büyükleri) hazerâtından bir kaç zâtı davet ederek, birer tâife**" hâlinde "**huzûr-ı Resulullah**"a dizmiş, bu "**bir kaç zât**"ı gören Resulullah Aleyhisselâm'a "**itminân-ı kalb hâsil**" olmuştu.

Şeyh Şerâfedîn ed-Dağîstânî -kuddise sırruh- Hazretleri'nin bu sözü, doğduğunu müjdelediği zâtın, bizzat Hakîm et-Tirmizî -kuddise sırruh- Hazretleri'nin bin sene önce âhir zamanda geleceğini bildirdiği, hattâ hakkında "**Resullâh onunla sevinir ve gözü aydınlık olur**" dediği "**Hâtemü'l-evliyâ**" olan zât olduğunu ortaya çıkarıyordu.

Hazret eserinde ondan söz ederken; Cenâb-ı Hakk'ın ona "**henüz kendisini halketmezden evvel, 'velâyet-i ulyâ' (en yüksek velâyet ) makâmını tevcih ve ihsân**" buyurduğunu söylemişti.

Hazret, işte bu "**Ulu zât**"ın Resulullah Aleyhisselâm'a tek başına birer "**tâife**" olarak takdim edilen zâtlar arasında yer aldığına eserinde işâret ederek, onun "**Âlem-i Lâhût, Âlem-i Ceberût, Melei'l-alâ , Sidre-i Müntehâ isimli dört âlem ve makâmât-ı mübâreke**"de" Allah'a "**sır ve rûh ile ibâdete devam eden zât**" olduğunu söylüyor; hattâ hakkında: "**dâr-ı dünyâyâ teşriften itibâren o makâmât-ı mübârekeyi ruh ve cesedle otuz üç kerre ziyâret buyurmuştur. Bu zât dahî, Cibrîl tarafından Efendimiz'e gösterilen zevâtın içindedir!**" diyerek, onun kim olduğunu halka açık bir dille müjdeliyordu.

Onun en çok göze çarpan alâmetlerinden birisi de; *"halk ve insanların ona karşı olan inkârına sabretmek"*ti. Demek ki ondan halkın anlayamayacağı birtakım fiiller zuhûr edecek ve bu durum bâzı kendini bilmezlerin kendisine karşı düşmanlıkta ve inkârda bulunmalarına sebebiyet verecekti. ("Menâkıb-ı Şerefiyye", s. 48, 112, 168-170)

**"De ki: Hamd olsun Allah'a, selâm olsun O'nun beğenip seçtiği kullarına!"** (Neml: 59)

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## TASAVVUF'UN ASLI HAKİKAT VE MARİFETULLAH İNCİLERİ

### Tevhid Tohumu

Allah-u Teâlâ bir kulunun hayrını dilerse, onu dilediği bir rehberle ulaştırır. O vasıta ile kalbine Tevhid tohumu düşürür ve ruhu kendisine çağırır. Çok sevdiği o kararmış nefse uymamasını ona duyurur.

Nasipdar olan ruh, böyle bir dâvetçinin dâvetini duyar ve hemen icâbet eder. Ona Râbita verilerek ders tarif edilir. Bu dersler Allah-u Teâlâ'nın nasıl zikredileceğini, Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz'e nasıl ve ne zaman salât-ü selâm getirileceğini ihtiva eder. Bir saat kurmak mesabesindedir, asıl hakikat dersi Kur'an-ı kerim'den alınır. İlâhî emirler öğrenilir ve tatbik edilir. Ahkâma uymayan işler terkedilir. Kişinin dış âlemi düzene girer.

Bu arada ruh, vücudu nefsin işgalietinden kurtarmak ve iç düzeni sağlamak için teşebbüse geçer. Kişi üstadının tarifi üzerine lâfza-i celâl çektikçe, ruh kuvvet bulmaya başlar ve nefisle mücadeleye girer.

Badem çekirdeği mengeneyle girince bir tarafa posa, bir tarafa yağ olarak ayrıldığı gibi, mânevi mengeneyle de ruh ve nefis birbirinden ayrılırlar. Nefsin karanlığı ve cehâleti ruha tesir etmez olur. Birbirine tamamen düşman oldukları anlaşılır. Ruh ulvî olduğu için daima ulvîyat üzerinde bulunur. Zikir-fikirle meşgul oldukça, iyi insanlarla ünsiyet edildikçe takviye görür, günâ gün terâkki eder. Nefis ise zayıflamaya, kuvvetten düşmeye başlar. Ruh tekâmül ettikçe duygu ayrılıyor.

Lafza-i celâl'de nur vardır, her bir Lafza-i celâl bir ok mesabesindedir, bir darbedir. Nefis bu darbelere, zikrullahın verdiği haremete, nura tahammül edemez. Kalbi boşaltmak zorunda kalır ve ruh odasına kaçır. Artık kalp işgalden kurtulmuş, asliyetine dönüp nurlanmıştır. Zikrullahı çoğaltıkça, yani yüz çekiyorsa iki yüze, beş yüze artırdıkça ateşi de kuvvetlenir. Ruhun esiri olmamak için bütün gücü ile direnmesine rağmen nefsin mukavemeti azalır. Ruh, sır, hafâ ve ahfâ odalarını da terkeder. Oralar da kalp gibi asliyetine döner, her bıraktığı oda kendi nuruyla nurlanır. Yoksa mecbur kalmasa kolay kolay işgal ettiği odaları bırakmak istemez. En son olarak nefis-i kül odasına kaçır ve burada en büyük direnmeyi yapar. Burası secde mahallidir, oradan da çıkarılırsa hâkimiyeti ruh ele geçirir, nefsi esâreti altına alır, onun süflî arzularını dinlemez. Letâif ampulleri yanar. Letâifi bitirenler, sıfat-ı hayvaniyeden sıyrılmış insan olurlar.

Her bir letâif nurunun rengi vardır.



Sırasıyla:

"**Kalp**" kırmızı,

"**Ruh**" sarı,

"**Sır**" beyaz,

"**Hafâ**" yeşil,

"**Ahfâ**" siyah,

"**Nefs-i kül**"ün rengi ise mavidir.

Kişi artık bütün kötülüklerden nedâmet eder. Bir daha yapmadığı gibi düşünmekten de sıyrılır. Kemâl yollarını bulur. Ona hiç söz söylemeden o vücud değişir ve bütün âzâlar ahkâm mucibince hareket etmeye başlar. Takvâ elbisesi geçirilir. İmanlı bir göz kötülüğe bakmaz, imanlı bir kulak kötülüğü işitmez.

Meselâ bir hayvanı ahırdan çıkardın. O ahır temizlersen, tebdil edersen, dayayıp döşersen, orası oda haline gelir. Biraz evvel ahır idi, şimdi oda oldu. Ahıra padişah girmez amma, odaya padişah girer.

Sen kalbini ahıra çevirdin, pis ise orada her an pisliyor. Pisi atmadıkça, orayı dayayıp döşemedikçe, ibadet ve taatla nurlandırmadıkça, hiçbir zaman oraya padişah gelmez.

**"Kalp sarayın eyle pak,  
Şayet gele Sultan sana."**

Allah-u Teâlâ Âyet-i kerime'sinde buyurur ki:

**"Allah hiç kimsenin göğsünde iki kalp yaratmamıştır."** (Ahzâb: 4)

O'nun bulunduğu kalpte nefis ve mâsiva yaşamaz, O'nun bulunmadığı bir kalpte her şey bulunur amma O bulunmaz.

Ahır haline getirdiğin kalpten pisi çıkar ki orası nurlansın. Bütün letâfatını bu şekilde nurlandırırın için de nur olur.

Mücadele ile Sultânî zikre de erersin, murad ederse nefes zikrine dahi ulaştırır.

### **Zâhirdeki ve Tarikat-ı Aliye'deki Beş Letâif:**

Allah-u Teâlâ'nın yarattığı şeylerin hepsine birden "**Âlem**" denir. Çünkü herşey O'nun varlığını gösteren bir alâmet, bir işarettir.

Âlem ikiye ayrılır:

**1. Âlem-i halk:** Madde ve ölçü bulunan şeylerdir. Arşın içinde bulunan her şey, canlılar, gökler ve yer, cennet, cehennem, melekler... hep âlem-i halktır.

**2. Âlem-i emir:** "**O!**" emri ile bir anda yaratılan, maddesiz, zamansız, ölçüsüz şeylerdir.

Âlem-i emir, maddesiz ve müddetsiz birdenbire; âlem-i halk ise zaman içinde tedrici olarak yaratılmışlardır. Akıl, ruh ve nefis âlem-i emirden; maddi şeyler ise âlem-i halktandır.

İnsan beşi "**Âlem-i halk**"tan, beşi de "**Âlem-i emir**"den olmak üzere on letâiften teşekkül etmiştir.

Zâhirdeki beş letâif: "**Toprak**", "**Su**", "**Hava**", "**Ateş**", "**Nefis**"dir. Bunlar âlem-i halktandır, cismanî farzlarla mükelleftir, tek kanatlı kuş gibidir.

Tarikat-ı âliye'deki beş letâif: "**Kalp**", "**Ruh**", "**Sır**", "**Hafâ**" ve "**Ahfâ**"dır. Bunlar âlem-i emirdendir. Hem cismânî farzlarla mükelleftir, hem de nafilerle vazifelidir, çift kanatlı kuş gibidir.

Âlem-i emrin birinci basamağı "**Kalp**"tir. Kalp, göğüsteki et parçası değildir, bu et parçasına yürek denir. Kalp, bu yürekle alâkası bulunan bir kuvvettir. Kalbin yürekte bulunması, elektriğin ampulde bulunmasına benzer. İkinci mertebesi "**Ruh**", ruhun üstü "**Sır**", sırrın üstü "**Hafâ**", hafânın üstü ise "**Ahfâ**" mertebesidir.

Nefis, hilkat itibariyle "**Âlem-i halk**"ın kaynaşmasından meydana gelen zulmânî buhar ise de nispet itibariyle "**Âlem-i emir**"e tâbi tutulmuştur.

Âlem-i halktan olan lâtifelerin temizlenmesine tezkiye, âlem-i emirden olan lâtifelerin temizlenmesine ise tasfiye denir.

Eğer Allah-u Teâlâ ona ezelden istidat ihsan buyurmuşsa ve "**Ene**" kabuğunu delerse, misal âlemine kadar uçar. Yani Peygamber Aleyhimüselâm Efendilerimiz'in, sıddıkların, şehidlerin makamına kadar ulaşabilir.

Çünkü Resulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz Hadis-i şeriflerinde buyururlar ki:

**"Mümin-i kâmil olanlar Allah katında bazı meleklerden de efdaldir."** (İbn-i Mâce)

Bu fazilet, kişinin nefisine galebe çalması ile mümkündür.

**"Huşu"**, **"Huzur"**, **"Muhabbet"**, **"Maiyyet"**, **"Kurbiyet"** gibi birçok beşerî meziyetlere hâiz olan âlem-i emirdir.

Bu on letâifin zikrullah ile uyanması ve bütün vücudun ahkâm-ı ilâhî'ye uyması için, Fenâfillah'a çıkmış bir Mürşid-i kâmil'e ihtiyaç vardır. Zira mürşidsiz vuslat olamaz.

Mürşid "**Yürü!**" der, Mürşid-i kâmil ise tasarrufu ile yürütür.

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## İSLÂM İLMİHALİ

### Namazın Sünnetleri ve Müstehabları

## NAMAZIN SÜNNETLERİ

- **"Allahu Ekber"** diyerek namaza başlanırken, kunut ve bayram namazı tekbirleri alınırken avuç ayaları ön tarafa gelecek şekilde elleri kulak hizasına (kadınlar omuz hizasına) kaldırmak, sonra bağlamak.
- Tekbir alırken parmakları tabii halde açık bulundurmak.
- Namaza başlayınca içten "Sübhanek" duâsını okumak.
- Fâtiha sûresini okumaya başlamadan "Euzü-besmele" çekmek. Fâtiha'dan sonra sessizce "Âmin" demek.
- İftitah tekbirinden başka bütün tekbirler.
- Elleri bağlarken sağ elin içini göbeğin altında sol el üzerine koymak, sağ elin baş ve küçük parmakları ile sol bileği kavramak. (Kadınlar göğüsleri üzerine bağlar.)
- Kıyamda iken iki ayak arasında dört parmak kadar bir aralık bırakmak
- Rükûda üç kere "Sübhanek Rabbiyel Azim" ve her secdede üçer kere "Sübhanek Rabbiyel A'lâ" demek.
- Rükûda parmaklar açık olarak diz kapaklarını tutmak. Dizleri dik, sırtı düz, başı dosdoğru tutmak. (Kadınlar rükûda dizlerini bükerek, ellerini fazla eğmezler.)
- Doğrulurken "Semiallahu Limen Hamideh", doğrulunca da "Rabbenâ Lekel Hamd" demek.
- Secdeye varırken önce dizleri, sonra elleri, sonra da yüzü yere koymak. Kalkarken önce yüzü, sonra elleri ve dizleri kaldırmak.
- Secdelerde başı iki eller arasında yere koyup, elleri yüzden uzak bulundurmamak.
- Sol ayağı yere yatırıp sağ ayağı dikmek.
- İki secde arasında oturmak.
- Oturuşta elleri dizlere koymak, "Ettahiyatü" duâsını içinden okuduktan sonra "Allahümme Salli ve Allahümme Barik" duâlarını ve diğer duâları okumak.
- Selâmda başı önce sağa sonra sola çevirmek. Her iki tarafa "Esselâmu aleyküm ve Rahmetullah" diye selâm vermek.

## NAMAZIN ÂDÂBI (MÜSTEHABLARI)

- Namazda Allah'ın huzurunda bulunduğunu düşünmek, zâhirî ve bâtinî olarak huzur ve haşyet içinde bulunmak.
- Ayakta iken secde yerine, rükûda iken ayakların üzerine, secdede iken burunun iki kanadına, otururken kucağa, selâm verirken omuz başlarına bakmak.

- Rükû ve secdelerde tesbihleri üçten ziyade yapmak (Beş, yedi, dokuz olabilir)
- Öksürmek, geçirmek ve esnemek gibi şeyleri gücü yettiği kadar yapmamaya ve önlemeye çalışmak.
- Müezzin "Hayyâalelfelâh" derken imam ve cemaat ayağa kalkmak.
- "Kad kâmetissalâh" derken namaza başlamak.

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## "Tarih"ten Ders Almayan Çok Hata Yapar!

*Tarih bir toplumun belleğidir, "Kültür geni"nin haritasıdır.  
Kendi tarihini, kendisine dayatılan şeylerin tarihini bilmeyen toplumlar isabetli karar veremez.  
Tarih demek kronolojik bilgi demek değildir. Tarih aynı zamanda sosyolojik bir veridir.*

Krizdeki Yunanistan. Kritik durumdaki İspanya, Portekiz, İrlanda. Zor durumdaki Euro. Akıbeti meçhul AB... Ekonomik iktidarı sallanan, krizdeki AB sayesinde günü kurtaran ABD... Arap ülkelerini kavuran ateş. Koltuğuna yapışan Kaddafi. Halkına ateş açan Suriye. Rejim ve iktidar değişikliği baskısı altındaki Ortadoğu ülkeleri... Ortamı germek için her fırsatı kullanan BDP-KCK-PKK üçgeni. Anayasa değişikliği tartışmaları ile meşgul Türkiye...

Birçok sıkıntının kaynağı "Sömürgeci Batı"... "Batı"yı ve tarihi tecrübeleri analiz etmeden "Batı"yı taklit etme hastalığı...

...

"Batıyı taklit etme hastalığı"na düşmemek için; "Batı tarzı yönetim değişikliği" baskılarını iyi kanalize edebilmek için "Bilgi" ile, "Tarih ve Sosyoloji" bilgisine dayanan analizler ile günümüze bir perspektif sunabilmek lâzım.

### **Her Toplumun Kuruluş Temeli Farklıdır:**

Toplulukların, toplumların, milletlerin, kurumların ve tabii devletlerin her birinin dayandığı temel, dayandığı değerler farklıdır. Hepsi tarihi bir süreç içerisinde ayrı, kendine has bir temel üzerine kurulmuştur. Bu temel sarsıldığı zaman bina da sarsılır ve nihayetinde yıkılır, veyahut yeni bir yapı kurulur.

Halka yani tabana yayılmış, geniş kitleler nezdinde meşruiyeti haiz yönetimler daha istikrarlı ve güçlü bir yapıya sahiptir.

Her ülkenin siyasal sistemi bugünkü durumuna gelinceye kadar birçok badireleri barındıran bir süreçten geçmiştir. Bu süreç, bu tarihi altyapı bugün içinde buldukları durumu direkt olarak etkiler.

Amerikanın federal yapısı, Avrupa'nın monarşileri, Fransa'nın devrimi, Almanya'nın devleti... her birisinin ayrı bir tarihi altyapısı vardır. Biz bu tarihi altyapıyı, bu ülkelerin sosyolojik yapılarını bilmeden Avrupa'yı tanımlamaya, daha kötüsü kopyalamaya çalışıyoruz.

### **"Avrupa"yı Tanımak ve Anlamak:**

"Kilise"yi, "Avrupa aristokrasisi"ni, "Burjuva sınıfı"nı, "Sanayi Devrimi ve işçi sınıfı"nı tanımadan; nasıl bir tarihi süreçle ortaya çıktıklarını, yükseldiklerini ya da mevzi kaybettiklerini bilmeden Avrupa'yı bilmek mümkün değildir.

Bu toplumsal sınıfların hiçbirisine sahip olmayan bir ülkeye Avrupa düzenini kopya etmeye çalışmak ise büyük bir hatadır.

### **"Kilise":**

Ortaçağ Avrupa'sında "Kilise"; derebeyleri gibi şatoları, toprakları, bu topraklarda çalışan köle-köylüleri olan; dünyevî zenginliği her geçen gün çoğalan; paranın ve örgütlü yapısının gücü ile siyasal iktidar üzerinde söz sahibi; âdeta dinî bir aristokrasi haline gelmiş büyük bir güç merkezi idi.

Kilise yüzlerce yıl boyunca sadece zihinleri, serveti ve siyasal iktidarı değil, bilimi ve özgür düşünceyi de kontrol altında tuttu. Bilim insanları kilise öğretisine ters düşen eser yayınlamak için boyunlarına vurulacak engizisyon kılıcını göze almak zorundaydı.

İslâm coğrafyasında ve hususiyetle tasavvuf öğretisinin egemen olduğu Türk imparatorluklarında böyle bir din sınıfı bugüne kadar hiç olmadı. (Oysa günümüzde, şu modern zamanda tamamen dünyevî maksatlar etrafında örgütlenen bu gibi benzer din sınıflarının bu coğrafyada türemesi kör Avrupa taklitçiliğinin bir semeresi olsa gerek!)

Kilise, ruhbanlık kisvesi altında dünyevî iktidar ve zenginlik peşindeki bir esnaf sınıfı gibi hareket etti. Dinsizlik fitnesinin en büyük müsebbibi oldu.

### **"Aristokrat" Sınıf:**

Hindistan'daki "Kast" sistemini çağrıştıran Avrupa aristokrat sınıfı Ortaçağı anlatan Hollywood filimleri sayesinde en çok bildiğimiz sınıf.

Kralların siyasal iktidarına ortak olacak kadar büyük bir etkinliğe sahip bu sınıf, zenginliği ve iktidarı aynı zamanda kilise ile paylaşmak zorundaydı. Ancak kendileri birinci sınıf vatandaş oldukları gibi yönetme hakkı da sadece bunlara aitti.

Bu gibi bir toplumsal sınıf Türk toplumunun geçmişinde hiçbir zaman olmamıştır.

### **Burjuva (Yeni Zengin Sınıf):**

Sömürgecilik çağının başlamasıyla Avrupa'da yeni bir zengin sınıf türedi. Bunlara çoğunlukla "Burjuva" ismi uygun bulundu. Bu yeni zengin sınıf "Para"nın gücü sayesinde diğer rakiplerine karşı, kilise ve aristokrasiye karşı yeni bir güç merkezi olarak ortaya çıktı.

Sömürgecilik, zenginliği "Kilise"nin tekelinden çıkardı.

"Sömürgecilik"ın getirdiği zenginlik, Avrupa'daki değişimlerin itici gücü oldu. Ekonomi ile beraber siyasal yapı, devlet güçlendi. Bilim gelişti. Batı Osmanlı karşısında üstünlük kurmaya başladı.

Ancak Avrupa'nın zenginliği kan ve vahşetle elde edilen, manevî temelden yoksun bir zenginlik olduğu için kendisine de, dünyaya da huzur getirmedi. Bugün dünyada yaşanan huzursuzlukların, burnumuzun dibinde yaşanan çatışmaların da bir noktasında mutlaka bu ihtiraslı kanlı geçmişin ve düşünce yapısının etkisi var.

Meselâ bugün Ortadoğu'daki sınırların hemen hepsi bu sömürgeci ülkelerin çıkarlarına göre çizilmiş suni sınırlardır. Yine bu sömürgeci ülkeler askerî işgal ile elde ettikleri sömürgelerinden çekilmek zorunda kaldıkları 20. yüzyılda kendi çıkarlarının devamı için uygun siyasal zeminler oluşturmak istediler. Yönetici eliti azınlık grupları içerisinde oluşturuldular. Suriye'de ve diğer benzer ülkelerde yaşanan sıkıntıların en büyük sebebi işte budur.

### **Sanayi Devrimi ve İşçi Sınıfı:**

Sanayi devrimi ile ortaya çıkan işçi hareketleri de bize tamamen yabancı bir tarihi altyapıya sahiptir.

Avrupalının genlerindeki sınıfsal toplum düzeni anlayışının bir yansıması olarak dünyevî ihtirasların pençesindeki zengin sınıflar fakir işçi sınıflarını fabrikalarda karın tokluğuna adeta ölümüne köle gibi çalıştırdılar.

İşçi sınıfı Avrupa'da öteden beri köle muamelesi görmüştü. Ancak sanayi devriminden sonra üretim patlamasının, büyük fabrikaların ortaya çıkmasının neticesi olarak işçi sınıfı büyük şehirlerde toplanmaya ve sayıları hızla artmaya başladı. Marksizm ve komünizm gibi ideolojilerin sömürülen ve hemen hiçbir hakka sahip olmayan bu işçi sınıfına dayanmasında bu tarihi vakia vardır.

Batılı devletler halk ayaklanmasından, Rusya'daki gibi bir devrim yaşamaktan korktukları için işçileri pastaya ortak yapmışlardır.

Oysa bizde bazı haksızlıklar yaşansa da hiçbir zaman işçiye sınıfsal olarak yaklaşılmamış ve bu derece hakkı gasbedilmemiştir. Ülkemizde komünizm gibi ideolojiler işçi sınıfından ziyade en büyük desteği; devlete ve dine olan düşmanlığını kanalize edecek bir mecra bulan çeşitli etnik ve mezhepsel azınlıklardan görmüştür.

### **Her Bir Avrupa Ülkesinin Tarihi Tecrübeleri Farklıdır:**

Yukarıda saydığımız sınıflar ve sınıfsal-ayrımcı toplum düzeni Avrupa'nın ortak özelliği olmasına rağmen, bu sınıflar arasındaki iktidar ve zenginlik çatışmaları, din ve mezhep çatışmaları her ülkede farklı şekilde cereyan etmiş, Fransa gibi kimi ülkelerde devrim yaşanırken İngiltere ve Hollanda gibi birçok ülkede monarşiler ve aristokrat düzen şekli değiştirmekle beraber hayatiyetlerini devam ettirmişlerdir.

Fransa'da yaşanan 1789 Fransız ihtilali ile hem aristokrat sınıf hem de kilise büyük bir darbe yemiştir. Bu yüzden Fransız laikliği diğerlerine göre daha bir ateist karakter taşır.

Kilisenin dünyevî ihtirasları uğruna insanlara zulmetmesi, bilimsel gelişmeleri engellemeye çalışması Avrupa'da özellikle entellektüel tabakada geniş bir ateist sınıf oluşmasına sebep olmuştur. Ancak buna rağmen günümüzde Fransa'da bile kilise toplum üzerindeki etkisini devam ettirir.

Almanya 1802'de katolik ve protestan iki büyük kilise ile sulh yaparak bugüne gelmiştir. Bu sulh ile kilise siyasal gücünden taviz vermiş, karşılığında büyük arazi mülkiyetlerini ve zenginliğini muhafaza etmiştir. (Arazi derken ülke toprakları üzerindeki önemli bir yüzdeden bahsediyoruz.)

Dünyadaki bütün katolik kiliselerinin bağlı olduğu Vatikan'ın hâlâ devam eden gücünü ve etkinliğini anlatmaya gerek yok.

Avrupa tarihi aynı zamanda büyük din savaşlarının tarihidir.

İngiltere'nin başını çektiği anglo-sakson ülkelerde aristokrasi sınıfı halkın taleplerine karşılık vererek varlığını devam ettirme noktasında daha becerikli hareket etmiştir. Bugün İngiliz ordusundaki generallerin büyük kısmı aristokrat sınıftandır.

Batıdaki ekonomik ve toplumsal dönüşümü yahudiler kendi lehlerine iyi değerlendirmiştir. Bugün bazı Avrupalılar Avrupa medeniyetini "Yahudi-hıristiyan medeniyeti" olarak tanımlar.

Avrupalı göçmenlerin kurduğu Amerika'yı ise yahudi-mason imalatı bir devlet olarak tanımlamak mümkündür.

### **Avrupa Sömürgecidir, "Paracı"dır, "Dünyaperest"tir:**

Avrupa için "Para" daima ön planda olmuştur. Haçlı seferlerinden günümüze bu böyledir.

"Sömürgecilik" Avrupa'nın icatıdır. Zira bir ülkeyi işgal edip bütün zenginliklerini gaspetmeyi ve dahi yerli halkı köleleştirmeyi bu derece sistemleştiren başka bir düzen dünya tarihinde görülmemiştir.

Avrupa Birliği'nin kurulmasında da, diğer ülkelerin birliğe üye olmak için can atmasında da zenginlik hayalinin önemli rolü olmuştur.

Avrupa Birliği ilk olarak 25 Mart 1957 tarihinde (Belçika, Almanya, Fransa, Hollanda, Lüksemburg ve İtalya arasında) "Avrupa Ekonomik Topluluğu" adıyla kurulmuştur. Yani "Avrupa Birliği" dediğimiz topluluğun temelinde "Ekonomi", "Para" önemli bir unsurdur. Kilise de "Hıristiyan Birliği" gayesi güdülmesi şartıyla bu birliği desteklemiştir.

"Değerler topluluğu" gibi tanımlar için hikâye kısmıdır. "Ekonomik temel" tehlikeye düştüğü zaman ilkeymiş, Avrupa değerleriymiş kimsenin umurunda olmaz.

"Temel" ekonomi olunca, içerisinde "İhtiras", "Dünyaperestlik" gibi birçok kötülükleri barındırması da tabii bir neticedir.

Büyük çelişkilere rağmen "Ekonomi" geniş halk kitleleri yani "Taban" tarafından benimsenen, kabul gören bir temel olmuştur. Fakat tabii bu kabul görme işler iyi gittiği sürecidir. İşler yani ekonomi kötüye gittiğinde temel de sarsılmaya başlar. İşte bir zamanlar girmek için can attığımız Avrupa Birliği sadece küçük Yunanistan'ı kurtarabilmek için 120 milyar euro destek vermek zorunda. Almanya hariç hemen bütün Avrupa ülkeleri sapır sapır dökülüyor. Borç dağlarını büyüterek günü kurtarmaya çalışıyorlar. Nihai çözüm ufukta görünmüyor. Gün gün işler kötüye gidiyor. Bir zamanlar küresel ütopyalarla geçtikleri tek para (Euro) bugün kendi kendilerine ayaklarına bağladıkları bir prangaya dönüştü.

Para varken işler iyi idi, para gitti işler her an bozulabilir.

Bugünkü Batı Avrupa devletlerinin temeli farklı kombinasyonlar içerse de özde hemen hepsinde "Sömürgecilik" ile kilise ile yapılan iktidar ve zenginlik yarışı vardır. Onun da derininde Haçlı Seferleri vardır. Haçlı Seferlerinde de bilindiği üzere "Doğunun zenginliklerini gaspetme" ve "Kilise" iki temel itici güçtü.

### **Kültür Geni:**

Toplumlar da yaşayan organizmalardır. Fiziksel özellikleri kadar kültürel ve toplumsal özelliklerini de geçmişlerinden alırlar. Bazı bilim adamlarımızın kullandığı tabirle buna "Kültür geni" denir.

Bu sebeple bugün ortalama bir Avrupalı'nın düşünce yapısı ve günlük yaşantısı bu geçmiş tarihi süzgeçle anlaşılabilir. Meselâ Fransa gibi ülkelerde eski aristokrat sınıf ne kadar ortadan kaldırılmış olursa olsun yeni ortaya çıkan elit tabaka aynı şekilde bir aristokrat gibi hareket eder. Ekonomik alt sınıflara ve diğer milletlere tepeden bakar. Kendisini ayrı bir sınıf gibi görür. Bu zihniyet bütün Batı toplumunda vardır.

### **Avrupa'nın "Sömürgeci", "Gaspçı" Kültürü:**

Avrupa'nın zenginlik gaspetme ve sömürgecilik alt yapısı bugüne kadar hiç değişmedi. Avrupa'nın kültür(!) genlerinin ana damarlarından birisi oldu.

Ortadoğu başta olmak üzere bütün dünyada yaşanan huzursuzlukların en büyük sebebi budur; "Batı'nın dünyanın dört bir yanındaki sömürgelerini etki altında tutma, yeni sömürgeler ele geçirme gayretidir. Bu ihtirası uğruna insani değerleri hiçe saymaktan, çiğnemekten çekinmemesidir. Halbuki Batı kendisini "İnsan Hakları Şampiyonu" olarak görür, büyük bir riyakârlık sergiler.

Dünyayı paylaşmak ve sömürmek ihtirası ile yola çıkan Batı'lı emperyalist ülkeler bütün dünyada olduğu gibi Ortadoğu'da da çıkarlarına hizmet edecek sınırlar ve siyasal yapılar oluşturdular. Ülkeleri kendi aralarında taksim ederken zenginliklerini paylaşma düşüncesi ile hareket ettiler. İşgal ettikleri ülkelerdeki insanların ihtiyaçları ve gerçekleri gözardı edildi. Sonra bu ülkelerde işgalci olarak tutunamayacaklarını anladıklarında arkalarında yönlendirebilecekleri bir idari yapı kurmaya çalıştılar. Bu kapsamda iktidarı azınlıklara verdiler.

### **Suriye:**

Suriye'de de öyle yaptılar. Alevi azınlığa iktidarı teslim ettiler. Suriye'nin Arap ülkelerini saran badireleri daha az hasarla atlatma şansı varken, kendi kendisini ateşe atmasının altında iktidarın dayandığı bu azınlığın kontrolsüz ve basiretsiz icraatlarını görmekteyiz. Bu da Fransız sömürgeciğinin Suriye'ye hediyesi!...

Halbuki Suriye Türkiye'nin desteğini büyük memnuniyetle kabul etmiş, Türkiye sayesinde küresel işgalcilerin taarruzundan kurtulmuş, yönetim bu politikası ile geniş halk kitlesi nezdinde bir nebze meşruiyet kazanmıştı.

Ancak halk hareketlerini şiddetle bastırırken Suriye istihbaratının ve askerinin adeta kin ve düşmanlıkla intikam alırcasına halka saldırması her şeyi berbat etti.

Arap ülkelerini etkisi altına alan olaylar Suriye'ye de sıçradığı zaman durumun bu kadar kötüye gideceği pek tahmin edilmiyordu. Ancak Suriye'deki yönetici azınlık bağınaz zihniyetine gem vuramadı, iç yüzünü gösterdi.



Tabii bundan çıkartılacak dersler var...

Türkiye biraz da eli-kolu bağlı vaziyette durumu yönetmeye çalışıyor. Biraz da ok yaydan çıktı. Esad yönetimi güvenilirliğini kaybetti. Suriye yönetimi Türkiye'ye kızgın ama pek sesini çıkartamıyor.

Binaenaleyh her ülkenin ve milletin yaşadığı tarihi tecrübeler farklıdır. Her milletin sınıf anlayışı farklıdır, değişik toplumsal sınıflara bakışı farklıdır. Siyasal sisteminin dayandığı toplumsal sınıflar farklıdır.

Görüldüğü üzere sömürgeci ülkelerin işgaline uğramış ülkelerin durumları ise bambaşkadır. Bazı yerlerde işler acıdır. Afrika'da 100-150 yıl önce aynı dili konuşan bazı halklar iki ayrı sömürge ülkesi tarafından paylaşıldığı için farklı dil konuşan iki halk haline getirilmiştir. Avrupalı sömürgeciler acımasız sömürge yöntemlerini özellikle gariban Afrika halkları üzerinde daha kolay uygulamışlardır.

### **Avrupa Anayasaları ve Türkiye'deki Anayasa Tartışmaları:**

Avrupa anayasaları yukarıda anlatmaya çalıştığımız yüzlerce yıllık tarihi altyapının bir sonucu olarak ortaya çıkmış toplumsal sözleşmelerdir.

Avrupalılar sebepleri es geçerek ulaştıkları sonuçları allayıp pullayıp pazarlamayı severler. Kendilerinin üstün ırk olduğuna, kendi düzenlerinin en iyi düzen olduğuna inandıkları için her topluma kendi düzenlerini dayatmaktan zevk alırlar.

Avrupa tecrübesini kendi kültürel yapısı ile harmanlayıp kendine has bir yapılanma inşa edebilen Japonya gibi ülkeler ilerleme kaydederken Avrupalıların reklamlarının etkisi ile Avrupa'nın ulaştığı sonucu olduğu gibi kopya etmeye çalışan Türkiye gibi ülkeler büyük bocalamalar yaşamıştır.

Yüzeysel tartışmalar yerine, kopyacılık yerine, Türkiye tarihini iyi irdelemek gerekir. Osmanlı devrindeki "Adem-i merkeziyet" tartışmaları, Mısır'daki Mehmet Ali Paşa vakası, Ayanlar meselesi, Meşrutiyet ilanı ile kurulan meclisteki azınlıkların hakimiyeti, buna mukabil Avrupa ülkelerinin meclislerindeki yapı, Ermeni tecrübesi, Rum Patrikhanesinin Yunan isyanındaki rolü, hepsi bu tartışmalar bağlamında gündeme gelmesi gereken konulardır.

İnsan beyni teorik şablonlar kurmaya meyyaldir. Ancak mesele kağıt üzerinde teoriyi kurmak değildir. Esas önemli olan "İnsan unsuru"dur. İnsan gibi bir insanla muhatap olursanız yapacağınız uygulama başkadır, terör fitnessine düşmüş bir insanla muhatap olursanız yapacağınız uygulama başkadır.

*"Geçmişten adam hisse kaparmış... Ne masal şey!  
Beş bin senelik kıssa yarım hisse mi verdi?  
'Tarih'i 'tekerrür' diye tarif ediyorlar;  
Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?"*

Mehmet Akif Ersoy



## TARİHTEN SAYFALAR

### Murâd Hüdâvendigâr'ın Gâzî Evrenos Beg'e Gönderdiği Mektubun Târihî Önemi

Kuruluş devrinden kalma resmî vesîka ve belgelerin sayısı neredeyse yok denilecek kadar azdır. Bu dönemin tartışmalı meselelerine ışık tutacak en önemli ipuçları ve kanıtlar, resmî birer vesîka niteliğindeki bu belgelerin içinde yer alır.

İşte kuruluş devri Osmanlı Tarihine ışık tutan bu belgelerden bir tânesi de, Murâd Hüdâvendigâr'ın Gâzî Evrenos Beg'e gönderdiği, Gâzî Sultân'ın siyâsî, dinî ve sosyal hayâta ilişkin bâzı mühim izlenim, tecrübe ve deneyimlerini yansıtan 788/1386 târihli mektubudur.

#### Murâd Hüdâvendigâr Devrinden Kalma Resmî Belgeler:

Feridun Beg'in "**Münşe'ât**"ındaki mektuplar istisnâ edilirse, Murâd Hüdâvendigâr devrinden kalma vakfiye, mülk-nâme ve benzeri belgelerin çok azının günümüze ulaştığını söylemek mümkündür. Bunlar ya orijinal olan, ya da orijinalinden aynen kopyalanarak çıkarılmış ferman, berat, vakfiye ve mülk-nâme sûretlerinden ibâret olup; imlâ, üslûp ve muhtevâ bakımından o devre âit olduğunda şüpheye imkân bırakmayan ortak ve benzer ifâdeler içermektedir. İşte aşağıda neşredeceğimiz Gâzî Evrenos Beg'e gönderilen mektup sûreti bunlardan sâdece bir tânesidir. Bu belgeler arasında Gâzî Hüdâvendigâr'ın Ahî Mûsâ'ya verdiği orijinal mülk-nâme diğerlerinden daha önemli olup, mevcut belgelerden farklı olarak baş tarafında Sultân'ın "Murâd bin Orhân" yazılı tuğrasını da ihtivâ etmektedir.(1)

Gâzî Hüdâvendigâr'ın Bursa'daki vakıfları adına düzenlenmiş olan vakfiyesi ve bundan başka, çeşitli zamanlarda farklı kimselere verdiği ferman, berat ve mülk-nâme sûretleri, yukarıdaki diğer belgelerle birlikte, yayın hazırlıkları devam etmekte olan "Kaynak ve Belgeler Işığında Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" adlı çalışmamızın son kısmında neşredilecektir.

#### Gâzî Evrenos Beg Kimdir?

Osmanlı Devleti'nin kuruluş devri gazâ ve fütûhâtında büyük emeği geçen ve Orhan Gâzî'nin büyük oğlu Gâzî Süleymân Paşa ile birlikte Rumeli'ye geçerek ilk kez buradaki şehir ve beldeleri fetheden dilâverlerden biri olan Evrenos Beg, daha önceleri Osmanlı Beyliği'ne komşu olan Karesi Beyliği emirlerinden biri iken, Orhan Gâzî'nin beyliği döneminde, XIV. yüzyıl başlarında bu beyliği Osmanlı topraklarına katması üzerine, Hacı İlbegi, Gâzî Fâzıl Beg ve Ece Beg gibi komutanlarla birlikte Osmanlılar'ın emrine girmiştir.

Rumeli fâtihi Gâzî Süleymân Paşa'nın babası Sultan Orhân tarafından "za'îmü'l-cüyûş ve'l-asâkir" sıfatıyla ordu başkumandanlığına getirilmesini müteâkip, onunla birlikte ilk kez Rumeli'ye geçen ve burada geniş çaplı fetih faaliyetlerine girişen Evrenos Gâzî, akıncılarıyla Gelibolu'yu kendisine üs edinerek 1359 (h. 761) yılında geniş çaplı bir akın faaliyeti başlatmış ve Keşan ve Dimetoka'ya kadar uzanan büyük bir alanı Osmanlı topraklarına katmıştır. Süleyman Paşa'nın aynı yıl içinde, bir kazâ sonucu vefât etmesi üzerine Şehzâde Murâd Beg yerine geçince, bu kez onun emrine girmiş ve fetih girişimini daha da hızlandırmıştır. Orhan Gâzî'nin son zamanlarında Hacı İlbeyi ile birlikte Rumeli'nin idâresi onun eline verilmiş, 1361'den 1385'e kadar peşpeşe düzenlediği akınlar neticesinde Keşan, İpsala, Gümölcine, Firecik, İskele, Kavala, Karaferye, Drama, Zihne ve Makedonya'nın önemli bir kısmı onun eliyle Osmanlı hâkimiyetine girmiştir.

1385'te Hacca giden ve Kosova savaşında Paşa Yiğit Bey'le birlikte ordu kumandanlığına tâyin edilen Evrenos Gâzî, Sultân'ın şehâdetinden sonra oğlu Yıldırım Bâyezîd döneminde de fetihlere devâm etmiş; Arnavutluk'ta önemli başarılar kazanmış, Üsküp şehrini almış, Niğbolu zaferinde büyük başarılarla imzâ atmış ve Fetret devrine yetişerek, şehzâdeler mücâdelesinde Çelebi Mehmed'in yanında yer almıştır. Yetmiş yılı aşkın bir süre Osmanlı ordusuna hizmet eden Evrenos Gâzî, 1417 yılı sonlarında yüz yaşlarında iken Vardar Yenicesi'nde vefât ederek buradaki türbesine defnedilmiştir.

Gâzî Evrenos Beg fethettiği her beldeyi hayır eserleri ile süslemiş; ileride "Evrenos-oğulları" adıyla anılacak olan oğulları, Osmanlı Devleti'nin bir cihan devletine dönüşmesinde en önemli rollerden birini üstlenmişlerdir.

### **Gâzî Murâd Hüdâvendigâr'ın Evrenos Beg'e Gönderdiği Mektup:**

Osmanlı Devleti'nin beylikten henüz yeni yeni devlete dönüştüğü bir zamâna ait olan Evrenos Beg'in mülknâmesi, kuruluş devri hükümdarlarının üçüncüsü olan Gâzî Murad Hüdâvendigâr'ın; dinî, siyâsî ve ahlâkî tecrübelerini yansıması bakımından önemli bir târihî belge niteliğindedir. Burada Gâzî Sultân bir uç beyinde bulunması gereken vasıfları, bu konulardaki şahsî deneyimleri doğrultusunda Evrenos Beg'e bildirmekte ve IV. yüzyıl Osmanlı merkezî yönetiminin eyâlet sistemine geçiş sürecinde vâzettği temel prensipleri bir bakıma özetlemektedir.

Murâd Hüdâvendigâr Hân'ın Evrenos Beg'e gönderdiği mülk-nâmenin günümüze çeşitli nüshaları ulaşmış olmakla birlikte, bunlar arasında kuşkusuz en önemlisi "Muharrerât-ı Nâdire" adlı esere dercedilmiş olan, Evrenos Beg sülâlesinden Yusuf Paşa'da bulunan aslî belgeden kopyalanmış sûretin metnidir. Burada mektubun metninin aslî belgeden yapılan bu istinsâha dayandığı: *"İşbu emîr-nâme'-i 'âlî-şân sûreti ehîbbâdan birinde muharrer görölüb, mûmâ-ileyh ise emîr-nâme'-i mezkûrî Selânik'de Evrenos Beg sülâlesinden Yûsuf Paşa'da altun hatt ile muharrer Sultân Murâd-ı evvel'iñ göndermiş olduğu nüshadan istinsâh itmiş olduğunı beyân eylemişdir."* denilmek sûretiyle açıkça belirtilmiştir.(2)

Sultan I. Ahmed döneminde Evrenos Beg ailesine verilen bir tecdîd beratı, Murâd Hüdâvendigâr Hân'ın verdiği mülk-nâmenin gerçekten de çeşitli dönemlerde hudutları belirlenerek yenilendiğini göstermektedir. Devrin Selânik kadısı Mevlâna Şemsüddîn, Umûr ve bölge ümerâsı tarafından tasdik gören mülk-nâmede, Hacı Evrenos Beg'in üstün vasıfları zikredildikten sonra, mülkâmenin yenilenmesini talep eden Evrenos Beg ailesine belgenin hangi sebeple verildiğine işâret edilerek: *"merhûmân ve mağfûrân Sultân Murâd Hân ve Bâyezîd Hüdâvendigâr -tâbe serâhumâ-ya 'arz itmişler, anlar dahı mukarrer ve müsellemler dutub hükm-i cihân-metâ' virdükden soñra, Cenâb-ı cennet-mekân-ı firdevs-âşiyân, merhûm-u mağfûr Ebû'l-feth Sultân Muhammed Hân -'aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvân-dahı mukaddemâ virilen ahkâm-ı şerîfeyi mukarrer dutub temlik-nâme virmiş."* denilmektedir ki;(3) bu Gâzî Hüdâvendigâr'ın Evrenos Gâzî'ye verdiği mülk-nâmenin Sultân Bâyezîd ve Fâtih dönemlerinde de birer tecdid mülk-nâmesi verilerek yenilendiğini gösterir.

Murâd Hüdâvendigâr'ın Gâzî Evrenos Beg'e verdiği mülk-nâmenin tüm nüshalara dayalı karşılaştırmalı neşrini (edition critique) "Kaynak ve Belgeler Işığında Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu" adlı çalışmamıza bırakarak, burada mülk-nâmenin yalnız aslî nüshadan kaydedilen "Muharrerât-ı Nâdire"deki metnini yayınlamakla iktifâ ediyoruz.

**"Sultân Gâzî Murâd-ı Evvel bin Sultân Orhân Gâzî Hazretleri'nün Fâtih-i Vilâyet-i Rûm-ili Gâzî Evrenos Beg Hazretleri'ne Gönderdiği Emr-i Şerîf'ün Sûretidür:**

Tevkî'i refî'i hümâyûn hükmi oldur ki,

Karındaşum ve emîrüm Gâzî Süleymân ile vilâyet-i Rûm-ili'ye geçüb vilâyetleri feth iden, Cenâb-ı emâret-me'âb-ı eyâlet-intisâb, iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm, melikü'l-guzât ve'l-mücâhidîn, kâtilü'l-kefereti ve'l-müşrikîn, Gâzî ve Hâcî Evrenos Beg Hazretleri -dâme ikbâlehû- kendi kılıcuñ ile feth eyledigün kal'a-yı Gümülcine'den kal'a-i Siroz ve Manâstır ve Horpeşte'ye varınca bir sancakluk yir i'tibâriyle ol gelên beglere virdüm ve ol vilâyetlere 'âmmesini guzâta-mücâhidîne emîrü'l-mü'minîn nasb eyledüm, buyurdum ki:

Kemâ-kân mutasarrıf olasuñ, ammâ sakıñ saña Rûm-ili vilâyetlerini kendü kılıcum ile açdum ve feth eyledüm diyu gurûr gelmesün! Bunu tahkik bil-ki, yir Allâh-u Te'âlâ Hazretleri'nüñdür ve Andan soñra Resûl'üñdür, andan Hakk Te'âlâ emriyle Resûl'inden soñra halîfesinüñdür.

Egerçi sen de bize toğruluk ve eyilük [520] itdün, biz de senün eyiligün mukâbelesinde saña 'inayet idüb bu üç tarıkla ta'zîm ve tekrîm eyledük.

Evvel bu ki; saña 'Emîrü'l-mü'minîn' hitâbıyla hitâb eyledük,

İkinci; hil'at-ı fâhire,

Üçüncü; tabl-u 'alem-i Resûl-i Ekrem -sallâ'llâhu te'âlâ- ve tûğ-u fûrûğ gönderdüm. Hiç bunlar üzerine ihsân olmaz. Sen-de bu ni'metlere şûkr eyle, andan Allâh-u Te'âlâ Hazretleri'nün ve Resûl-i Mükerrrem'inün buyurduâından taşra olma!..

Ve böyle bil ki, bir memlekete beg olmak iki kefelü bir terâzüdür; bir kefesi cennet ve bir kefesi cehennemdir. Ne eyler iseñ eyle, şunlardan ola gör ki, anlarun gözleri uyursa kalbleri uyanukdur. Cümlesinün başı 'adldür, anı ide gör. Peygamber Hazretleri anun her bir gözini altmış yıl eibâdetden saymış. Ve bundan bil-ki ol Rûm-ili vilâyetleri uzak yirlerdür. Anlarun tedbîr-ü tedârükleri Osbeles emriyle alına. Seyf ve kalem ehlinden nice kimesnelere muhtâc olursañ, sakınasın, hiç halkı mâl sevmekden özge azdırıcı olmaz. Dünyâ için dîn emrinden göz yumar, Allâh korkusun unudur. Bu husûslara diyen bir kimesneye i'tikâd ve i'timâd itmeyesün! Çok olur ba'zı kimesne gündüz sâ'im ve gice kâ'im görünür, ammâ [hadd-i] zâtında puta tapar. Anun gibilerinden sakınasuñ! Zinhâr ve zinhâr bir kimesnenün zâhir hâline aldanmayasuñ! Nite-kim Hazret-i 'Ömer İbnü'l-Hattâb -radiya'llâhu 'anh- Rebî bin Ziyâd'un zâhir hâline bakub aldandığı gibi. Anlardan hissa alasuñ! Ve her kaçan bir kimesneyi bir cânibe vekîl idüb göndermek ve kullanmak istedikde, anun evvelden bildüğün hâline i'timâd eyleme; câ'iz ki soñradan bir dürlü dahı ola. [521] Zîrâ ki benî âdem bir hâlden bir hâle intikâl idüb bî-karâr oldığı gibi, hûy ve hasletde dahı ber-karâr degüldür. Elbetde bir hâlden bir hâle intikâl itmekdedür. Pes, vekîl idüb işe kullandığın kimesnenün ahvâline muttasıl göz ve kulak tuta-gör; şimdiki ahvâli eski hâline uyar mı? Aña göre sözine 'amel eyle, kimesneye garaz eylesün!

Ve bunu da bil ki, kaçan bir memlekete koyduğün vekîlün eyü kimseler olsa, re'âyânuñ-da hâli eyü olur. Ve begler ve vekîller re'âyaya çerâğ gibidür. Her kimün çerâğı diklenür, 'âlem yamân olur. Ve her birini ismarla, eli altında olan müsülmânları karındaşları gibi bilüb ve sâ'ir re'âyâyı-dahı rıfk ile tutsunlar. Zulm ve te'addî üzerine olmasunlar. Kıyâmet gününde gökden kar gibi kütüb-i 'amel yağduğı günü añsunlar ve halkun fukârasını gözlesün, anlara kifâyet mikdârı zahîrelerun tedârük eylesünler. Fukarâ Allâhü Te'âlâ Hazretleri'nün sevgilüleridür. Fukarâ belâsına sabr idüb ve elinde dünyâsı çok olanlar dünyâsına nazar itmezler, kendü hâllerine şâkirlerdür, şûkr iderler.

Husûsen ve 'umûmen Rûm-ili vilâyetine Şeyhü'l-İslâm ta'yîn olınan mefharü'l-fuzelâ' Elvân Fakîh -zîde 'ilme ve dekâveh-e ri'âyet eyle ve gözle. 'Ulemâ'-i 'izâm ki, verese'-i Seyyidü'l-enâmdur, kemâl-i lutf ve şefkat ile mer'î ve hemî tutub, ifâ'-i dîn-i mübin ve icrâ'-i Şer'-i metîn anlarun vücûd-ı şerîf ve enfâs-ı latîfleri berekâtdan bilüb, "lehûmü'l-ilmetü'l-mesmûmetü" muktezâsınca, hâtır-ı 'âtırî rencide itmekden be-gâyet hazer idesün.

Ve tâ'ife-i sipâhiyyeye vazîfe ve ihsân idesüñ, ebvâbuñ küşâde kılub ifrâd ve tefriden ihtirâz idüb ve sipâhî kimesneden, menâsıb [522] ve zâtlarından mukâbeledede bir habbe aldirmayasın ve ne almağa cevâz gösteresüñ. Ve 'asker emrinde ikdâm eyle ve ihtimâm it, yigidüñ bahâduruñ sakla ve kılıcuñ keskin tut ve atıñ yügrük besle, himmetüñ mebzûl eyle! Dâ'imâ mürüvvet ve ihsân itmekden hâfî olma! Ve kılıcuñ ile feth olan vilâyetüñ mahsûli harca ile vefâ itmez diyu bî-huzûr olma. Zarûret vâkı' oldukda bu cânibe ilâm eyle, bizde olandan dirîğ olunmaz. Mümkin oldığı mikdâr gönderilür.

Dahî ikdâm eyle, ola ki Selânîk kal'asını feth idesüñ. Memâlik-i küffârı ola ki dâ'imâ ihrâk idesüñ.

Ve bu cânibe gelesün, mektûblarında ba'zen kurrâ vakf itmek murâd idinüb ve evlâdına senden-soñra ri'âyet olınmak için hükm-i şerîfüm istemişsün. İmdi, feth itdügüñ vilâyetden ne kadar vakf iderseñ Vallâhü'l-'azîm ve Bi'llâhî'l-Kerîm makbûlümdür. Ve dahî evlâdına ri'âyet husûsı bâşum üzredür. Bundan soñra Devlet-i 'Osmânî'ye benüm evlâdumdan her kime müyesser olur ise safa ve senüñ evlâdına ri'âyet olmayınca la'netu'llahi ve'l-melâ'iketi ve'n-nâsi 'aleyhim ecma'in üzerine olsun! Yârın kıyâmet gününde dîvân-ı mahşerde da'vâcı olub husûmet iderem. Ve bu husûsda hâtırına şübhe getürmeyesüñ. Hemân Allâh Te'âlâ Hazretleri uğurun açık ve kılıcuñ keskin idüb, a'dâ'-i dîn üzerine dâ'imâ gâlib ve muzaffer eyleye, âmîn!..

Ve dâ'imâ huzûr-ı kalb ile uğur açıklığına 'avn-i İlâhî ve mu'cizât-ı Hazret-i Risâlet-penâhî pâyende ile, hâzır ve gâ'ib erenlerüñ zâhir ve bâtın himmetleri ve benüm hayr du'âm-birle kendüne bedraka ve vefâ-dâr mülâhaza eyleyüb: **"Ud'û Rabbeküm tazarru'an"** ve: hafiyetine kelimât-ı tayyibâtını, döşüñe hamâ'il salub: [523] **"Hasbiya'llâhu ve ni'me'l-Vekîl"** virdini ve: **"Ni'me'l-Mevlâ ve ni'me'n-nasîr"** zikrini tekrâr kılmadan hâlî olmayub devâm-ı devletüm bakâsına du'â itmege sa'y-u cemîli huzûra getürüb, hidemât-ı lâzimeye kıyâm gösteresüñ!..

Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem, sene semâniyye ve semânîn ve seb'a- mî'e."(4)

(1) Bu mülk-nâme için, bk. TSMA, Sinan Paşa, nr.: 155.

(2) Krş. "Muharrerât-ı Nâdire", Atatürk Ün. Ktp., Seyfeddin Özege Bağış Kitaplığı, nr.: 9775, s. 523.

(3) Krş. TKGM, Kuyûd-ı Kadîme Arşivi, "Vakf-ı Cedîd Tasnifi Kataloğu", nr.: 195.

(4) "Muharrerât-ı Nâdire", gös. yer, s. 519-523.

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## Korku

"Anne, korkuyorum!" diyen beş yaşındaki küçük Zehra, gecenin geç bir saatinde anne ve babasının odasına gelmişti. Uyandırdığı annesine:

"Seninle yatabilir miyim?" diye sordu. Uykulu gözlerle küçük kızını kucağına alan Ayşe Hanım: "Hayır olmaz kızım!" dedi. Ve kızını yatağına götürdü. Yatırdı ve üstünü örttü. Daha sonra da gecenin bir saati de olsa, anne yüreği, şefkatle sordu:

"Söyle bakalım. Benim güzel kızım neden korkmuş?" dedi.

"Eee, Ejderhalar!" dedi. "Gelip seni yiyorlardı."

Gülmemek için kendini zor tutan Ayşe Hanım: "Aaa, öyle mi? Fakat gördüğün gibi ben buradayım, senin yanında, her daim bir ihtiyacın olduğunda, hep yanında. Hem üstelik ejderhalar sadece masal kitaplarında ve çizgi filimlerde olur. Üzülecek ve korkulacak hiç bir şey yok!"

"Hacı Ömer dedemizin bize öğrettiği sığınma duası var, değil mi anne." dedi Zehra.

"Evet, kızım. Aferin sana. Bu dua bizi bütün kötülüklerden korur. Hadi duamızı yapıp uyuyalım." dedi ve duayı yapmaya başladılar. 1 Fâtiha Süre-i Şerifi, 1 Âyet-el Kürsi, 1 Amenerresulü, 3 İhlâs-ı Şerif, 5 Felâk Süre-i Şerifi, 6 Nas Süre-i Şerifi. (Euzü bikelimâtillâhit-tammâti min şerri mâ halâkallâhu.) (Euzü bikelimâtillâhit-tammâti min şerri mâ halâka ve zeraa ve berae.) (Euzü bikelimâtillâhit-tammeti min külli şeytânin ve hammetin ve min külli aynin lâmmetin.) "Allah'ın yarattığı şeylerin şerrinden Allah'ın şifâ veren kelimelerine sığınırım. Allah'ın yarattığı, ektiği ve var ettiği şeylerin şerrinden Allah'ın şifâ veren kelimelerine sığınırım. Bütün insanların, cinlerin, şeytanların, zararlı şeylerin ve kem gözlerin şerrinden Allah'ın şifâ veren kelimelerine sığınırım." dediğinde küçük Zehra çoktan uyumuştü. Bu hafta arka arkaya yaşanan beşinci geceydi bu. Tabi ki bu yaşananlar sebepsiz ve yersiz değildi.

Hemen hemen bir ay önce komşusunun ilkokula giden oğlu Hamza bilgisayarda aniden korkunç bir sesle beliren ejderhaya benzer bir yaratıkla korkutmuştu kızını, Ayşe hanım da Hamza'ya:

"Müslümanı korkutmak, Müslümana helal olmaz." Hadis-i şerifini hatırlatmıştı. Bu konulara çok duyarlı olan Hamza da o günden sonra bir daha böyle bir şey yapmamıştı.

Ayşe Hanım bir ay önce yaşanmış bu olayın, son geceler yaşanan bu korku senaryosuyla bir ilgisi olmadığını çok iyi biliyordu. Evet, kızı korkuyordu ve bu nedenle senaryolar üretiyordu. Zehra annesini çok sevdiği için korkuyordu. Ve bu sevgiyi kaybetmekten korkuyordu. Yoksa o'nu kaybediyor muydu?" Dün anaokulunda yaptığı resim, bunu açık seçik bir şekilde ortaya koymuştu. Öğretmenleri "Annenizin resmini çizin demişti." Küçük Zehra da iki sayfa dolusu anne çizmişti kendisine. Kaybolan annesinin yerine yedekte duran birçok anne. Böylece asla annesiz kalmayacaktı. Ve daima mutlu olacaktı.

Ayşe Hanım tam yatağına girmiş ve uykusuzluktan açmakta zorlandığı gözleri kapanacaktı ki, tam o sırada "iiinga, iingaaa!" diye bir ağılama sesi odayı kapladı. Birden yorgun gözler ve beden, Hazret-i Allah'ın mucizesi olan "Anne Şefkati"nin enerjisi ile doldu ve beşiğin yanına gitti, önce Besmele-i şerif çekti ve sonra "Gel bakalım "Sebeb-i Korkumuz" diyerek beş gün önce dünyaya gelen minik kızını kucağına aldı. Sonra da abdest alıp emzirdi.

Küçük Zehra'nın yanında, bu odada yatmak istemesini de çok iyi anlıyordu. "Evde bir kız çocuk varken şimdi bu kız kardeş de nereden çıkmıştı? Yoksa artık annesi onu sevmiyor muydu?" diye düşünmesini de anlıyordu. Zira "Sevgi"nin var olduğu yerde kıskançlığın olması da, özellikle bu yaşlarda çok normaldi. Ama bu konuda taviz veremezdi. Çünkü İslâm terbiyesi bunu gerektiriyordu ve onun da bunu öğrenmesi gerekiyordu.

Ayşe Hanım nihayet minik kızının da karnı doymuş ve uyumuştü. Bebeği beşiğine koyarken: "Korkular" dedi. Hayatı boyunca korku ile yaşadığı anılar canlandı aklında.

Çok sevdiği ve saydığı için, kalbini kırmaktan korktuğu sınıf öğretmenini ve onun sözlerini hatırladı: "Gerçek üzüntü, keder ve korkular ahiret korkularıdır."

Çocuğunu haramdan, edepsizlikten, şiddetten, doğru yol üzerinde yetiştirememekten korkan günümüzün müslüman anne ve babaları geldi aklına. "Sahi sen neden korkuyorsun Ayşe?" dedi kendi kendine. "Tabi ki günümüz müslüman anne ve babasının korkularına katılmamak mümkün değil." diye

düşündü. "Fakat, galiba benim başka özel bir korkum daha var!" diye düşündü. Ve mırıldanarak dile getirdi. "Ben, kapılardan, içinde güzel insanların; Sultanların yaşadığı kapıların bana kapanmasından korkarım." dedi.

Gözlerini yumdu, rabıta yaparak, "korkuların" giderilmesi için himmet isteyerek dua etti.

O gece Ayşe Hanım'ın uykusuz kaldığı, küçük Zehra'nın korktuğu son gece oldu.

---

[| Hakikat'te Bu Ay | Diğer Sayılar | Ana Sayfa |](#)

## Berat Gecesi

**Bu Ay İçinde İdrak Edeceğimiz  
Mübarek "Berat Kandili"nizi Tebrik Eder,  
Tüm İslâm Âlemi'ne Hayırlara Vesile Olmasını  
Cenâb-ı Allah'tan Niyaz Ederiz.**

Hakk Celle ve Alâ Hazretleri Duhân sûre-i şerif'inde bu gecenin;

**"Hâ. Mîm. Apaçık Kitab'a andolsun ki! Gerçekten biz onu mübarek bir gecede indirdik. Biz uyarıcılarız. O gecede her hikmetli iş, katımızdan bir emir olmak üzere ayrılır."** (Duhân: 1-5)

Buyurarak içinde Kur'an-ı Azîmüştan'ın nâzil olduğu ve emr-i ilâhi ile, olacak şeylerin tayin olunup hükme bağlandığı mübarek bir gece olduğunu haber vermektedir.

Şaban-ı şerif'in on beşinci Berat gecesinde, o sene cereyan edecek bütün hâdiseler Levh-i mahfuz'dan dünya semâsına indirilip, vazifeli meleklerle teslim ediliyor.

Şöyle ki; kâtip melekler bu geceden gelecek senenin aynı gecesine kadar olacak hâdiseleri birer birer defterlere yazarlar. Kimlerin zengin veya fakir, aziz veya zelil olacakları, başa gelecek ibtilâlar, rızıklar, ölümler, doğumlar, hülâsa bütün işler ilm-i ilâhi'den topluca meleklerle yazdırılır ve hükme bağlanır. Kadir gecesinde ise vazifeli meleklerle teslim edilir.

Rızıkların dağıtımı ile ilgili defter Mikâil Aleyhisselâm'a, amellerle ilgili defter İsrâfil Aleyhisselâm'a, zelzelelerle harplere ait olan nüsha Cebrâil Aleyhisselâm'a, musibetlere ve ecellere ait olan ise Azrâil Aleyhisselâm'a tevdi olunur. Böylece her müvekkil melek vazifesini bilmiş oluyor.

Bu mevzuda İbn-i Abbas -radiyallahu anh- Hazretleri'nden bir rivayette Cenâb-ı Fahr-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyuruyorlar:

**"Hazret-i Allah Şaban ayının yarısı gecesinde, olacak şeylerin hükümlerini verir. Kadir gecesinde ise onları vazifeli meleklerle teslim eder."**

Kur'an-ı kerim de bu gecede Levh-i mahfuz'dan topluca dünya semâsına nazil olmuş, Kadir gecesinde ise âyet âyet yeryüzüne indirilmeye başlamıştır.

Bu kadar faziletleri topladığı için çok mübarek ve çok kıymetli bir gecedir.

Cenâb-ı Fahr-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz bu gecenin ulviyetini bize şöyle haber veriyorlar:

**"Şaban ayının on üçüncü gecesi idi. Cebrâil Aleyhisselâm bana gelerek 'Yâ Muhammed' dedi 'Kalk teheccüd vaktidir, ümmetin hakkında muradının hâsıl olması için Allah'a duâ etmenin zamanı geldi.'"**

Peygamber Efendimiz kalktı ve o geceyi ibâdetle geçirdi. Tanyeri ağarıırken Cebrâil Aleyhisselâm geldi ve dedi ki **'Yâ Muhammed! Hazret-i Allah ümmetinin üçte birini sana bağışlamıştır.'** Seyyid-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz ağladı ve **'Yâ Cebrâil! Kalan üçte ikisinin durumu ne oldu?'** diye sordu. O da **'Bilmiyorum'** diye cevap verdi.

Şabanın on dördüncü gecesi yine geldi ve aynı şeyi söyledi. **'Yâ Muhammed kalk ve teheccüd namazı ile meşgul ol!'** Peygamber Efendimiz de sabaha kadar ibadetle meşgul oldu. Fecir vaktinde Cebrâil Aleyhisselâm yine geldi. **'Hazret-i Allah ümmetinin üçte ikisini sana bağışlamıştır.'** buyurdu. Cenâb-ı Fahr-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz yine ağlayarak **'Kalan üçte birinin durumunu'** sordu. O da **'Bilmediğini'** söyledi.

Nihayet Şaban-ı şerif'in on beşinci Berat gecesi Cebrâil Aleyhisselâm gelerek **'Müjdeler olsun Yâ Muhammed! Şirk koşanların dışında Hazret-i Allah bütün ümmetini sana bağışlamıştır. Başını göğe kaldır, bak ne göreceksin.'** buyurdu.

Resul-i Ekrem -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz başını kaldırıncaya gördü ki semâvâtın bütün kapıları açılmıştır. Dünya semasından arşa kadar sıralanan bütün melekler secdeye kapanmışlar, ümmet-i Muhammed'in -sallallahu aleyhi ve sellem- günahlarının affedilmesi için duâ ediyorlar. Gökyüzünün her kapısında bir melek durmaktadır.

Birinci kapıda duran melek **'Bu gece rükûya varanlara müjdeler olsun!'** diye sesleniyor.

İkinci kapıda duran melek **'Bu gece secde edenlere müjdeler olsun!'** diye sesleniyor.

Üçüncü kapıda duran melek **'Müjdeler olsun bu gece Hazret-i Allah'ı zikredenlere.'** diye sesleniyor.

Dördüncü kapıda duran melek **'Bu gece Rabb'isine duâ ve niyazda bulunanlara müjdeler olsun!'** diye sesleniyor.

Beşinci kapıda duran melek **'Bu gece haşyetullahtan ağlayanlara müjdeler olsun!'** diye sesleniyor.

Altıncı kapıda duran melek **'Müjdeler olsun bu gece hayırlı amel işleyenlere!'** diye sesleniyor.

Yedinci kapıda duran melek **'Müjdeler olsun bu gece Kur'an-ı kerim okuyanlara!'** diye sesleniyor ve nidasına devam ediyor: **'Bir şey isteyen yok mu, dilediği verilsin? Duâ eden yok mu, duâsı kabul edilsin? Tevbe eden yok mu, tevbesi kabul edilsin? Günahlarının affını dileyen yok mu, günahları bağışlansın?'**

Cenâb-ı Fahr-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz sözlerine devamla buyuruyorlar ki:

**"Bu gece havanın kararmasından fecrin tuluûna kadar rahmet kapıları ümmetim üzerine açık kalır ve Hazret-i Allah 'Kelp kabilesi'nin koyunlarının tüyleri sayısından daha çok kimseleri cehennemden azad eder." (İbn-i Mâce)**

Cenâb-ı Hakk'ın bütün günahkâr kullarını bu gece affettiği halde; şirk koşanlara, kavgacı kinci olup müslümanlar arasına nifak sokanlara, büyücülere, falcılara, devamlı içki içenlere, fâiz yiyenlere, zinâ edenlere, ana-babasına asî olanlara bu gece rahmet nazarı ile bakmayacağı bir başka Hadis-i şerifte rivâyet edilmiştir.



Bir Hadis-i şerif'te de şöyle buyuruluyor:

**"Şaban-ı şerif ayının yarısı gecesi olunca, onu ibadetle geçirin, gününde de oruç tutun.**

**Zirâ Hakk Celle ve Alâ Hazretleri o gece güneşin batmasından itibaren dünya semâsına rahmetiyle tecelli edip, buyurur ki:**

**'Yok mu benden mağfiret dileyen, onu affedeyim! Yok mu rızık isteyen, onu rızıklandırayım! Bir musibete uğrayan yok mu, onu kederden kurtarayım! Yok mu şunu isteyen, yok mu bunu isteyen!' Bu ilâhî sesleniş sabaha kadar devam eder."** (Tirmizi)

Rahmet ve mağfiretin yaygın tecellisinden dolayı bu geceye "**Leylet-ül Berat**" yani kurtuluş gecesi adı verilmiştir. "**Gecesini ibadetle gündüzünü oruçla geçirin.**" buyurulduğuna göre, demek ki uyunacak bir gece olmadığı anlaşılıyor.

Hadis-i şerif'ler gösteriyor ki, fazilet derecesi idrâkimizin üstünde olan mübârek gecelerin içinde bulunuyoruz. Yapılan duâların da reddedilmeyeceğini Abdullah İbn-i Ömer -radiyallahu anh- Hazretleri'nden rivayet edilen bir Hadis-i şerif'te Seyyid-i Kâinat -sallallahu aleyhi ve sellem- Efendimiz şöyle buyuruyorlar:

**"Beş gece vardır ki, o gecelerde yapılan duâlar geri dönmez:**

**1. Receb'in ilk gecesi, 2. Şaban'ın yarısı gecesi, 3. Cumâ gecesi, 4. Ramazan Bayramı gecesi, 5. Kurban Bayramı gecesi."** (Beyhakî)

Rahmet kapılarının ardına kadar açıldığı, kaldırılan ellerin boş çevrilmeyeceği böyle mübârek bir geceye bizi erdiren Allah'ımıza hamd-ü senâlar olsun. Cenâb-ı Hakk bu gecenin ulviyetini Hazret-i İsâ Aleyhisselâm'a da haber vermişti.

Hikâye olunur ki Hazret-i İsâ Aleyhisselâm bir gün dağlarda gayet güzel yeşilliklerin arasında dolaşırken gözü beyaz bir kayaya ilişir. Kayanın güzelliğine hayran olur. Tam bu sırada Cenâb-ı Allah vahiy yoluyla "**Yâ İsâ! Sana bundan daha güzelini göstermemi ister misin?**" diye sorar. O da "**İstemez olur muyum!**" buyurur. O büyük kaya birden yarılr ve içinde ibâdet etmekte olan ak sakallı bir zât ile bir zeytin ağacı görülür.

Hazret-i İsâ Aleyhisselâm merak eder, o ağacın neyin nesi olduğunu ve kaç yıldır ibâdet ettiğini sorar. Nûr yüzlü ihtiyar da "**O zeytinlerle sene boyunca karnını doyurduğunu, tam dört yüz yıldır o mağarada kaldığını, bütün vakitlerini ibâdetle geçirip, bir kere bile insanların arasına karışmadığını**" söyler.

Bu manzaraya çok sevinen, âdetâ iftihar edip göğsü kabaran Hazret-i İsâ Aleyhisselâm'a Cenâb-ı Hakk vahiy yoluyla tekrar hitap eder:

**"Yâ İsâ! Bu kadar senedir durmadan ibâdet eden bu zâtla iftihar etmekte haklısın. Fakat senden sonra Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- adında bir peygamber göndereceğim. Ona bir Berat gecesi vereceğim ki, ümmeti arasında bu geceyi ibâdet ve taatla geçirenler, nezdimde senin ibâdetine hayran olduğun sofudan daha hayırlı olacak."**

Bu geceyi ihyâ edenlere ne mutlu. Hazret-i Allah kullarının bu gece kendisine yalvarmalarını, ne dilerlerse dilemelerini bekliyor. Biz de dilenebilirsek, o Pâdişahımız da bizden râzı olursa, bunun fevkinde bir devlet düşünülemez. Af isteyenlerin bütün günahlarını affediyor. Bizim de günahlarımız çok, affa ihtiyacımız var. Sâhibimize karşı sevgimizi, samimiyetimizi, ubûdiyetimizi ibraz edebilirsek beratımızı almış olacağız.

Bir çocuk sene sonunda iyi bir karne alırsa, mektepten evine sevine sevine gelir. İyi not alamayanlar ise mahzun ve mükedder olarak eve dönerler, boyunları da büküktür. **Bir çocuk bir senenin karnesi için bu kadar sevinir, veya bir sene kaldım diye üzülürse; bir hayat-ı ebediyenin berâtını almak**

**veya almamakla karşı karşıya kalan insanların durumlarının nasıl olması icâbeder?** Çocuğun sevincine bakın, bizim durumumuza bakın...

Halbuki gökyüzü kapılarından sabaha kadar seslenen melâike-i kirâmın müjdeledikleri o amellerin hepsini biz bu gecede yapabiliriz. Mevlâ'mızın indinde kabul ve makbul olursa, bizi o müjdelere nâil eder, berat verdiği kullarının arasına katar. O zaman çocuklar gibi sevinmeye hak kazanırız.

Mühim olan imanla geçmek. Bu beratların bu karnelerin asıl metni orada görülecek. Bizim bu fırsatları aslâ kaçırmamamız lâzım. Bir daha ki berat gecesine erip eremeyeceğimiz bilinmiyor. Belki de bu, ömrümüzün son berat gecesine olacak. Şu halde, elde fırsat dilde ruhsat varken gayret etmek gerekiyor. Hazret-i Allah ve Resul'ü değer vermiş, biz de değer verelim. Değer verirsek Mevlâ'mız da bizi değerlendirir. Ne demek bu? Affeder, rızâsına nâil eder... Dünya meşgalelerini bu günlerde biraz azaltalım. Çok çok oruç tutalım, salat-ü selâm getirelim, tesbih namazını da ihmal etmeyelim. Allah'ımız Habib-i Ekrem'inin -sallallahu aleyhi ve sellem- yüzü suyu hürmetine, sevgililerinin ve bu gecenin yüzü suyu hürmetine bizi rızâsı dâiresine aldığı kullarından etsin.

---

| [Hakikat'te Bu Ay](#) | [Diğer Sayılar](#) | [Ana Sayfa](#) |

## **Efendim!**

*Geldim öptüm elinizi  
Eyvah kirlettim efendim  
Günah kokusuyla sizi  
Rahatsız ettim efendim.*

*Nice melânetleri ben  
İşledim hiç çekinmeden  
Sermayem ömrümü neden  
Boşa tükettim efendim.*

*Utandırım anşam dünü  
Kabirde ve mahşer günü  
Azabın her türlüşünü  
Çoktan hak ettim efendim.*

*Cehaletim boydan aşkın  
Nefsim lavlar gibi taşkın  
Ruhum garip, kalbim şaşkın  
İzi kaybettim efendim.*

*Derdi sardı âkıbetin  
Bir duâ, bir himmet edin  
istikamet zimmet edin  
Yoksa ben bittim efendim.*

***Kahve içtim elinizden  
İkaz aldım dilinizden  
En doğru tabiri sizden  
O gün işittim efendim.***

***Sözünüz dermandır derde  
Gözünüz deliyor perde  
Utanmamak için mahşerde  
Eli uzattım efendim.***

***Kirim pasım benden büyük  
Nefs içimde azgın bir yük  
Kapıdayım boynu bükük  
Tut çıkar, battım Efendim!***

H. Demir